

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

HERVORMING VAN DE PROCEDUUR

HET ONDERZOEK DER BURGERLIJKE ZAKEN

Er waait in de laatste tijden een wind van hervorming in de rechterlijke middens. Meer dan ooit voelen de juristen de nadeelige gevolgen welke voorspruiten uit de toepassing van een verouderde procedure, die volstrekt niet meer in harmonie is met de hedendaagsche maatschappelijke behoeften. Daar er steeds wordt teruggedeinsd voor een grootscheepsche algemeene hervorming en vereenvoudiging, wordt er druppelsgewijze hier en daar aan den bestaanden toestand eenige verbetering toegebracht. Niettegenstaande sommige kritieken op detailpunten is tenslotte iedereen in de rechtswereld uiterst tevreden over de hervormingen die verwezenlijkt zijn geworden door het Kon. Besluit van 30 Maart 1936.

Dit besluit heeft echter ongeveer geen wijziging gebracht aan het onderzoek in burgerlijke zaken, waar nochtans een van de bijzonderste oorzaken gelegen is van het euvel waarover iedereen klaagt. Een wijziging in de methode van onderzoek der burgerlijke zaken is meer dan welke andere ook van aard om de procedure te verbeteren. Er werden onlangs in Frankrijk door het decreet-wet van 30 October 1935 zeer aanzienlijke veranderingen toegebracht aan de invoege zijnde regelen der rechtspleging, welke tot op dit oogenblik ongeveer volkomen gelijkaardig waren aan diegenen die thans bij ons nog gelden. De Fransche wetgever heeft door middel van een decreet, dat

genomen werd ingevolge de volmachtwet van 8 Juni 1935, een kunststukje verwezenlijkt dat, al ware het ook niet wenschelijk het eenvoudig ten onzent in te voeren, zeer ernstig in aanmerking dient genomen en als voorbeeld kan gesteld worden voor de wijzigingen die ook in ons land zoo dringend noodzakelijk blijken. Het zeer verdienstelijke van het Fransche besluit-wet bestaat juist hierin dat zoo weinig mogelijk veranderd wordt aan het algemeen kader getrokken door het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging. Het is zelfs duidelijk dat de wetgever met groote angstvalligheid getracht heeft zoo weinig mogelijk aan de termen der invoege zijnde wet te veranderen. Door lichte wijziging van enkele woorden en toevoeging van enkele volzinnen is hij er nochtans is gelukt een dussdanige hervorming in het leven te roepen dat men gerust kan zeggen dat de burgerlijke procedure sinds het decreet van 30 October 1935 in feite een volkomen nieuw uitzicht heeft gekregen.

Wij zullen in de hiernavolgende regelen eerst en vooral de nieuwe Fransche wetgeving onderzoeken en ze beoordeelen, om dan na te gaan in welke mate ze als voorbeeld voor ons land zou kunnen genomen worden en welke wijzigingen er ten onzent gemakkelijk zouden kunnen worden in voege gebracht.

* * *

De hoofdgedachte die den Franschen wetgever heeft geleid is deze van de noodzakelijkheid eener snelle proceduur en hij heeft er zich vooral op toegelegd de mogelijkheden van tijdverlies tijdens den loop van het geding te beperken. Vandaar dat de gang van het proces dan ook niet meer volledig zooals vroeger overgelaten wordt aan de willekeur van de partijen die, volgens de gekende spreuk «meester zijn van hunne rechten». De Rechtbank blijft niet meer zuiver passief bij het onderzoek der zaken, zooals ze nog steeds ten onzent is, doch bij het inleiden van elke zaak wordt er een rechter aangesteld, gelast met het toezicht over de proceduur (de tekst der wet noemt dezen magistraat «le juge chargé de suivre la procédure») en deze heeft in het nieuw systeem een zeer belangrijke rol te vervullen. Reeds meermaals is er ook ten onzent gediscussieerd over de kwestie of het niet wenschelijk zou zijn heel de leiding van het burgerlijk geding over te laten aan den rechter, zooals thans het strafproces volledig door hem geleid wordt. Dit systeem, dat aan de basis ligt van het wetboek van procesrecht in Oostenrijk is sedert 1912 in voege in de Fransche proceduur van Marokko en schijnt uitstekende resultaten op te leveren. Zeer sterk is echter het verzet tegen dit systeem vanwege degenen die de traditioneele individualistische beginselen, vooral in onze rechtsbedeeling, willen hooghouden en die de leiding van de burgerlijke zaken door den rechter zouden beschouwen als een dienstbaarheid die niet zou te vereenigen zijn met de grondslagen van ons publiek recht.

De Fransche wetgever is dan ook niet zoo ver gegaan aan de partijen de leiding van het proces te ontnemen doch hij heeft wel maatregelen genomen om hun nalatigheid, hun zorgeloosheid en het tijdverlies dat voortspuit uit hunne handelswijze, te beperken.

Van het begin af zal er in elke zaak een rechter aangesteld worden om de proceduur te volgen, en deze magistraat zal ook de macht hebben om verschillende maatregelen te nemen die van aard zijn den gang van het geding te bespoedigen.

De gedachte van een rechter-verslaggever aan te stellen om verslag uit te brengen over den gang van de proceduur is niet heelemaal vreemd aan onze tegenwoordige rechtsregelen, zoo bijv. in zaken van echtscheiding brengt een der magistraten steeds verslag uit aan zijn collegas over de regelmatigheid van de proceduur.

Zulks gebeurt echter naar gelang de dossiers aan de Rechtbank worden medegedeeld.

In de nieuwe Fransche wet daarentegen wordt van den beginne af de magistraat gelast het proces te volgen. Zijn toezicht zal dus niet meer toevallig zijn, doch volstrekt regelmatig.

Ziehier nu welk het mecanisme is dat in Frankrijk in voege is gekomen. Bij het inleiden van een burgerlijk geding wordt, zooals ten onzent, de zaak op een algemeene rol ingeschreven, doch tegelijkertijd wordt er ter griffie een dossier aangelegd, waarin alle stukken betreffende de proceduur zullen verzameld worden. Het dossier vermeldt de namen van de partijen, van hunne pleitbezorgers en advocaten en verder alle belangrijke aanwijzingen die nuttig kunnen zijn voor de behandeling van het geding. Er wordt dus op burgerlijk gebied gedaan wat altijd gebeurd is in strafzaken en evenals de strafrechterlijke dossiers ten allen tijde bewaard blijven in de archieven van onze gerechtshoven, zal zulks ook in Frankrijk in de toekomst het geval zijn voor de burgerlijke zaken.

Dezen maatregel moeten we van harte toejuichen, want hij is inderdaad van aard om zeer talrijke bezwaren, waarover veel geklaagd wordt, uit den weg te ruimen.

Het burgerlijk dossier bevat volgens artikel 82 b. van het decreet van 30 October 1935, eerst en vooral de copij van de dagvaarding, daarna de copij van de besluiten welke door partijen gewisseld werden met aanduiding van den datum hunner beteekening, de nota's welke door de partijen worden opgesteld ter aanvulling van hunne besluiten, copij van de vonnissen geveld door de rechtbank en eveneens copij van alle processen-verbaal of verslagen, opgesteld in uitvoering van de rechterlijke beslissingen. Het dossier bevat een bordereel, waarop den inventaris van al deze stukken vermeld staat, met den datum van hunne nederlegging. Men vindt er ook de aanwijzingen op betreffende de achtereenvolgende uitstellen, die in de zaak werden toegestaan.

Wanneer er beroep wordt aangeteekend of er een voorziening in verbreking gebeurt, wordt het dossier overgemaakt aan den eersten Voorzitter van het Hof, dat met de zaak gelast is, op eerste verzoek van dezen magistraat. Na de beslissing van beroep of van verbreking komt het dan terug op de griffie der rechtbank met de erbijgevoegde copij der beslissing van het Hof.

Dit systeem zal eerst en vooral ten zeerste bevorderlijk zijn voor den regelmatig en goeden gang der zaken. Het is een uitstekende waarborg tegen eventueel verlies van de proceduurstukken. Het maakt het mogelijk zich onmiddellijk rekenschap te geven van den juiste stand van elk geding. Men scheidt aldus zeer duidelijk verschillende processen, die soms hangende zijn tusschen dezelfde partijen en waarvan de stukken maar al te dikwijls door avoués en advocaten onder elkander gemengd worden. Het lost de in den laatsten tijd zoo veel besproken vraag naar de al of niet wenschelijkheid van het afleveren van kwaliteiten, volledig op.

Wanneer onlangs in ons land de kwaliteiten werden afgeschaft, was zulks stellig een gelukkige maatregel, doch het kan niet gelukkig genoemd worden dat deze afschaffing vervangen werd door het afleveren van copijen van de besluiten, die door partijen werden genomen. Met het Fransch systeem bestaat deze moeilijkheid niet meer. Het Hof, dat over het beroep heeft te beslissen, is door de inzage van het dossier volledig op de hoogte van heel de geschiedenis van het geding, en welke ook de wederwaardigheden mogen zijn van de zaak, die soms behandeld wordt voor verschillende achtereenvolgende rechtscolleges, steeds is het dossier volledig, en onbreekt er niets aan de inlichtingen, die, welke rechtsmacht ook, kan verlangen.

Op de algemeene rol waar de zaak wordt ingeschreven, duidt de Voorzitter van de Kamer, naar dewelke zij verzonden werd, den naam aan van den rechter die gelast is met het toezicht over de procedure, en tegelijkertijd wordt een eersten datum vastgesteld, waarop de taak zal worden opgeroepen. Deze eerste vaststelling van datum heeft vooral voor doel een schifting te maken tusschen de verschillende zaken. De rechter, die gelast is met het toezicht over de procedure — en die in vele gevallen de Kamervoorzitter zelf zal zijn — gaat na welke den aard van de zaak is en of er hoogdringendheid bestaat. Blijkt de zaak dringend te zijn, of is ze eenvoudig en kan ze met enkele bijkomende inlichtingen van de advocaten gevonnist worden, dan wordt ze vastgesteld op een zeer nabije zitting.

De rechtbank die dan zal te oordeelen hebben over het proces, zal voor zich den bundel vinden met de dagvaarding en de besluiten van de partijen, ze zal ingelicht worden door den rech-

ter-verslaggever, die dus reeds in contact geweest is met de raadsmanen van de partijen en op deze wijze zal het mondeling debat aanzienlijk kunnen beperkt worden en zullen de advocaten hoofdzakelijk te antwoorden hebben op de vragen en opmerkingen, die door de rechtbank zullen worden gesteld.

De overgrootste meerderheid der zaken zal op deze wijze zeer spoedig kunnen beslecht worden. De andere, die een uitvoerig mondeling debat vereischen, zullen op de rol blijven om op beurt te worden gepleit.

De taak van den rechter-verslaggever bestaat er dus eerst en vooral in de zaken te ziften en al diegene, die vatbaar zijn voor spoedige afhandeling, op den kortst mogelijken tijd te doen vonnissen. Hij beschikt hierbij over een zeer breed appreciatievermogen. Buiten deze eerste en gewichtige activiteit heeft de rechter-verslaggever nog allerlei andere bevoegdheden. Zoo is het hem steeds mogelijk de partijen persoonlijk voor hem te doen verschijnen ten einde ze te verzoenen. Ingevolge een zeer belangrijke innovatie heeft hij ook de bevoegdheid in elken staat van het geding onderzoeksmaatregelen te bevelen en een provisie ad litem toe te staan.

Deze onderzoeksmaatregelen dienen te worden aangevraagd door een van de partijen of door beide. De rechter-verslaggever mag dus op dit gebied geen initiatief nemen. De onderzoeksmaatregelen, die door hem bevolen worden, mogen in geen geval aan de partijen ten gronde nadeel berokkenen.

Op dit punt is de Fransche wet niet zeer duidelijk en er is nu reeds in de rechtsleer betwisting ontstaan over de vraag te weten wanneer juist nadeel ten gronde kan voorkomen. Over het algemeen wordt aangenomen, dat de rechter-verslaggever alle hoegenaamde voorbereidende maatregelen kan bevelen, doch dat voor wat de interlocutoire maatregelen betreft, de bevoegdheid aan de rechtbank dient voorbehouden. Tegen de beslissingen van den rechter-verslaggever is noch verzet noch beroep mogelijk, uitgenomen, zegt artikel 82c, voor overschrijding van macht of onbevoegdheid.

Ook wat de besluiten betreft zijn er nieuwe maatregelen in voege gekomen. De noodzakelijkheid van het beteekenen der besluiten blijft gehandhaafd en er wordt hierbij nog een nieuwe formaliteit voorzien, namelijk het visa van deze besluiten door den Voorzitter. Verder voorziet artikel 82c, dat de besluiten, welke niet ter

griffie neergelegd zijn geworden drie dagen vóór de zitting, niet ontvankelijk zullen zijn.

Deze draconische maatregel is wederom ingegeven door de bedoeling de procedure zooveel mogelijk te bespoedigen en te vermijden, dat uitstellen zouden dienen toegestaan wegens laattijdige mededeeling van besluiten.

* * *

Na deze beknopte uiteenzetting van het nieuw Fransch systeem der procedure willen we het even beoordeelen. Sommige der ingevoerde maatregelen zijn uitstekend, tegen andere zou men bezwaren kunnen opwerpen, doch de slotsom is zonder twijfel, dat het decreet-wet een aanzienlijke verbetering in voege gebracht heeft.

Wij zegden hierboven reeds hoe gelukkig wij den maatregel vonden die er in bestaat een dossier aan te leggen voor elk burgerlijk geding. Het Fransch stelsel zou op dit punt echter nog kunnen verbeterd worden. Inderdaad, volgens artikel 82b worden in dit dossier nedergelegd de *copijen* van dagvaarding, besluiten, enz. Wij zouden het juist wenschelijk vinden, dat het *origineel* van al deze stukken in het dossier zou worden nedergelegd, terwijl de partijen zich in hunne persoonlijke bundels met de copijen zouden behelpen. Het is inderdaad ten eerste wenschelijk, dat de origineele stukken officieel zouden bewaard blijven en dat het deze stukken zouden zijn die zouden worden voorgelegd aan de hogere rechtscolleges, die in beroep of verbreking uitspraak te doen hebben.

Enkel voor de rechterlijke beslissingen, waarvan de minuut blijft berusten in de ingebonden registers ter griffie, zou een officieele copij, echt verklaard door den griffier der rechtbank, volstaan.

De instelling van een rechter gelast met het nazicht van de procedure, is een zeer gelukkige gedachte. Het zou echter vereischt zijn nauwkeuriger dan het in de Fransche wet gebeurd is, de bevoegdheid van dezen magistraat te omschrijven en daar zijne beslissingen geveld worden na een zeer summier onderzoek, zou dienen voorzien te worden, dat hij enkel bevoegd is om zuiver voorbereidende maatregelen te nemen, tenzij beide partijen zich over een maatregel akkoord gesteld hebben.

Het spreekt vanzelf dat de macht, die verstrekt wordt aan den rechter-verslaggever,

groot of kleiner dient te zijn naar gelang men in meerdere of mindere mate het stelsel van den eenigen rechter toepast.

Wanneer de wetgever, zooals in Frankrijk, bijzonder houdt aan het systeem der collegialiteit, zal natuurlijk de macht van den rechter-verslaggever zeer dienen beperkt te worden. Wordt echter, zooals in feite reeds ten onzent, op breede schaal het systeem van den eenigen rechter toegepast, dan bestaat er ook geen bezwaar, dat de bevoegdheden van den magistraat die gelast is met het toezicht over de procedure, heel wat verder zouden reiken. Inderdaad, dan bestaat er ten slotte geen verschil meer tusschen zijn activiteit als rechter-verslaggever en deze als rechtsprekend rechter. Het groot nut van de instelling bestaat er nochtans ook in dit geval in, dat er in de wet een regelmatig systeem is vastgelegd, waardoor op zeer kort termijn een groot percent van de zaken wordt opgelost, terwijl enkel die betwistingen, die aanleiding geven tot grondige uiteenzetting, worden behandeld met het gebruikelijk formalisme onzer terechtzittingen. Dit stelsel zou voor zeer veel burgerlijke zaken, die gemakkelijk kunnen opgelost worden, een behandeling meebrengen die in groote mate zou gelijken aan diegene, die thans bestaat bij de Vrederechten en iedereen zou stellig dit gelukkig gebeuren van harte toejuichen.

Verder dient, wat het Fransche stelsel betreft, nog opgemerkt te worden dat het niet logisch is de doorzending van het dossier naar een hogere rechtsmacht slechts te doen plaats hebben na verzoek van den eersten Voorzitter van het Hof. Welke onnuttige briefwisseling brengt deze maatregel niet mede! Dat men in burgerlijke zaken, evenals in strafzaken, zoodra er een verhaal is gebeurd, onmiddellijk het volledig dossier van ambtswege naar de griffie van de hogere rechtsmacht doorzende. Dit zou de beste manier zijn om de taak van het Hof zooveel mogelijk te vergemakkelijken.

Er dient nog een woord gezegd over den draconischen maatregel, die in het Fransch decreet-wet is genomen betreffende de nederlegging van de besluiten drie dagen vóór de zitting, op *straf van verval*.

In zijn beschouwingen over de nieuwe Fransche procedure komt de heer P. Hébraud, professor aan de Rechtsfaculteit van Toulouse, (1) op tegen dit voorschrift en in uitstekende bewoordingen doet hij uitschijnen hoe deze

dwangmaatregel indruischt tegenover het beginsel der gesproken procedure, dat ook in de nieuwe wetgeving volledig gehandhaafd blijft en hoe de wijziging een stap achterwaarts teekent naar het systeem der zuiver geschreven rechtspleging. Hij zet uiteen hoe, gedurende het tegensprekelijk debat ter zitting, er dikwijls nieuwe inzichten aan den dag komen die in het duister waren gebleven tijdens het voorbereidend werk. Het moet mogelijk zijn deze onmiddellijk in een besluit vast te leggen, dat tot op het laatste oogenblik dient ontvankelijk te zijn. Inderdaad, geen enkel formalisme, hoe nuttig ook, mag van aard zijn iets te kort te doen aan het eenig doel dat het gerecht nastreeft: het zoeken naar een rechtvaardige oplossing van het geschil. Hoezeer zal elk advocaat, die in de praktijk staat en die voor de behandeling van zijn zaken de grootste zorgen en nauwgezetheid aan den dag legt, toch de volgende woorden van Prof. Hébraud beamen:

« Le désir de retarder le plus possible la rédaction définitive des conclusions est parfaitement compréhensible dans des affaires complexes, exigeant de longues recherches et où l'hésitation reste possible sur la meilleure manière d'engager le débat. »

De nieuwe Fransche tekst op dit gebied is ingegeven door een lofwaardige bedoeling, maar biedt in feite voor de rechtsonderhoorigen een buitengewoon groot gevaar.

* * *

Samenvattend kunnen wij besluiten dat onder voorbehoud van de hierboven geformuleerde kritiek, het Fransche voorbeeld van aard is een buitengewoon groote verbetering te brengen in het stelsel van onderzoek der burgerlijke zaken en we achten het dan ook ten zeerste wenselijk, dat zoo spoedig mogelijk ten onzent eveneens de hiernavolgende wijzigingen zouden kunnen worden ingevoerd:

1° dat er, bij de inleiding van de vraag, een dossier ter griffie zou worden aangelegd, waarin het origineel van alle proceduurstukken volgens rangorde van datum zal worden geklasseerd, met een volledige inventaris der stukken en met aanduiding op de buitenzijde van de achtereenvolgende fasen van de behandeling;

2° dat van ambtswege door de griffie in dit dossier, en ook naar rangorde van datum, een

echt verklaarde copij zou gerangschikt worden van alle rechterlijke beslissingen (de deskundige verslagen zouden in origineel in het bundel blijven berusten);

3° dat de dossiers van ambtswege zouden worden overgemaakt aan de hogere rechtscolleges die dienen uitspraak te doen in beroep of verbreking en die aldus volledig van alle retroacten der zaak op de hoogte zullen zijn.

4° dat er bij het inleiden van elke zaak in de kamer, naar dewelke zij verzonden wordt, een rechter-verslaggever zou worden aangeduid, die voor taak zou hebben eerst en vooral de zaken te ziften en er voor te zorgen dat diegene, die hoogdringend zijn of die gemakkelijk en vlug kunnen afgehandeld worden, zonder verwijl worden beslecht;

5° dat aan dezen rechter-verslaggever de macht zou verleend worden alle voorbereidende maatregelen te treffen die kunnen vereischt zijn en ook alle akkoorden van de partijen te decreteren;

6° dat ingeval de zaak verzonden werd naar eene kamer met eenigen rechter, deze laatste, naast de twee zittingen die hij per week houdt, tijdens eene derde zitting alle werkzaamheden zou vervullen die van de bevoegdheid zijn van den rechter-verslaggever in de kamer met drie rechters;

7° dat in elke kamer met drie rechters vóór de behandeling van de zaak het dossier, samengesteld zooals hooger gezegd, zou ingezien worden door een rechter-verslaggever die een bondig en zakelijk verslag over de betwisting zou uitbrengen, « zonder zijne meening te doen kennen », zooals de tekst van het Fransch decreet luidt.

* * *

Het is mijn overtuiging dat al degenen, die in de rechtspraktijk staan, van oordeel zullen zijn dat dergelijk systeem heel wat tijd zou doen winnen bij de behandeling der burgerlijke zaken, terwijl de rechtsbedeeling zonder twijfel in betere voorwaarden zou gebeuren dan thans het geval is.

René VICTOR.

(1) P. Hébraud. Professeur à la Faculté de Droit de Toulouse: La Réforme de la Procédure. — Paris, Libr. gén. de droit et de jurispr. 1936.

Zie ook Michel Ouzélatz. La nouvelle procédure civile. Decret-loi du 30 octobre 1935. — Paris, Libr. gén. de droit et de jurispr. 1936.

(Dit werkje is van veel minder belang dan het vorige).

RECHTSPRAAK

134

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 7 Juli 1936.

Voorzitter : M. Jouret.

Raadsheeren : MM. Verbeke en Van Winkel.

Op. Min. : M. Op de Beeck, substituut-Proc.-Gen.

Pleiters : Mrs Lommez en Waterblee.

AANSPRAKELIJKHEID. — VERVANGENDE NOTARIS. — RAADSMAN DER PARTIJEN. — VERMELDING «AKTE OP ONTWERP».

De notaris moet worden aanzien als de raadsman der partijen. Hij heeft voor plicht namelijk den toestand van een te koop gestelden eigendom te onderzoeken, den kooper in te lichten over het bestaan der hypotheeken en de gevolgen die er kunnen uit voortspuiten. Het feit dat de notaris alleen geroepen is om, bij ontstentenis van een collega, aan een overeenkomst den authentieke vorm te geven als wanneer de voorwaarden reeds zijn overeengekomen tusschen partijen verandert niets aan het algemeen beginsel dat hij die partijen moet inlichten.

De vermelding «waarvan akt op ontwerp» ontslaat den werkenden notaris van die verplichtingen niet, tenzij zij voor den werkenden notaris vrijstelling insluit zijner verplichtingen.

C... t/ T... C..., en cons.

Overwegende dat in principe, de notaris, uit hoofde van zijn ambt er toe gebonden is de partijen die voor hem verschijnen, omtrent hunne rechten, en de gevolgen hunner overeenkomsten nauwkeurig in te lichten dat meer in het bijzonder, waar het den verkoop van een onroerend goed betreft, de notaris moet nagaan of het goed niet is belast en desgevallend kooper's aandacht moet vestigen, op de maatregelen die moeten getroffen en de voorzorgen die moeten genomen worden, om het goed met den koopprijs te zuiveren; dat die plicht des te strenger is wanneer de kooper een eenvoudig buitenmensch is, bijna ongeletterd en zonder eenige onderzinking in zaken van dien aard;

Overwegende dat het vaststaat dat wijlen Notaris P. bij het verlijden der koopakte waarvan gewag die voorlichting aan beroepene C. heeft onthouden en zodoende verkoper's stellionaat in de hand gewerkt heeft;

Overwegende dat de erven P. vruchteloos tegenwerpen dat hun rechtsvoorganger enkel op verzoek van Notaris T., zijn ambt verleend heeft om aan bewuste overeenkomst den authentieke vorm te geven, terwijl zijn evengenaamde collega persoonlijk als raadsman van den kooper optrad;

Overwegende dat, in zake Notaris T. zelf de verkoper zijnde, niet als raadsman zijner tegenpartij kan aanzien worden, dat wel is waar, zekere rechtschrijvers leeren dat het persoonlijk belang van een notaris bij de overeenkomst niet belet, dat, terwijl hij zich voor het verlijden der akte door een collega laat vervangen, hij zelf toch niet als een door de

wet aangeduid, maar als een door den medecontractant, vrijelijk gekozen vertrouwensman, blijft tusschen komen; dat echter die zienswijze gelijklopende belangen veronderstelt; dat waar zooals in het voorhanden geval, die belangen strijdig waren, en de raadgevingen juist dienden verstrekt om mogelijke benadeeling door de tegenpartij te voorkomen, notaris P., redelijker wijze nooit heeft kunnen veronderstellen dat de verkoper tegen zijn eigen bedrieglijke handelingen ging waarschuwen; zoodat elke verdeling der notarieele verplichtingen tusschen in de plaatssteller en in de plaats gestelde hier volkomen uitgesloten is;

Overwegende dat, overigens geen het minste bewijs voorligt, dat notaris T., de gewone raadsman was van C.; dat alles integendeel er op wijst dat C. enkel bij gelegenheid van dien koop met T. in betrekking is gekomen, en zulks wel in dezzen hoedanigheid van eigenaar van het te verkopen goed en geenszins als de ministerieele ambtenaar welke hij met het verlijden der koopakte wenschte te gelasten;

Overwegende, dat, zonder meer grond, beroepers aan de verantwoordelijkheid trachten te ontsnappen door te verwijzen naar de melding «waarvan akte op ontwerp»;

Overwegende dat die clause slechts dan onthefing van verantwoordelijkheid medebrengt indien zij voor den werkenden notaris vrijstelling insluit zijner verplichting om partijen in te lichten: dat die vrijstelling redelijkerwijze maar kan geacht worden te bestaan indien het ontwerp voorkomt als het gezamenlijk werk van daartoe bevoegde partijen of uit gaat van een speciaal daarover geraadpleegd rechtsgeleerde;

Overwegende dat in zake Notaris P. geen twijfel heeft kunnen koesteren omtrent den oorsprong van het hem voorgelegde ontwerp; dat de kooper voorzeker elke bekwaamheid miste om daaraan te hebben medegewerkt; dat het feit dat de verkoper zelf de akte gereed schreef om, dank zij de dienstwilligheid van een collega, benevens den koopprijs ook nog het eereloon op de verkoopakte op te strijken, notaris P., die zijn ambt verleende, niet van zijne wettelijke verplichting jegens den kooper heeft kunnen ontslaan;

Overwegende dat, voor wat het berokkend nadeel betreft, beroepers aanvoeren dat, de koopprijs voor het verlijden der akte reeds gestort zijnde, de schade enkel in de kosten der akte bestaat;

Overwegende dat die voorafgaande betaling niet uit de bewoordingen der akte blijkt en door de bestanddeelen der zaak veeleer tegengesproken wordt;

Overwegende overigens, dat, ware die prijs ook voorop betaald geweest niets toeliet te veronderstellen dat T. op dit oogenblik reeds onvermogen was; dat de feitelijke gegevens der zaak de overtuiging geven dat zoo het bestaan der hypotheeken aan den kooper op tijd en stond ware bekend ge-

maakt hij voorzeker bij middel van den koopprijs de zuivering van het gekochte goed had bekomen;

Overwegende dat beroepene dus terecht op die zuivering aanspraak maakt;

Overwegende dat het hooge bedrag der hypotheken die het goed bezwaren best buiten beschouwing mag blijven, vermits het bewijs voor ligt dat de inschrijvingen na storting van het bedrag der koopsom in handen der schuldeischers zullen doorgehaald worden;

Overwegende ten slotte dat, waar de schade door de samenhangende fouten van verkoper en werkende notaris werd veroorzaakt deze ook hoofdelijk tot herstel gehouden zijn;

Om deze redenen :

en die van den eersten rechter, het Hof, alle verder of strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het hooger beroep, verklaart het onbegroot, wijst het af;

Bevestigt de bestreden beslissing.

Dit arrest bevestigt onderstaand vonnis der :

BURGERLIJKE RECHTBANK TE YPER

1ste Kamer. — 10 Juli 1935.

Voorzitter : Mr Matton.

Rechters : MM. Van de Vliedt en Berghman.

Pleiters Mrs Lommez en Waterblee.

TEN GRONDE :

Aangezien de feiten, zooals volgt voorkomen :

I. — Bij akt verleden voor Meester H. P., notaris te W., den 19 Februari 1932, Mijnheer T. C., destijds notaris te M., verkoopt, voor vrij en zuiver van alle grondpandelijke inschrijvingen aan Mijnheer Jules C., werkman, te H. (eischer ter zake) een woonhuis met afhankeijkheden en medegaande erve, gestaan en gelegen te H. Deze verkoop en koop is gedaan en aanvaard voor en mits de voorname koopsom van 15.500 fr., welke som de verkoper bekent ontvangen te hebben van den koper, de koopakte, geregistreerd dienende als kwijting. De bedongen voorwaarden worden in den akt gevolgd door de woorden : «Waarvan akte op ontwerp».

II. — Op het oogenblik van 't verlijden van den akt, bestonden er op het verkochte goed twee hypotheken namelijk : 1°) Een hypotheek van 12.702,50 fr., ingeschreven ten bureele der Grondpanden te Y., boek 329, nr 21, den 21 Mei 1925, ingevolge akte van openbare toewijzing verleden voor Meester Van I., notaris te H., in date van 16 Maart 1925, tot waarborg der betaling in handen der verkopers, in dezen akt van het restant der onbetaalde koopsom kosten en instelpremie, nog verschuldigd door den koper Mijnheer T.;

2°) Een hypotheek van 275.000 fr. ingeschreven ten bureele der Grondpanden te Y., boek 345, nr 129, den 23 April 1929, ingevolge akte van kredietopening verleden voor Meester T., notaris te Gent, in date van 1 Maart 1929, tot waarborg der betaling eener voorname som van 250.000 fr. en 25.000 fr. voor intresten, kosten, enz., ten laste van Mijnheer T., en in 't voordeel van de Vennootschap onder gemeenschappelijke naam «De Wyndt Roy en Van der Haeghem», ook genoemd «Comptoir d'Eescompte de la Banque Nationale de Belgique» à Alost.

III. — Deze twee hypotheken zijn blijven bestaan

tijdens en na aflevering van het goed verkocht door akt P.

IV. — Bij exploit van 12 September 1934, geregistreerd, werd onderhavige eisch ingesteld door C., kooper in akt P., tegen T. verkoper, en tegen de erfgenamen, rechthebbenden van den werkenden Notaris P., ten einde de handlichtingen te bekomen van alle grondpandelijke inschrijvingen, welke op den verkochten eigendom bestaan, lastens den verkoper;

Aangezien de eisch tegen T., verkoper onbetwist en onbetwistbaar is; dat de vraag tegen hem ingesteld, dient ingewilligd te worden;

Voor wat aangaat de eisch tegen de erfgenamen rechthebbenden van Notaris P.;

Aangezien deze eisch gesteund gaat op de verantwoordelijkheid van den werkenden Notaris, voort-spruitende uit zijn verplichting op te treden als raadsman der partijen en voor plicht hebbende namelijk den toestand van den eigendom te onderzoeken, den koper in te lichten over het bestaan der hypotheken en de gevolgen die er uit konden voortspruiten;

Aangezien verweerders daartegen opwerpen dat de werkende notaris enkel en alleen tusschen kwam als ministerieel ambtenaar om den authentieken vorm te geven, dat hij, noch als mandataris, noch zaakwaarnemer, optrad en enkel als substituut door Meester T. om wettelijke redenen, zijn ambt niet kon verleenen;

Aangezien geen verwarring mag gemaakt worden tusschen de hoedanigheden krachtens dewelke een notaris optreedt; dat hij, immers in menigvuldige hoedanigheden kan optreden; 't zij, namelijk, als ministerieel ambtenaar, hebbende zijn verplichtingen voorzien bij de wet en alle beroepsverplichtingen, waaronder deze gerekend van raad te geven aan de partijen, 't zij nog als bijzondere verantwoordelijk wegens zijn contractueel of quasi-contractueele fout; dat bovengezegde nochtans niet uitsluit dat zelfde notaris terzelfder tijde kan optreden in verschillende hoedanigheden;

Aangezien, ter zake, de eischer niet beweert dat Meester P., verantwoordelijk zou zijn, wegens een contractueele of quasi contractueele fout, dat hij enkel beweert den notaris aansprakelijk te maken, als werkende notaris;

Aangezien, dat volgens de rechtsleer en de rechtspraak, de notaris alleen geroepen zijnde om aan een overeenkomst, den authentieken vorm te geven, als wanneer de voorwaarden reeds zijn overeengekomen, tusschen partijen, dan toch nog deze partijen moet inlichten op de gevolgen ervan, hun het belang van zulk of zulk beding doen uitschijnen, als openbaar ambtenaar, professioneel dient te handelen;

Aangezien in zake verkoop onroerende goederen, de verplichtingen van den werkenden notaris mogen samengevat worden in deze twee regels :

1°) Zich vergewissen nopens de hoedanigheid van den verkoper mits den oorsprong van den eigendom te onderzoeken;

2°) Den koper inlichten nopens de beperkingen aan het recht van eigendom gesteld, hetwelk door zichzelf onbeperkt is, in handen van den verkoper, op het oogenblik der overdracht aan den koper; dit, dus, mits den hypothecairen toestand na te gaan op dit oogenblik;

Aangezien, ter zake, het goed verkocht werd voor vrij en zuiver, hetgeen liet veronderstellen dat inschrijvingen bestonden maar dat de verkoper, zich in alle geval verplichtte doorhaling te bewerkstelligen vóór de aflevering van het verkochte goed;

Aangezien de werkende notaris dus, tot plicht had, te onderzoeken, indien de doorhaling mogelijk was, dat

hij dus moest nagaan, indien hypotheeken bestonden en tot welk bedrag, ten einde vereischte doorhalingen te verwezenlijken voor de aflevering van het verkochte goed;

Aangezien deze verplichtingen, zooveel te strenger moesten opgevat worden, dat, in het geval, de kooper een ongeletterde persoon was of minstens niets er van afwist te onderscheiden tusschen verkoopen «vrij en zuiver» of «voor vrij en zuiver» en nog minder bevoegd om den zin na te gaan van «waarvan akt op ontwerp».

Aangezien er, nog des te voorzichtiger moest gehandeld worden door den notaris P., daar de gesubstitueerde notaris, partij was ter zake, hebbende belang in tegenstelling met dit van den eischer; dat, trouwens, moest hij den hypothecairen toestand onderzocht hebben, hij dan toch zeker den akt niet zou geteekend hebben; dat niets ter zake, doet, dat hij zou betrouwen gehad hebben in den notaris T., noch dat de voorafgaande bespreken plaats hadden tusschen deze laatste en den eischer.

Aangezien de verantwoordelijkheid van den werkenden notaris niet kan gedekt worden door de style clause «Waarvan akt op ontwerp» hetwelk eerder zou vaststellen dat de notaris P. argwaan koesterde ten opzichte der zaak voorhanden;

Aangezien deze inlassching den werkenden notaris niet ontlast van zijn verplichtingen, de partijen in te lichten nopens de rechtstreeksche en onmiddellijke gevolgen, 't zij wettelijke, 't zij contractuele, spruitende uit den akt; dat, integendeel, deze zou beteekenen dat de notaris de noodige inlichtingen gegeven hebbende, de partijen er geen rekening van hebben gehouden en toch den akt hebben willen doen doorgaan; dat, de inlassching dus niets beteekent ter zaak vermits de verweerders «impliciet» erkennen dat de notaris te kort is gekomen aan zijn professionele verplichtingen, daar zij bewijzen dat mits deze woorden in te lasschen, hij geen verplichting meer had den kooper raad te geven;

Aangezien dus de eisch tegen de verweerders, recht-hebbenden van wijlen Meester P., ook dient ingewilligd te worden;

Om deze redenen :

De Rechtbank, op tegenspraak vonnissende tusschen al de partijen, alle verdere of tegenstrijdige beslitselen verwerpende; zegt de vraag tegenover al de verweerders gegrond; veroordeelt ze, solidairlijk, om het onroerend goed dat eerste verweerder aan den eischer verkocht heeft, bij geregistreerde akt, verleden voor Meester P., notaris te W., den 19 Februari 1932, af te leveren, vrij zuiver en onbelast van alle grondpandelijke inschrijvingen tegen en ten laste van den eersten verweerder, beveelt dat zij dus het noodige zullen doen tot het bekomen van alle handlichtingen der grondpandelijke inschrijvingen, dit, binnen de 14 dagen na de beteekening van onderhavig vonnis, veroordeelt hen om in alle geval, eischer tegen alle moeilijkheden en gevolgen te vrijwaren, welke ten zijnen opzichte zouden voorspruiten nopens het bestaan dezer hypothecaire inschrijvingen.

135

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6de Kamer. — 12 December 1936.

Voorzitter : Mr Godding.

Raadsheeren : MM. Delvaux en Ooms.

Op. Min. : Mr De Vooght, adv.gen.

AANSPRAKELIJKHEID. — GEMEENTE. — POLITIERECHT. — ONGEVALLEN OP PRIVATEN WEG. — GEENE VERANTWOORDELIJKHEID.

Eene gemeente kan niet aansprakelijk worden gesteld voor ongevallen die zich hebben voorgedaan op een privaten weg. Zij kan inderdaad hare politiemacht slechts uitoefenen op openbare wegenissen op dewelke alléén het politierecht der gemeente slaat.

Gemeente Wilrijk t/ Van Kets en cons.

Aangezien beroepen als oorspronkelijke aanleggers, een eisch op schadevergoeding tegen beroepster hebben ingediend, tengevolge het doodelijk ongeval aan hunnen erflater overkomen op 8 Januari 1930;

Aangezien bovengemelde erflater, Louis Van Kets, op gezegden datum, des avonds struikelde over eenen borduursteen die op den reepel grond, bestemd tot het aanleggen van een verhoogden stoep, was blijven liggen; dat Van Kets, een bejaard man aan breuk lijdende, ten gevolge van dien val, zooals beweerd wordt, op een der volgende dagen overleed;

Aangezien het thans uitgewezen is dat de borduursteen niet aan beroepster toe hoorde;

Aangezien nochtans beroepen beweren hetgeen de eerste rechter in zijn vonnis, in terminis heeft overgenomen dat het onbetwistbaar vaststaat dat de gemeente in de uitoefening van hare politiemacht eene nalatigheid begaan heeft (met den steen niet te doen wegruimen) die hare verantwoordelijkheid medesleept;

Aangezien inderdaad (aldus beroepen) de burgemeester het recht heeft op alle plaatsen, afhankelijk van de openbare wegnis, zelfs ambtshalve de voorwerpen die den doortocht belemmeren te doen wegruimen, en de uitgravingen te dempen, dat het hier gaat om het uitoefenen der gemeentepolitie, om de veiligheid en het gemak van het verkeer, het is te zeggen, om een voorwerp aan de gemeenteoverheid toevrettrouwd (Valerius, Droit administratif des communes);

Aangezien deze grondbeginselen slechts toepasselijk zijn op de openbare wegnis op dewelke alleen het politierecht der gemeente slaat; dat echter in het verslag ingediend door den deskundige De Coster, door den heer Onderzoeksrechter van Antwerpen aangesteld en te Antwerpen (B. A. geboekt op 8 Maart 1932, deel II, blad 69, vak 753) de ligging van den steen alzoo beschreven staat : « hij bevindt zich op 0.85 m. van den hoek der villa-afsluiting, derwijze dat hij den normalen doorgang belet van het breed voetpad in assche der Jules Moretuslei met het smal voetpadje (sic) dat het nevens de haag loopt in de Edmond Schweibestraat »;

Aangezien volgens die bewoordingen bewuste steen aan den ingang der Edmond Schweibestraat lag, of ten uiterste op den reepel grond nog aan dezelfde eigenaars toehoorende, aan de monding der straat in de Moretuslei;

Aangezien het inderdaad uit de bescheiden van den bundel blijkt dat heel het kwartier «Elsdonk» waar de Schweibestraat gelegen is, privaats eigendom was der naamlooze maatschappij «Garden City du nouveau parc d'Anvers», dat de daar bestaande wegnis dus privaats was, 't geen door de eigenaars bij plakaat was aangeduid «private wegnis-maximum gewicht 3000 Kgr.»;

Aangezien de afstand van grond, vallende in de openbare wegnis der streek Elsdonck slechts door de eigenaars werd toegestaan en door de gemeenteroepster aanvaard, op 20 Maart 1930, dan wanneer het ongeval zich voordeed op 8 Januari 1930 — hetzij meer dan 2 maand vroeger;

Aangezien aldus op het oogenblik der feiten de plaats van het ongeval nog niet in de openbare wegnis der gemeente was overgenomen en bijgevolg niet viel onder het politierecht van de beroepster; dat deze dus niet aansprakelijk is voor het niet wegnemen van bewusten borduursteen;

Om deze redenen :

Het Hof, gehoord de Heer Advocaat-Generaal De Vooght in zijn eensluidend advies in openbare zitting gegeven, ontvangt het beroep en er recht op doende, vernietigt het bestreden vonnis en wijzigende verklaart den oorspronkelijken eisch van beroepen ongegrond, wijst gezegden eisch af en veroordeelt beroepen tot al de kosten van eersten aanleg en van beroep.

136

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8ste Kamer. — 10 November 1936.

Voorzitter : Mr de Potter.

Raadsheeren: MM. de la Graete en Pouppez de Kettenis.

Op. Min. : Mr Collard, adv.-gen.

Pleiters : Mr Sergent en De Vis.

FISCALE RECHTSVORDERING. — RECHTSTREEKSCH BELASTINGEN. — VERHAAL VOOR HET HOF VAN BEROEP. — VERZENDING DOOR POST. — NIETIGHEID.

Het rekwes, een verhaal inleidend voor het Hof van Beroep, inzake rechtstreeksche belastingen volgens de voorschriften der art. 6, 7 en 8 der wet van 6 September 1895, alsook het exploit van beteekening van dit verhaal aan den Bestuurder der belastingen, moeten ter griffie van het Hof worden neergelegd; het verzenden dezer bescheiden met de post, voldoet niet aan de vereischte pleegvormen.

Van de Moortele t/ Beheer der Rechtstreeksche Belastingen.

Overwegende dat het verhaal in beroep, gedagteekend 18 April 1934, bij aangeteekende expressbrief verzonden werd met het opschrift «Den Heer

Voorzitter van het Beroepshof van en te Brussel »;

Dat het verhaal, in dubbel opgemaakt, alsmede de aanzegging bij deurwaarder 's anderendaags ter Griffie van het Hof te recht kwamen; dat één der dubbels de melding draagt van «remis au Greffe le 19 avril 1934» het ander «ter Griffie ontvangen den 19 April 1934»;

Dat uit de bekentenis zelf van verhaler blijkt dat het verhaal niet door hem zelf of door een gevolmachtigde ter Griffie nedergelegd werd, maar wel bij bemiddeling van het Beheer der posterijen;

Overwegende dat art. 7 en 8 der wet van 6 September 1895 de wijze voorschrijven waarop het verhaal, op straf van nietigheid, moet ingediend worden: «het wordt gedaan bij rekwes, in persoon of door een gevolmachtigde en bij exploit van deurwaarder ter kennis gebracht aan den bestuurder, enz., het rekwes moet ter Griffie van het Hof besteld worden (remis) — het rekwes en het origineel der aanzegging moeten, op straf van nietigheid, nedergelegd worden ter griffie van het Hof, enz.»;

Overwegende dat het verzenden van die stukken met de post aan de vereischte pleegvormen niet voldoet, daar slechts de neerlegging ervan ter griffie door rekwesrant of zijn gevolmachtigde het inzicht van verhaler op authentieke wijze laat kennen dat hij de beslissing aan het oordeel van het Hof wil onderwerpen (Verbr. 25 Februari 1931, Pas. 1931, I, 93);

Om deze redenen,

Het Hof,

Gehoord in openbare terechtzitting het verslag van den heer dd. Voorzitter Raadsheer de Potter en het eensluidend advies van den heer Advocaat Generaal Collard,

Verklaart het verhaal niet ontvankelijk.

137

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5de Kamer (bis). — 4 Juni 1936.

Voorzitter : Mr Mehauden.

Pleiters : Mrs Roelens en G. Van Hoof.

HYPOTHEEK. — TERUGBETALING AAN TUSCHENKOMENDE BANK. — GEEN LASTHEBSTER DOCH ONBEZOLDIGD BEHEERDER. — GEEN ONT-LASTING.

Wanneer in een hypotheekstelling eene Bank tusschenkomt die gelast wordt als onbezoldigd beheerder er voor te zorgen dat de opeenstapeling der terugbetalingen normaal zou geschieden, en het trouwens uitdrukkelijk werd bedongen dat de geldschieder geene terugbetaling zou mogen eischen binnen de vijf jaren, mag de Bank niet aanzien worden als lasthebster van den geldschieder en zijn de periodieke betalingen door den ontleener aan de Bank gedaan niet kwijschellend.

D'Hondt en Van Raemdonck t/ Wyns en cons.

Aangezien ter zake de Spaar- en Rentebank geen lasthebber van verweerders was, doch enkel een «onbezoldigd beheerder», die er moest voor zorgen dat de opeenstapeling der terugbetalingen normaal zou volgen;

Aangezien met recht verweerders opwerpen, dat ze de geleende gelden gedurende de 5 eerste jaren niet mochten eischen, en dus ook gedurende diezelfde jaren noch het recht, noch de mogelijkheid hadden aan de Bank het mandaat te geven, deze sommen gedeeltelijk voor de verweerders zelve te innen ten titel van lasthebber;

Aangezien integendeel de akte van leening betaling in de woonst van verweerders en persoonlijk kwijtschrift van verweerders zelve oplegt;

Aangezien de bank dus geen lasthebber der verweerders was;

Aangezien partijen in berekeningsmoeilijkheden staan ook aangaande de kroozen, maar dat de kroozen volgens kontrakt tot het normale einde van dit kontrakt op de som van 45.000 fr. dienen betaald; dat dit normale einde enkel het volledige terugbetalen der leening kan zijn en dat de kroozen verder op 45.000 fr. dienen betaald; zoodat de benoeming van een deskundige overbodig is;

Aangezien het feit dat verweerders voor de geheele geleende som bij het faillissement hunne schuld indienden uitgelegd kan worden als een maatregel van vooruitzichtigheid of vooruitzicht en niet bewijst dat verweerders verzaakt hebben aan het inroepen van de rechten hun door verleeningssakte gevrijwaard;

Aangezien de bestanddeelen der zaak genoegzaam aanduiden dat aanleggers ongelukkig en te goeder trouw zijn en over toekomstmogelijkheden kunnen rekenen;

Aangezien ze niet formeel ontkennen vanaf Juli 1934 in achterstel van betaling te verkeerden;

Om deze redenen,

De Rechtbank:

gehoord den heer Beeckmans, Substituut van den Procureur des Konings in zijn gedeeltelijk eensluidend advies in openbare zitting gegeven, alle verder of tegenstrijdige besluiten verwerpende, zegt dat de betalingen op interest en kapitaal door aanleggers aan de Spaar- en Rentebank gedaan, niet ontlastend zijn;

Verleent aan aanleggers het voordeel van het moratorium voor een termijn vanaf Juli 1934 en beveelt dat de akten van uitvoering door verweerders gesteld gedurende ditzelfde termijn, zullen geschorst worden;

Wijst aanleggers af van het overige.

138

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE 7 October 1936.

Voorzitter : M. Verstraete.

Bijzitters : MM. de Walque en Axters

ADELSLAND. — VERBETERING AKTE BURGERLIJKE STAND.

De erkenning van titel van adeldom behoort, luidens de grondwet, alleen tot de bevoegdheid van den Koning en dient administratief door den Heraldischen Raad behandeld te worden.

De ambtenaren van den burgerlijken stand hebben de verplichting, in hunne akten de adellijke titels in te lассchen van de personen die van hunne hoedanigheid doen blijken.

Alleen wanneer de wettelijke bescheiden van adel voor handen zijn en deze aoor den ambtenaar van den burgerlijken stand niet ingeschreven werden, is er reden tot verbetering van de akte van den burgerlijken stand.

De heer Pierre Joseph Julien de Vooght, eigenaar te Brugge, St Pieters, hebbende voor avoué Mr C. Moulaert;

Dat op 13 Maart 1740 de overoudgrootvader's vader van vertooner : Jacobus Ignatius vermeld is in den officieelen geboorteakt van zijn zoon Franciscus, als adel, «Domini» Jacobi-Ignatii, en als zijnde schepen van 't Vrije van Brugge;

Dat het inderdaad blijkt uit archieven van den adelstand der Nederlanden dat den «26 mars 1726, Jacques Ignace de Vooght, échevain (sic) du Franc de Bruges, à Bruges, tot den adelstand der Nederlanden verheven is, door besluit van Keizer Karel VI;

Dat dit besluit ook vermeld is in een officieel drukwerk «Nobilaire des Pays-Bas door de Vegiano, blad 712, tweede deel, luidende als volgt : «1726, Jacques Ignace de Vooght, échevin du Franc de Bruges, fut annobli par lettres du 26 Mars 1726; les armes sont : d'Or, à la fasce vivrée de gueules, accompagnée en chef d'un léopard de sable »;

Dat vertooner dus rechtstreeks afstammeling is van den geadelden Jacques Ignace de Vooght, en recht heeft in al de officieele stukken tot de adellijke toekenning van «Jonkheer», titel welke zich overdraagt, slechts in den wettelijken stam;

Om deze redenen : vertooner verzoekt...

Om deze redenen;

De Rechtbank van eersten aanleg;

Aangezien de vordering van Pierre Joseph Julien de Vooght, geboren te Brugge, den 27 Juni 1898, strekt tot de verbetering van zijn geboorteakte in dezen zin dat deze akte zal dragen «is geboren Jonkheer Pierre Joseph Julien, zoon van Julien Alfons, Jonkheer de Vooght »;

Aangezien het verzoekschrift, gesteund op het feit dat verzoeker rechtstreeks afstammeling zou zijn van den geadelden Jacques Ignace de Vooght, strekt tot de erkenning van zijn recht tot de adellijke toekenning van «Jonkheer» in zijn geboorteakte;

Aangezien de ambtenaren van den Burgerlijken stand de verplichting hebben de titels van adeldom in te lассchen van de personen die van hunne hoedanigheid doen blijken (Verbrekingshof, Brussel, 7 April 1927, Pas., 1927, I, 194, K. B. 22 Juni 1822);

Aangezien verzoeker geene wettelijke bewijzen levert van zijne hoedanigheid van edelman;

Aangezien inderdaad deze hoedanigheid alleen-

lijk kan verwezen worden door de overlegging van brieven van adeldom of van een getuigenschrift van den heer Minister van Buitenlandsche Zaken, dienst van den adeldom;

Aangezien een vordering strekkende tot de erkenning van adeldom, buiten de bevoegdheid van de rechtbank valt;

Aangezien inderdaad de erkenning van adeldom alsook de concessies van adeldom luidens artikel 75 der grondwet deelmaken van het uitoefenen van de Koninklijke Macht, en dat de administratieve bevoegdheid aan den Heraldischen raad behoort;

Om deze redenen :

Verklaart de vordering van verzoeker ongegrond en wijst er hem van af.

139

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1e Kamer. — 30 November 1936.

Voorzitter: Mr G. Micha.

Rechters : MM. F. Simons en J. Kumps.

Pleiters: Mrs K. Rynaert en L. Bosmans.

VERKEER. — FEITELIJKE PRIORITEIT. — HALF VERSPERDE BAAN.

In een half versperde baan heeft degene de feitelijke voorrang, die eerst in het vrije gedeelte van de baan komt ingereden, en reeds in casu omtrent de helft der baan in gebruik had, zelfs al bevindt hij zich alsdan op het linkergedeelte der baan. Degene, die op zijn rechterkant zijnde, alsdan de baan komt ingereden, begaat een onvoorzichtigheid die hem verantwoordelijk maakt voor het ongeval.

Dael t/ Wilms.

Aangezien het beroep, ingeleid den 5 Mei 1936, strekt tot hervormen van zeker vonnis voorgelegd in regelmatig afschrift, tegensprekelijk uitgesproken tusschen partijen door den heer Vrederechter van het eerste kanton Leuven, den 8 Februari 1936, vonnis waarbij de oorspronkelijke aanlegger, thans beroeper, afgewezen werd van zijne vraag, strekkende tot de betaling eener som van 2.563,15 frank ten titel van schadevergoeding, ten gevolge de botsing, die plaats gehad heeft te Velthem-Beysses, den 13 Mei 1935 tusschen den auto van beroeper en den autocamion van verweerder in beroep, en de eerste Rechter rechtdoende op den tegen-eisch van verweerder in beroep, beroeper verwezen heeft te betalen aan verweerder in beroep de som van 3.607 frank met de vergoedingsrente op die som, van af den dag van het ongeval, de gerechtelijke rente en de kosten;

Aangezien de eerste Rechter, bij tusschen-vonnissen in dato 28 December 1935, waartegen hoger beroep niet werd ingesteld, aan verweerder in beroep toegelaten heeft te bewijzen door getuigen:

1°) dat beroeper Dael met zeer groote snelheid reed (met een veel grooter snelheid dan Wilms) en dat hij den half afgesloten weg op zijn linker kant is ingereden nadat Willems er reeds op was;

2°) dat Wilms, die te voren reeds met matige snelheid reed, zijn vaart bij den ingang van den half afgesloten weg nog zeer verminderd heeft;

3°) dat Wilms in dien half afgesloten weg zoo-veel als mogelijk rechts gehouden heeft; dat verweerder in beroep dit bewijs niet afdoend geleverd heeft; dat, inderdaad, de eenige getuige van het rechtstreeksch onderzoek, gezeten in den autocamion van verweerder in beroep, verklaard heeft dat de auto van beroeper zeer snel reed, maar dat hij er aanstonds bijgevoegd heeft, dat hij niet kon zeggen hoeveel kilometers hij per uur deed, daar hij niet gewoon was per auto te rijden; dat, overigens, volgens de verklaringen der twee wachtmeesters der Rijkswacht, onderhoord in het tegengetuigenverhoor, in geval van groote snelheid, hadden de de gevolgen der botsing veel erger geweest en, daarenboven, na de botsing stonden de twee voertuigen ten hoogste vijftien meters van elkander af; dat de getuige Van Anderoye, Clément, nog verklaard heeft dat op het oogenblik der botsing, de auto van Wilms gansch stil stond dan wanneer het tegenovergestelde bewezen is door de plaats der botsing en de plaats der voertuigen van beide partijen na het ongeval, vermeld op het plan volgens de verklaring der partijen, zooals de twee getuigen van het tegenverhoor het verklaard hebben; dat de eenige getuige van het rechtstreeksch getuigenverhoor, ook niets heeft kunnen bepalen met welke snelheid de kamion van Wilms reed en alleenlijk verklaard heeft dat hij niet snel zou gereden hebben om reden dat de kamion-nog al zwaar was en omdat de getuige verscheidene malen aan Wilms zou gevraagd hebben niet snel te rijden omdat er materiaal van hem op den kamion geladen was;

Aangezien, integendeel, het blijkt uit de schets opgemaakt door de twee wachtmeesters der Rijkswacht volgens hunne bestatigingen en op de aanduidingen der partijen, dat, wat betreft de plaats der aanrijding, het ongeval gebeurd is wanneer de auto van beroeper reeds acht-en-vijftig meters op de acht-en-zeventig meters afgelegd had van de half versperde baan, toen de vrachtauto van Wilms maar twintig meters dit gedeelte van de baan ingereden was; dat het onmogelijk is te beweren dat de auto van beroeper acht-en-vijftig meters zou afgelegd hebben op den tijd dat de vrachtauto van Wilms maar twintig meters zou afgelegd hebben, hetgeen bijna eene driedubbele snelheid zou uitmaken vanwege den auto van beroeper, dan wanneer Wilms verklaard heeft aan de Rijkswacht dat hij met eene snelheid van ongeveer veertig kilometers per uur reed; dat men bijgevolg moet aannemen dat beroeper de eerste in voormeld gedeelte van de baan gereden is en reeds omtrent de helft van den weg in gebruik had als verweerder in beroep den weg ingereden is; dat verweerder in beroep, dit doende, eene onvoorzichtigheid begaan heeft, de steenweg, luidens de bestatigingen gedaan door de Rijkswacht, tusschen den gelijkgrondschen aardeweg en de afsluiting waar er werklieden aan het werk waren, maar berijdbaar zijnde op eene breedte van vier meters tien centimeters en den gelijkgrondschen aardeweg

onberijdbaar zijnde, daar er steenen en zavel op lagen; dat het feit en de onvoorzichtigheid hierboven vermeld, alleen bewezen zijn, dan wanneer de omstandigheden, ingeroepen door verweerder in beroep om aan de verantwoordelijkheid van het ongeval te ontsnappen geenszins bewezen zijn, noch door het rechterlijk onderzoek, noch door het getuigenverhoor; dat verweerder in beroep, bijgevolg, gansch de verantwoordelijkheid van het ongeval moet dragen;

Aangezien wat de schade betreft aan beroeper berekend, dat het bedrag der onkosten aan zijn auto bepaald is geweest door tegensprekelijk deskundig onderzoek, op 1.563,15 frank, bedrag overigens niet betwist door verweerder in beroep; dat de duurtijd der herstellingen op vier werkdagen van af 18 Mei 1935, geschat geweest is, hetzij tien dagen; dat de som van 100 frank per dag voor onbruikbaarheid van zijn auto, gevraagd door beroeper, overdreven is en billijk mag geschat worden op 50 frank of voor tien dagen 500 frank, de vergoeding alzoo toekomende aan beroeper in het geheel vastgesteld zijnde op de som van 2.063,15 frank.

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, neemt het beroep aan in den vorm, en, erover beslissende, verklaart het gegrond;

Doet het vonnis waartegen beroep te niet;

En, doende wat de eerste rechter had moeten doen, verklaart den oorspronkelijken aanlegger, thans beroeper, gegrond in zijn eisch; bijgevolg veroordeelt verweerder in beroep te betalen aan beroeper, ten titel van schadevergoeding, de som van 2.063,15 frank, met de rechterlijke intresten;

Verklaart den tegen-eisch niet gegrond, wijst verweerder in beroep er van af;

Verwijst verweerder in beroep tot al de kosten

NOTA. — Op strafgebied werd de zaak zonder gevolg gelaten.

De vrederechter in zijn vonnis van den 8 Februari 1936 had den aanlegger afgewezen van zijnen eisch, en den tegeneisch van verweerder aangenomen, hij steunde zijn vonnis vooral op de volgende motieven :

«Aangezien vrager Dael, die de linkerkant van den steenweg moest gebruiken, als plicht had zich te verzekeren alvorens nevens de afsperring in te rijden, dat hij zonder gevar het linksche gedeelte van den steenweg kon gebruiken, gedurende gansch zijne beweging, des te meer dat volgens zijn eigen verklaring, twee autos elkander niet konden kruisen op dit gedeelte;

Aangezien vrager Dael een fout begaan heeft met den linkerkant van den steenweg te gebruiken op het oogenblik dat den autocamion van Wilms, die aan den rechterkant der baan reed, op het bruikbaar gedeelte van den steenweg ingereden was of zelf ingeval de autocamion op punt zou geweest zijn dit gedeelte van den steenweg in te rijden;

Aangezien Dael niet bewijst welke fout of onvoorzichtigheid ten laste kunnen gelegd worden van Wilms die voorrang had om daar te rijden daar hij het rechter gedeelte der baan gebruikte, die geheel zijn rechterkant hield en niet snel reed, en zelfs vertraagde als hij in de half versperde baan was.»

Terecht naar onze meening heeft de rechtbank in beroep deze zienswijze verworpen, en besluit dat de prioriteit van rechts niet absoluut is en moet wijken voor degene die reeds de baan in gebruik had.

140

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

14 December 1936.

Voorzitter : M. Meulemans.

Bijzitters : H.H. Hofman en Dubois.

Pleiters : Mrs Muys en d'Hulst.

RECHTSPLEGING. — DWANGSOM. — BETEEKENING VAN VONNIS. — BEROEP. — BEKRACHTIGING. — BOETEN VERSCHULDIGD VANAF BETEEKENING VAN HET BEROEPSVONNIS.

Wanneer eene boete van zooveel per dag, den titel van dwangsom uitgesproken werd, van af de betekening van het vonnis, dit vonnis beteekend werd en in beroep bekrachtigd, dan loopt de dwangsom maar vanaf de betekening van het vonnis in beroep, op voorwaarde dat het eerste vonnis niet uitvoerbaar was, niettegenstaande beroep.

Willems en Cs. t/ Winandy.

Aangezien bij vonnis van het Vrederecht van het kanton Lier d.d. 28 Mei 1931 de weduwe van Lodewijk Willems, voorzate van eischers, veroordeeld werd om, binnen 8 dagen na betekening van bedoeld vonnis een muur, die wederrechtelijk op den eigendom van verweerder opgericht was, af te breken, op straffe eener boete van vijf en twintig frank voor elken dag vertraging en tot de betaling eener som van vijf honderd frank voor geleden schade ;

Aangezien op 8 Mei 1933 de Rechtbank van dezen zetel, beslissende in graad van beroep, voormeld vonnis — waartegen de voorzate van verweerders op 13 Augustus 1931 beroep had aange tekend, bekrachtigd heeft ;

Aangezien op vierden Mei 1936, verweerder het vonnis van beroep aan eischers, die als erfgenamen der oorspronkelijke verweerster de weduwe Willems, het geding in beroep hervat hadden, betekend heeft met bevelde uitgesproken veroordeelingen uit te voeren en tevens te betalen een som van 43.900 frank vertegenwoordigend het globale bedrag der boeten vervallen sinds 20 Juli 1931, zijnde acht dagen na de betekening van het eerste vonnis tot vierden Mei 1932, dag der betekening van het vonnis van beroep ;

Aangezien thans de eischers in hun inleidende dagvaardiging van 22 Juni 1936 vragen dat de Rechtbank zou zeggen dat de verweerder slechts recht heeft op het bedrag der dwangsommen vervallen sinds 20 Juli 1931 tot 10 Augustus 1931, datum van het ingestelde beroep ;

Aangezien bij deze vordering zich de vraag stelt of de boete toegekend voor elken dag vertraging eischbaar is hoewel er beroep werd ingesteld door de veroordeelde partij en of zij verschuldigd is hetzij vanaf den dag van het vonnis van beroep ofwel van debteekening ;

Aangezien in het geval waarin een boete uitgesproken werd om de uitvoering der hoofdveroordeeling te verzekeren, de rechtspraak en de rechtsleer beslissen dat de uitvoering geschorst zijnde

tengevolge van het beroep der veroordeelde partij, deze laatste niet kan gehouden worden, zelfs in geval van bekrachtiging en behalve in geval van voorloopige tenuitvoerlegging tot het betalen der boeten opgelopen gedurende den aanleg in beroep en dat deze boeten slechts mogen opgeëischt worden vanaf den dag van het bevestigend vonnis of vanaf den dag zijner beteekening (Huc, Boek III, titel III, des Contrats N° 145 — Tribunal Liège, 13 Février 1884, Cloes en Bonjean, 1884, 876 — Tribunal Arlon, 9 Februari 1883, Cloes en Bonjean 1883, 445);

Aangezien in onderhavig geval de hoofdveroordeeling welke door het eerste vonnis tegen de voorzate van de huidige eischers uitgesproken werd, bestond in de afbraak van een muur die wederrechtelijk op den eigendom van verweerder werd opgericht;

Aangezien het eerste vonnis niet uitvoerbaar werd verklaard niettegenstaande beroep en dat het van ambtswege niet uitvoerbaar was ten aanzien van het bedrag der uitgesproken veroordeeling;

Aangezien diensvolgens, met inachtneming der overwegingen die voorafgaan, de verplichting van den kwestieuzen muur af te breken geschorst gebleven zijn gedurende den aanleg in beroep, de eischbaarheid der dwangsom uitgesproken om de uitvoering dezer verplichting te verzekeren, insgelijks gedurende het tijdperk van den aanleg in beroep geschorst geweest is; dat er dus dient beslist dat de eischers gehouden zijn tot betaling der boeten vervallen vanaf 20 Juli tot 13 Augustus 1931 en vanaf 4 Mei tot 22 Juni 1936 zijnde in 't geheel 72 dagen aan 25 frank wat een bedrag van 1800 frank uitmaakt.

Om deze redenen:

De Rechtbank, zegt dat het bedrag der dwangsommen door eischers aan verweerder verschuldigd wegens het niet uitvoeren der hoofdveroordeeling welke het voorwerp uitmaakt der vonnissen van 28 Mei 1931 en 8 Mei 1933 beloopt op heden 1800 frank;

Beslist dat voor de toekomst de boete van 25 frank voor elken dag vertraging zal loopen te rekenen van den dag der beteekening van het huidige vonnis.

Verwijst iedere partij in de helft van de kosten.

141

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

11de Kamer. — 10 December.

Voorzitter: Mr Bareel.

Rechters: MM. Verreydt en Vullers.

Pleiters: Mrs Vincke en Salkin.

RECHTSPLEGING. — BEROEPSAKTE. — DAGVAARDING OP ONBEPAALEN DATUM. — GEENE NIETIGHEID.

Art. 173 W. B. R. gewijzigd bij K. B. van 30 Maart 1936, bepaalt dat geen nietigheid van exploit kan worden toegelaten tenzij het bewezen is dat zij de belangen van de tegenpartij schaadt; deze bepaling is van toepassing op de reeds begonnen gedingen.

Een beroepsakte tegen een vonnis van een vrederecht met dagvaarding op onbepaalden datum is derhalve niet noodzakelijk nietig.

Brewaeyts t/ Aartsbisschoppelijke Opvoedingsgestichten.

Aangezien de ontvankelijkheid van het beroep wordt betwist.

1. — Wat betreft de ontvankelijkheid.

Aangezien geïntimeerde bij exploit van 9 December 1935 gedagvaard werd om te verschijnen binnen den termijn van acht dagen doch zonder aanduiding van dag en uur om het vonnis waarvan beroep te hooren wijzigen;

Aangezien geïntimeerde aanvoert dat in dit exploit de wettelijke voorschriften niet werden nageleefd, daar, krachtens art. 82bis van het W. B. Rp, het beroep tegen een vonnis door de vrederechter uitgesproken op de rol der Rechtbank van eersten aanleg wordt gebracht door een dagvaarding op bepaalde dag en uur na den wettelijken termijn van acht dagen vermeerderd desgevallend wegens den afstand;

Aangezien artikel 173 al. 1 van het W. B. Rp. gewijzigd door het K. B. van 30 Maart 1936 bepaalt dat geen nietigheid van exploit of van een akte van rechtspleging kan worden toegelaten tenzij het bewezen is dat zij de belangen van de tegenpartij schaadt; dat overeenkomstig de algemeene beginselen de bepalingen van dit besluit van toepassing zijn op de reeds begonnen gedingen — (Verslag aan den Koning, Staatsblad, 7 April, Bl. 2346);

Aangezien en geïntimeerde niet het minste bewijs levert door aangehaalde onregelmatigheden schade geleden te hebben, dat het beroep derhalve dient ontvangen te worden;

2. — Ten Gronde:

Aangezien de eisch, bij exploit van 17 October 1935, ingesteld, strekt tot betaling van de som van 4.294, 55 frank voor schoolgelden, eischbaar tusschen 15 April 1927 en 23 December 1931; dat appellant de korte verjaring van artikel 2272 B.W. tegen deze vordering opwerpt;

Aangezien, wat betreft de schoolgelden welke vóór den 15 Februari 1928 verschuldigd waren en op een bedrag van 1.337,50 frank worden vastgesteld, de brieven van appellant in dato van 14 Januari en 15 Februari 1928 een schuldbekentenis inhouden en van aard zijn de eenjarige verjaring door de dertigjarige te vervangen; dat appellant beweert gemelde schoolgelden betaald te hebben, doch in gebreke blijft de bewijsstukken van deze betaling in te brengen;

Aangezien er geen redenen bestaan appellant het voordeel van artikel 1244 B. W. toe te staan;

Aangezien wat de schoolgelden aangaat welke appellant na den 15 Februari zou schuldig blijven, de vordering verjaard is; dat geïntimeerde, aan appellant die de verjaring inroept den beslissenden eed omtrent de betaling der gevorderde sommen opdraagt, dat het recht den eed op te leggen door appellant niet wordt betwist.

Gezien artikels 4 en 24 der wet van 15 Juni 1935 ;

Om deze redenen ;

De Rechtbank, in tweeden aanleg rechtsprekende ;

Alle middelen of andere besluiten verwerpende ;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond ;

Vernietigt het vonnis waartegen beroep van zoo- veel het appellant veroordeelt aan geïntimeerde de som van 4.294,55 min 1.337,50 of twee duizend negen honderd zeven en vijftig franken, vijf centiemen te betalen ;

Hieromtrent wijzigende ;

Verstrekt akte aan geïntimeerde dat zij den navolgende beslissenden eed aan appellant opdraagt : « Ik zweer de som van 2.957,05 frank voor school- gelden, eischbaar tusschen den 15 Februari 1928 en den 23 December 1931, betaald te hebben » ; legt appellant op bovengemelde betaling onder eed te bevestigen ; bepaalt dat de eedaflegging zal plaats hebben op de terechtzitting van den 14 Januari 1937 te 2 uur.

Bekrachtigt het vonnis voor wat betreft de ver- oordeeling van appellant tot het betalen aan geïn- timeerde van de som van 1.307 fr. en 30,15 fr. met zeven en dertig franken vijftig centiemen met de de rechterlijke intresten.

Kosten voorbehouden.

142

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

Zetelend in Beroep. — 30 October 1936.

Voorzitter : M. Lagrange.

Pleiters : Mrs Delvoye en Van den Berghe.

AANSPRAKELIJKHEID. — VADER VOOR ZOON. — TOEPASSING VAN ARTIKEL 1384 3°.

Een meerderjarige zoon, die met zijn vader samen- woont, aan dewelke de vader toelaat over zijn auto, die in de gemeene woonst wordt geborgen, te beschik- ken, moet aanzien worden als tijdelijk onder 't gezag staande van zijn vader en dientengevolge als diens aangestelde wanneer hij over dit voertuig beschikt om er zijn zusters met hunne vriendinnen te vervoer- en.

Honoré t/ Seynaeve.

Aangezien het vaststaat dat op 11 Februari 1935 Karel Seynaeve meerderjarige zoon van gedaagde in beroep, met wien hij samenwoont, den auto, eigen- dom van zijn vader, voerde, waarin zijn zusters als- mede de beroepsters hadden plaats genomen; dat, tengevolge van onvoorzichtigheid of onhandigheid van den voerder, het voertuig, omkantelde waar- door beroepsters ten gronde werden geslingerd en gekwetst;

Aangezien een meerderjarige zoon die met zijn vader samenwoont en aan wien deze toelaat over zijn eigen autovoertuig dat in de gemeene woonst onder dak wordt gehouden, te beschikken, moet aanzien worden als tijdelijk onder het gezag en het

bestuur gesteld van zijn vader en dientengevolge als zijnde de aangestelde zijns vaders wanneer hij over dit voertuig beschikt om zijn eigen zusters met hun vriendinnen te vervoeren (D. P. 1930.2.115, 1918.1.62 ; D. H. 1929, 37 ; 1932, 305) ;

Aangezien het weinig aanbelangt nader na te gaan indien gedaagde in beroep werkelijk op uit- drukkelijke wijze zijn zoon op 11 Februari 1935 ge- last heeft zijn dochters en hun vriendinnen te ver- voeren ;

Aangezien de burgerlijke aansprakelijkheid inge- steld door artikel 1384 3° van het burgerlijk wet- boek immers niet noodzakelijk voortvloeit uit de keus van den aangestelde door den aansteller, maar wel voornamelijk uit het verband van ondergeschikt- heid dat tusschen twee personen ontstaat en dat ten eenen gerechtigd jegens den anderen als gezag- voerder, leider en bestuurder op te treden ter ge- legenheid van verrichtingen die door den onderge- schikte worden voltrokken voor rekening of zelfs ter ontlasting van den gezagvoerder ;

Aangezien een meerderjarigen zoon die gewoon- lijk of zelfs toevallig het voertuig van zijn vader voert moet aanzien worden als handelend ingevolge eener stilzwijgende lastgeving voor rekening of ter ontlasting van zijn vader en dat het vervoer zijner dochters eene taak is die den vader aanbelangt en in den kring dezes werkzaamheden valt en die, wan- neer zij door den zoon wordt opgenomen ter ontlas- ting van den vader wordt voltrokken ;

Aangezien Karel Seynaeve overigens tengevolge van het louter feit dat hij het voertuig van zijn vader stuurde ten opzichte van beroepsters als ver- moedelijke aangestelde van zijn vader is opgetreden en dat deze omstandigheid voldoende is om jegens beroepsters den gedaagde in beroep burgerlijk ver- antwoordelijk te stellen; (Rev. gen. ass. resp. 1935 1772, Pirson et Deville t. I 23; B. J. 1932, 553 Jur. Liège 17.2.1923 D. P. 1923.1.50) ;

Aangezien vruchteloos zou worden tegengewor- pen dat werkelijk geen dienstverband bestond tus- schen Karel Seynaeve en gedaagde in beroep zijn vader en dat de reis door Karel Seynaeve onder- nemen, geen gemeens zou gehad hebben met de ge- wone handels- of nijverheidsbedrijvigheden van gedaagde in beroep ;

Aangezien het verband van ondergeschiktheid dat de betrekkingen kenschetst tusschen aange- stelde en aansteller niet uitsluitelijk ontstaat ten- gevolge van een dienstovereenkomst; dat het bui- ten alle overeenkomst en zelfs buiten allen rechts- band, kan ontstaan uit een loutere feitelijke gesteld- heid; dat verder niet uitsluitend wordt vereischt dat de taak die aan den aangestelde wordt ver- trouwd of overgelaten betrek hebben met de gewone bedrijvigheden van den aansteller dat verband van ondergeschiktheid kan bestaan wanneer een per- soon tijdelijk of zelfs toevallig voor rekening of ter ontlasting van een ander om het even welke taak vervult; (Planiol t. VI 646 ; Depage t. 2 985 ; D. P. 1918.1.612 1910.1.524) ;

Aangezien ten andere krachtens artikel 1384 3° van het burgerlijk wetboek de aansteller burgerlijk

aansprakelijk is voor de daden door den aangestelde gepleegd zoohaast deze voor rekening van den aansteller, hetzij op zijn bevel hetzij in zijn belang heeft gehandeld, zelfs wanneer de aansteller aan den aangestelde rechtstreeks geen onderrichtingen heeft gegeven of wanneer de aangestelde in strijd met de voorschriften van den aansteller is te werk gegaan en ook zelfs wanneer de aangestelde om te handelen zich enkel zekere gemakkelikheden heeft ten nutte gemaakt die hem door den aansteller waren overgelaten; (Planiol T. VI. 650 Depage t. 2. 990);

Aangezien verder artikel 1384 3° van het burgerlijk wetboek ten laste van den aansteller een onweerlegbaar vermoeden van aansprakelijkheid instelt waaraan hij niet kan ontsnappen met het bewijs voor te brengen dat hij in het aanstellen van zijn aangestelde hoegenaamd geen fout heeft begaan; dat het diensvolgens weinig aanbelangt na te gaan indien Karel Seynaeve voldoende ervaren was in het sturen van een auto of indien het gestuurde voertuig in goeden staat was en voldoende geschikt om op de baan te worden gevoerd; (Depage T. 2. 983 en 991);

Om deze Redenen:

De Rechtbank, alle verdere of tegenbesluiten als ongegrond van de hand wijzende;

Aanvaardt het beroep; hervormt het vonnis van den heer Vrederechter van het eerste kanton Kortrijk in datum van 19 Februari 1936 voor wat betreft zijn schikking waarbij den eisch van beroepsters tegenover gedaagde in beroep werd afgewezen; veroordeelt gedaagde in beroep elkheellijk met zijn zoon Karel Seynaeve aan beroepster Honoré Maria Louisa eene som van 2175 frank en aan Honoré Nelly eene som van 4140 frank te betalen met de gerechtelijke intresten op deze sommen.

143

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

31 December 1936.

Voorzitter: Mr Janssens.

Rechters: Mr v. d. Hove d'Ertsenryck en Swennen.

Pl.: Mrs Van Hal en Boone.

ALGEMEEN REGLEMENT OP DE POLITIE VAN HET VERVOER EN HET VERKEER. — OPENBARE WEGEN DIE NIET VERDER DAN DE AANSLUITING LOOPEN. — STEEDS SECUNDAIRE WEGEN. — VERPLICHTING DEN DOORGANG VRIJ TE LATEN VOOR DEN BESTUURDER DIE DEN ANDEREN WEG VOLGT.

De openbare wegen die niet verder dan de aansluiting lopen moeten steeds als secundaire wegen beschouwd worden, ingevolge artikel 51 van het algemeen reglement op de politie van het vervoer en het verkeer.

Bijgevolg moet de weggebruiker die op zulken secundairen weg rijdt, steeds den doorgang vrij laten voor den bestuurder die over den weg rijdt waarmede de vermelde secundaire weg aansluiting geeft, tenzij gezegde weg zelf steeds als secundaire weg moet worden beschouwd ingevolge een der bepalingen van artikel 51 van het algemeen reglement.

Prov. Ins. Cy Lim. t/ Bynens.

Gezien de beroepsakte door ambt van deurwaarder Ernest Van den Putte te Turnhout in datum van 10en November 1936, en het vonnis waarvan hooger beroep uitgesproken door den heer Vrederechter van het kanton Turnhout in datum van 3en October 1936;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten en de rechtspleging geschied zijnde in het Nederlandsch naar eisch van artikels 2, 24, 34, 36 en 37 der wet van 15 Juni 1935;

Overwegende dat het beroep regelmatig is;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering strekt tot betaling eener som van 1235,45 fr., bedrag der schade veroorzaakt aan een vrachtwagen van de naamlooze vennootschap Verrerie J. B. Gaasch tengevolge eener aanrijding met het autorijtuig van verweerder Bynens, welke schade door eischeres in beroep aan haar verzekerde voornoemd werd vergoed;

Overwegende dat het bedrag der schade niet is betwist; dat echter de beroepene beweert dat hij voor de aanrijding niet verantwoordelijk is doch wel de voerder van den vrachtwagen;

Overwegende dat bewezen is dat de aanrijding zich als volgt heeft voorgedaan: de vrachtwagen volgde de Korte Gasthuisstraat te Turnhout en werd aangereden door het autorijtuig van beroepene komende uit de Deken Adamstraat, welke, rechts ten opzichte van den vrachtwagen, in eerstgenoemde straat uitmondt en niet verder dan de aansluiting loopt;

Dat in betwisting is welke van de twee motorvoertuigen in de gegeven omstandigheden den doorgang aan het andere moest vrijlaten;

Overwegende dat, ingevolge artikel 51 van het algemeen reglement op de politie van het vervoer en het verkeer, de openbare wegen die niet verder dan de aansluiting lopen, steeds als secundaire wegen beschouwd worden; dat derhalve de weggebruiker die op zulken secundairen weg rijdt, steeds den doorgang moet vrijlaten voor den bestuurder die over den weg rijdt waarmede de vermelde secundaire weg aansluiting geeft, tenzij gezegde weg zelf steeds als secundaire weg moet worden beschouwd ingevolge een der bepalingen van artikel 51 van het algemeen reglement;

Overwegende dat de Korte Gasthuisstraat niet valt onder de toepassing van artikel 51; dat bijgevolg de beroepene den doorgang had moeten vrij laten voor den vrachtwagen welke genoemde straat volgde;

Overwegende dat beroepene ten onrechte tegen deze stelling zich beroept op een arrest van het Verbrekingshof van 30 September 1935 (Rev. Dr. Pénal 1935, 1186); dat dit arrest de beteeenis niet heeft welke beroepene eraan geeft, zooals blijkt uit de latere arresten van het Verbrekingshof van 13 Juli 1936 (Rev. Dr. Pénal 1936, p. 1039) en van 20 October 1936 (Rev. Dr. Pénal 1936, p. 1180);

Overwegende dat beroepene erkent den doorgang

niet te hebben vrij gelaten, waardoor de aanrijding werd veroorzaakt;

Dat derhalve het vonnis waarvan hooger beroep ten onrechte de vordering ongegrond verklaart;

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelende in beroep en beslissende op tegenspraak, ontvangt het beroep en verklaart het gegrond; doet het vonnis waarvan hooger beroep te niet, en doende wat de eerste rechter had moeten doen, verklaart de oorspronkelijke vordering gegrond, veroordeelt beropene om aan eischeres in beroep te betalen de som van 1235,45 fr., met de gerechtelijke intresten, verwijst beropene in de kosten van eersten aanleg en van het beroep, beloopende deze kosten in hoofde van beroepster in het geheel 225,75 fr.

144

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3de Kanton. — 16 Mei 1936.

Vrederechter : M. Van Nuffel.
Pleiters : Mrs Marquet en Percy.

EIGENDOMSRECHT. — RADIODISTRIBUTIE. — SPANNEN VAN EEN DRAAD VOOR EIGENDOM VAN EEN DERDE. — INKRIMPING VAN RECHT.

Het spannen van een draad voor den voorgevel van een huis op 40 centimeters ervan vastgehecht aan twee aanpalende huizen, is niet geoorloofd en kan derhalve aanleiding geven tot schadevergoeding.

De Cock t/ Radiodistributie.

Aangezien den eisch strekt ten einde verweerster te hooren veroordeelen tot de betaling aan aanlegger eener schadevergoeding van fr. 500, bovendien te hooren zeggen dat verweerster zal gehouden zijn den draad welke gespannen is voor het huis van aanlegger weg te nemen binnen de 24 uren van de beteekening van het vonnis en, bij gebreke van zulks te doen, zich te zien en hooren veroordeelen om aan aanlegger te betalen, ten titel van schadevergoeding, eene som van 20 frank per dag vertraging, dit alles met de gerechtelijke intresten en de gedingskosten :

Geding geschat door aanlegger op meer dan 1000 frank in het geheel en in elk zijner bestanddeelen, enkel om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en den aanlegger;

Gelet op art. 2 en 37 en 64 der wet van 15 Juni 1935. Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de vraag gesteund is op het feit dat : 1°) verweerster zonder toelating van aanlegger aan dezes huis en ijzeren draad heeft vastgemaakt; 2°) deze draad stoornissen verwekt in de radio-installatie van aanlegger; 3°) verweerster een draad heeft vastgemaakt aan twee huizen langs beide zijden van het huis van aanlegger en gevestigd aan een ijzeren haak, derwijze dat hij 40 centimeter van het huis van aanlegger verwijderd is,

Wat het feit 1 betreft :

Aangezien dit feit niet ontkend wordt maar dat verweerster den draad op verzoek van aanlegger heeft weggedaan en het niet bewezen is dat laatstgenoemde hierdoor eenige schade heeft opgelopen.

Wat het feit 2 betreft :

Aangezien dit feit niet bewezen is.

Wat het feit 3 betreft :

Aangezien de eigenaar recht heeft op volledig en rustig genot van zijn eigendom;

Aangezien het spannen van een draad voor den voorgevel van een huis op 40 centimeter er van vastgehecht aan de twee aanpalende huizen, van aard is om veranderingen en onderhoudswerken aan den voorgevel te belemmeren of te bemoeilijken en bijgevolg het beschikkingsrecht over den eigendom aantast en inkrimpt;

Aangezien overigens door het dergelijk plaatsen van een draad het uitzicht van den eigendom wordt gewijzigd en hierdoor het recht van den eigenaar tevens wordt gekrenkt;

Aangezien verweerster aanvoert dat zij dient gelijkgesteld te worden met een maatschappij van algemeen en openbaar nut en zij hiervan afleidt dat zij gerechtigd was den draad voor het huis van aanlegger te spannen, dat zij te dien einde een besluit voorlegt van den minister van Posterijen, Telegraphie en Telephonie, bij hetwelk zij gemachtigd wordt eene inrichting van radiodistributie op te stellen en uit te baten om het grondgebied der gemeenten Hoboken en Hemixem te bedienen;

Dat zij echter in gebreke blijft te bewijzen dat haar dezelfde machtigingen werden verleend als aan de maatschappijen en inrichtingen die openbare diensten verzekeren;

Aangezien bij ontstentenis van eenig bewijs betreffende dergelijke machtiging, verweerster niet gerechtigd is inbreuk te maken op het eigendomsrecht van aanlegger;

Aangezien aanlegger niet bewijst dat hij tot hier toe eenige noemenswaardige schade tengevolge van het spannen van den draad zou hebben opgelopen;

Om deze redenen :

Wij, Xavier Van Nuffel, Vrederechter van het 3e kanton van Antwerpen; rechtdoende tegensprekelijk in eerste gebied, veroordeelen verweerster binnen de maand, te rekenen van heden, den draad welke gespannen is voor het huis van aanlegger weg te nemen en bij gebreke zulks te doen; veroordeelen haar van nu af als voor alsdan tot de betaling aan aanlegger eener vergoeding van 5 frank per dag vertraging.

Dit vonnis werd in beroep hervormd volgens hieronderstaande beslissing.

BURGELIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 30 November 1936.

Voorzitter : M. De Baer.
Pleiters : Mrs Percy en Marquet.

EIGENDOMSRECHT. — RADIODISTRIBUTIE. — SPANNEN VAN EEN DRAAD VOOR ANDERSMANS HUIS. — GEEN INKRIMPING VAN RECHT.

Aangezien het beroep regelmatig is in den vorm en dat de ontvankelijkheid er van niet betwist wordt;

Aangezien beroepster terecht aanvoert dat de draad voor Radiodistributie aangebracht op 0.40 m. van den gevel van het huis van beroepene, geen inbreuk maakt op het eigendomsrecht van dezen laatste;

Aangezien deze aanbrenging geene dienstbaarheid noch verkrijging van eenig recht uitmaakt, in hoofde van beroepster en er dus geen inkrimping van den eigendom bestaat, noch kan bestaan;

Aangezien dus alleen het bezit kan besproken worden zooals beroepene het thans pleit;

Aangezien het aanbrengen van een draad voor een gevel van een huis het uitzicht van dit huis niet noemenswaardig verandert, en dat het anderzijds, dit aanbrengen door beroepster op eigen risico gebeurt zonder dat er de minste belemmering zou kunnen bestaan voor beroepene in het rechtmatig uitoefenen van alle eigenschappen van het eigendomsrecht alsmede van zijn recht om veranderingen of onderhoudswerken aan den gevel van zijn huis vrij toe te brengen;

Aangezien er dus geen merkelijke schade is ontstaan door het feit van beroepster en er geen aanleiding bestaat tot het verwijderen van gemelden draad;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, aanvaardt het beroep, en er op rechtdoende, vernietigt het bestreden vonnis; doende wat de eerste rechter hadde dienen te doen, wijst beroepene af van zijnen eisch en veroordeelt hem tot de kosten van beide gedingen.

145

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT
(in beroep)

2de Kamer. — 8 Januari 1937.

Voorzitter : Mr De Sloovere.
Rechters : MM. Reyckler en Belpaire.
Op. Min. : Mr Vanhoudt.

I. — SOCIALE WETGEVING. — GEZINSVERGOEDINGEN. — HANDELSREIZIGER OF -VERTEGENWOORDIGER. — VERPLICHTE STORTINGEN.
II. — STRAFVORDERING. — VERGISSING IN DE HOEDANIGHEID VAN GEDAAGDE. — GEEN INVLOED. — VRIJWILLIGE VERSCHIJNING.
III. — GEZINSVERGOEDINGEN. — ACHTERSTALLIGE STORTINGEN. — AMBTSHALVE VEROOORDEELING TOT STORTING.

I. — Een handelsreiziger of -vertegenwoordiger is geen makelaar of handelaar en valt derhalve onder toepassing der wet van 4 Augustus 1930 op de gezinsvergoedingen.

II. — Indien in strafzaken er eene vergissing is begaan

in de aanduiding der hoedanigheid van gedaagde is zij zonder invloed indien gedaagde er niet door werd geschaad. In ieder geval moet de nietigheid worden voorgesteld vóór elke bespreking der zaak;

Trouwens volgens art. 147 W. v. Sv. kunnen partijen vrijwillig verschijnen; de toestemming daartoe kan stilzwijgend worden gegeven.

III. — Indien de rechtbank eene veroordeeling uitspreekt wegens inbreuk op de wet op de gezinsvergoedingen moet zij ambtshalve bevelen dat de achterstallige bijdragen zullen worden bijgestort.

O. M. t/ Bouwens.

I. Overwegende dat het spruit uit de stukken van den bundel dat het Openbaar Ministerie regelmatig hooger beroep heeft ingesteld, zooals hierboven vermeld ;

Dat, ten anderen, de Rechtbank kennis kan nemen van het beroep van verdachte, daar deze regelmatig gedagvaard werd op negenden November 1936 door deurwaarder René Maryns, om op twintigsten November 1936 over het beroep van het Openbaar Ministerie en over zijn eigen beroep te hooren beslissen ;

II. Overwegende dat de appellant opwerpt dat hij gedagvaard werd vóór den eersten rechter als werkgever bij wien Morisse Louis in dienst zou geweest zijn in hoedanigheid van handelsreiziger;

Dat, zoo er spraak is in den bundel dat Morisse Louis misschien in dienst zou zijn der firma Clevershoe, niets echter, noch in de dagvaarding, noch in het bestreden vonnis, noch in den bundel, bewijst dat hij, Bauwens, beheerder zou zijn der firma Clevershoe ;

Overwegende, dat het ten volle bewezen is door stukken 9 en 11 van den bundel dat Bauwens Julien beheerder is der maatschappij Clevershoe en dat Morisse Louis mandaat heeft om de firma te vertegenwoordigen als onafhankelijk agent ;

Dat trouwens uit de overeenkomst der maatschappij Clevershoe met Morisse blijkt dat deze, mits een commissie, handelt als tusschenpersoon en dus niet de handelsreiziger, maar de handelsvertegenwoordiger is van gezegde maatschappij ;

Overwegende dat de appellant vóór den eersten rechter verschenen is, en zijne verdediging heeft voorgedragen, zonder op te werpen dat hij gedaagd werd in persoonlijken naam en als werkgever van Morisse Louis, ten onrechte beschouwd als handelsreiziger ;

Overwegende dat krachtens artikel 173 Wetboek van Rechtsvordering in burgerlijke zaken, dat ook in strafzaken toepasselijk is, geen nietigheid van exploit of van akte van rechtsvordering kan worden toegestaan tenzij het bewezen is dat zij de belangen der tegenpartij schaadt ;

Dat zij trouwens moet voorgesteld worden vóór elke bespreking der zaak ;

Dat indien, weliswaar, in onderhavige zaak de dagvaarding in haar bewoordingen eenigszins onjuist was voor wat betrof de hoedanigheid in welke Bauwens vervolgd werd, en de hoedanigheid van Morisse in zijn verhouding tot Bauwens, deze laatste echter heel goed te draagwijdte van gezegde

dagvaarding kende, en trouwens, voor alle rechtsvervolging, herhaalde malen had onderhandeld met de bijzondere verrekenkas over het al of niet bestaan, te zijnen laste, van de verplichting stortingen te doen aan gezegde kas, ten voordeele van Morris voor gezinsvergoeding ;

Dat hij zijne verdediging dus ten volle heeft kunnen voorbereiden, en hij geen oogenblik zou kunnen staande houden dat zijne belangen werden geschaad ;

Overwegende dat, ten anderen, krachtens artikel 147 Wetboek van Strafvordering, partijen vrijwillig voor den rechter mogen verschijnen ;

Dat zij dan de gerechtelijke overeenkomst sluiten, door erin toe te stemmen terecht te staan in een bepaalde hoedanigheid, en voor bepaalde feiten ;

Dat de toestemming niet noodzakelijk uitdrukkelijk is, maar ook stilzwijgend kan worden gegeven ;

Overwegende dat het alleen in zijne hoedanigheid is van beheerder der Maatschappij Clevershoe dat Bauwens de verplichting kan hebben stortingen te doen voor gezinsvergoedingen ten bate van Morris ;

Dat men dus uit zijne houding mag besluiten dat hij vrijwillig is verschenen voor den eersten rechter, en er stilzwijgend in toegestemd heeft terecht te staan in gezegde hoedanigheid, alhoewel het bestreden vonnis dit in zijn bewoordingen niet uitdrukkelijk vaststelt ;

Overwegende dat, zooals hooger betoogd, Morris een handelsvertegenwoordiger is van de maatschappij Clevershoe ;

Dat de rechtspraak algemeen aanneemt dat de handelsvertegenwoordiger, die handelt binnen de normale en gewone palen van zijn beroep, geen makelaar noch handelaar is ;

Overwegende dat Bauwens gepleit heeft dat de wet van 4 Augustus 1930 aangevuld door het Koninklijk besluit van 14 Augustus 1933, in alle geval niet toepasselijk zou zijn, daar Morisse een makelaar is, een handelaar ;

Overwegende dat hij dit echter noch bewijst, noch aanbiedt te bewijzen ;

III Overwegende dat de appellant eindelijk nog beweert dat het bestreden vonnis nietig is, omdat de eerste rechter een veroordeeling heeft uitgesproken die hem niet gevraagd was (stortingen aan de Kas), en die hij dan ook niet van ambtswege mocht uitspreken ;

Overwegende dat het Koninklijk Besluit nr 290 van 30 Maart 1900 zes en dertig, dat de wet van 4 Augustus 1900 dertig wijzigt en aanvult, bij artikel 63 par. 8 beschikt dat, indien de belanghebbende compensatiekas zich niet burgerlijke partij heeft gesteld, het vonnis dat de strafrechterlijke boete toepast, ambtshalve het storten aan gezegde Kas beveelt van de achterstallige stortingen ;

Overwegende dat deze wetsbepaling weliswaar werd genomen na de feiten die ten laste gelegd worden van den appellant ;

Dat zij echter een regel van strafrechtspleging uitmaakt, die de wijze bepaalt waarop de geleden schade hersteld wordt ;

Dat zij als dusdanig in principie onmiddellijk toepasselijk is, zoowel in de zaken die hangend waren

op het oogenblik dat zij van kracht werd, als in deze die later werden ingeleid ;

Dat voor wat onderhavig beval betreft, het laatste lid in artikel 79 van de wet van 4 Augustus 1930 ingelascht door artikel 2 van het Koninklijk Besluit nr 290 van 30 Maart 1936, uitdrukkelijk bepaalt dat de wijzigingen en aanvullingen, ingevoerd bij voormeld Koninklijk Besluit — waaronder artikel 63 par. 8, toepasselijk zijn vanaf het derde kwartaal van het jaar 1936 ;

Dat de eerste Rechter dus niet alleen het recht, maar ook de verplichting had gezegde stortingen te bevelen ;

Dat hij echter nagelaten heeft in het bestreden vonnis uitdrukkelijk te zeggen in welke hoedanigheid Bauwens veroordeeld werd, en ten onrechte heeft aangenomen dat Morisse handelsreiziger was ;

Dat hij eveneens ten onrechte heeft beslist dat, in geval van niet betaling der boete, deze zou vervangen worden door eene gevangenisstraf van drie dagen ;

Dat artikel 70 van de wet immers uitdrukkelijk bepaalt dat in de gevallen voorzien bij artikels 63 en 66 er geene vervangende gevangenisstraf zal worden uitgesproken ;

Overwegende dat de termijn, door een eersten rechter gesteld voor de stortingen der achterstallige bijdragen verstreken zijnde, de Rechtbank eenen nieuwen termijn moet bepalen ;

Om deze redenen, alle verdere of strijdige conclusies van de hand wijzende als ongegrond ;

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak :

Ontvangt de beroepen en erover beslissende :

Doet te niet de beschikking waarbij het bestreden vonnis eene vervangende gevangenisstraf heeft uitgesproken ;

Hervormt het voor zooveel het heeft nagelaten de hoedanigheid van Bauwens Julien te bepalen, en Morisse Louis als handelsreiziger heeft beschouwd ;

Verbeterende en doende wat de eerste rechter doen moest :

Zegt dat het ten genoegen van rechten bewezen is, dat Bauwens Julien, als beheerder der maatschappij Clevershoe, te Gent, den 30 Juli 1900 zes en dertig, vrijwillig verwaarloosd heeft zijn bijdragen te storten aan de bijzondere Verrekenkas voor gezinsvergoedingen waarbij hij aangesloten is, Lakenstraat, 35, Brussel, sedert 1 Januari 1900 vijf en dertig tot 31 Maart 1900 zes en dertig voor zijn handelsvertegenwoordiger Morisse Louis ;

En toepassing makende van artikel 70 van de Wet van 4 Augustus 1930 en artikel 63 par. 8 en 79 van dezelfde wet, aangevuld en gewijzigd door het Koninklijk besluit nummer 290 van 30 Maart 1936, alsook van de wetsbepalingen door den eersten rechter ingeroepen, met uitzondering van artikel 40 Strafwetboek : Bekrachtigt het bestreden vonnis voor het 't overige ;

Zegt dat de bevolen stortingen moeten gedaan worden binnen de drie weken nadat onderhavig vonnis kracht van gewijsde zal verkregen hebben ;

Veroordeelt Bauwens tot de kosten van beroep.

146

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 16 October 1936.

Voorzitter : M. L. Peeters.

Referendaris : M. Van Houtte.

Pl. : Mrs J. De Raedemaeker en A. L. Verhofstede.

AANSPRAKELIJKHEID. — ARTIKEL 1382. — OVER MACHT. — GEEN VERANTWOORDELIJKHEID.

Wanneer een schadeverwekkend en ongeoorloofd feit het gevolg is van overmacht of heirkraft, bestaat er geen fout en is derhalve art. 1382 B. W. niet van toepassing. Als dusdanig moet aanzien worden den wil om een belang, hooger dan andermans goed, n.l. een menschenleven, te eerbiedigen.

Schilders t/ N. V. Stassano Melk.

Aangezien het blijkt uit de ontegensproken bestanddeelen der zaak dat de camion gevoerd door de aangestelde van verweerder op den rechterkant der baan reed en toen hij ter hoogte gekomen was van de Hoofdvunderlaan, een onbekenden wielrijder uit deze laan kwam gereden en de Turnhoutschebaan (gevolgd door camion van verweester) overstak ;

Aangezien er niet bewezen of zelfs beweerd wordt dat de aangestelde van verweester met gevaarlijke snelheid reed ;

Aangezien partijen niet accoord gaan over den stand van den wielrijder op de breedte der Turnhoutschebaan, dit in verband met het feit, te weten op welk oogenblik hij kon bemerkt worden door den voerder van den camion ;

Aangezien de tegenstrijdigheid welke naar aanleggers beweren bestaat in de verklaringen van den voerder en twee vergezellers (de wielrijder bevond zich met het voorwiel op de rechter tramlijn) en deze van de twee toeschouwers (de wielrijder bevond zich tusschen de twee tramlijnen) enkel schijnbaar is ;

Aangezien inderdaad de opstellers van het proces-verbaal dewelke de woorden kiezen ter beschrijving van de feiten volgens de hun gedane verklaringen klaarblijkelijk door tramlijn bedoelen niet enkel dubbel spoor, aldaar gelegen, maar wel elke afzonderlijke spoorstaaf ;

Aangezien zelfs, moest men de verklaringen van de toeschouwers zoover mogelijk ten ongunste van verweerders trekken, dan nog dit verschil verstaanbaar is, er geen tegenstrijdigheid bestaat tusschen de beide reeksen verklaringen, vermits zij van tijd verschillen ; inderdaad spreken de eerste van het oogenblik dat de wielrijder stopte en het uitwijkingsmanoeuvr hem werd geboden, en de tweede van een paar oogenblikken later, wanneer de zwenking naar rechts reeds begonnen was ;

Aangezien ten slotte en in alle geval het van het grootste belang is vast te stellen, dat het uit al de verklaringen blijkt dat de wielrijder op den norma-

len weg te volgen door verweerder's aangestelde gearzeld heeft, eerstens of hij wel of niet ging doorrijden, tweedens in welke richting hij moest rijden (eerst links, dan... rechts) ;

Aangezien het vaststaat, dat verweerders aangestelde welke van den voorrang genoot te laat zijn weg versperd zag in gevolge een foutief manoeuvr van de wielrijder, dewelke niet alleen verzuimde den doorgang te laten, maar ook nog na den indruk te hebben verwekt dat niettegenstaande zijne eerste fout den doorgang nog mogelijk bleef voor verweerders camion, plots zijn beweging stopte en dan wijzigde ;

Aangezien uit dit tweede feit blijkt, dat de zwenking door verweerders voerder uitgevoerd het meest geschikte, zooniet het eenige mogelijke manoeuvr bleef om met het gevaar zelf te verongelukken, het leven van den wielrijder trachten te redden ;

Aangezien rekening houdend van het oogenblik op hetwelk de zwenking eerst werd opgedrongen, den aard van het voertuig gevoerd door den verweerders aangestelde, en de breedte van de Hoofdvunderlaan, de zwenking om in deze laatste straat uit te wijken niet korter, te zeggen zonder de gevel van het hoekhuis te raken, kon uitgevoerd worden ;

In rechte :

Aangezien aanleggers het rechtsprincipe niet bestrijden dan om schadevergoeding te bekomen, het niet voldoende is, dat schade wordt verwekt door een persoon en dit gebeurde door een ongeoorloofd feit, maar het ook noodig is, dat er eene fout bestaat ;

Aangezien het eveneens niet betwist wordt, dat er geen fout bestaat indien he schadeverwekkend en ongeoorloofd feit het gevolg is van overmacht of heirkraft, en als dusdanig moet beschouwd worden den wil een belang hooger dan andermans goed, namelijk een menschenleven, te eerbiedigen ;

Aangezien het overbodig is, na te gaan op welke wijze bij de toepassing van dit principe den last van het bewijs dient verdeeld te worden, vermits de bestanddeelen der zaak duidelijk genoeg zijn om te besluiten dat geen fout in hoofde van verweester bewezen is, en aanleggers in alle geval ten onrechte meenen dat de totale afwezigheid van eene fout in haren hoofde door verweester moet bewezen worden ;

Om deze redenen :

De Rechtbank maakt melding dat de beschikking van de artikelen 2, 34, 36 lid 1, 40 lid I en 68, van de wet van 15 Juni 1935, toegepast worden voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging welke het vonnis voorafgaan ;

Verklaart den eisch ongegrond, wijst aanleggers er van af en veroordeelt hen tot de kosten des gedinges.

NOTA. — Verg. Hof van Verbreking 15 Mei 1930. Pas. 1930, I, 223; Goldstein en Van Roye : «Traité du Roulage, Nos 626 et 783.

147 RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

10e Kamer. — 25 Juni 1936.

Voorzitter : M. Charles Van Antwerpen.

Referendaris : M. Noppe.

Pleiters : Mrs Wijnen en Buyck Ed.

I. NAAMLooZE VENNOOTSCHAP. — BENAMING. — VOORKOMEN VAN EEN PERSOONSNAAM IN DEN MAATSCHAPPELIJKEN NAAM. — VOORWAARDEN DER TOELAATBAARHEID.

II. NAAM. — RECHT OP FAMILIENAAM VOORKOMENDE IN DE BENAMING VAN EEN NAAMLooZE VENNOOTSCHAP. — BEPERKING.

I. *Rechtsleer en rechtspraak, alhoewel vroeger strenger op dit punt, zijn het thans bijna algemeen eens om aan te nemen dat het geen overtreding van artikel 27 der Wet op de handelsvennootschappen daargestelt in de benaming eener naamlooze vennootschap, naast het voorwerp der onderneming en om deze waarde bij te brengen, de familienaam van een voorganger of zelfs, zooals ter zake, van een stichter van de naamlooze vennootschap te begrijpen, op voorwaarde dat die vermelding onmiddellijk en op klare wijze gevolgd weze van de aanduiding «Naamlooze Vennootschap» hetgeen het geval is met de verweerende vennootschap.*

De toevoeging van dien familienaam onmiddellijk gevolgd van de aanduiding «Naamlooze Vennootschap» wijst aldus niet op eene persoonlijke en onbeperkte verantwoordelijkheid van den persoon wiens familienaam vermeld is, en de rechtspraak neemt terecht aan dat de belanghebbenden, welke de vereischte oplettendheid uitoefenen, zich niet redelijkerwijze kunnen vergissen nopens den aard van de juridische personaliteit met wie ze handelen.

II. *Een vennootschap is cigenares van de door haar rechtmatig aangenomen benaming.*

De naam van een persoon als familienaam is voorzeker onbeschikbaar en onvervreemdbaar in dien zin dat men hem niet kan aanwenden om eenen anderen physischen persoon te betitelen die niet wettelijk op dien familienaam aanspraak kan maken.

Aan dit principie van onbeschikbaarheid en onvervreemdbaarheid wordt nochtans uitzondering gemaakt indien het gebruik van den naam als handelsnaam betreft.

Deze handelsnaam kan in zekere voorwaarden het voorwerp uitmaken eener overlating of zelfs eener eenvoudige toelating tot het gebruik.

Wanneer iemand bij het stichten eener Maatschappij er in toegestemd heeft zijn naam te laten voorkomen in de Maatschappelijke benaming zonder te bedingen dat bij zijne eventuele uittreding uit de Maatschappij zijn naam uit de benaming der Maatschappij zou moeten verdwijnen, kan hij niet eischen dat na zijn uittreding de naam van de Maatschappij zou worden gewijzigd.

Visschers t/ N. V. Agence Maritime Visschers.

Gezien de geboekte dagvaarding op 14 Februari 1936, beteekend en de besluitschriften van beide partijen (op fiscale zegels van 3 fr. neergepend) allen in de Nederlandsche taal opgesteld ingevolge artikel 2 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Aangezien de verweerende vennootschap op 30 October 1934 gesticht werd onder de benaming « Agence Maritime Visschers, Société Anonyme », bij akte verleden voor notaris Henri Hermans, ter verblijfplaats Antwerpen, behoorlijk gepubliceerd in de bijlagen aan het Belgisch Staatsblad van 12-13 November 1934 onder n° 14149.

Aangezien aanlegger, aandeelhouder stichter der vennootschap, zich uit de vennootschap teruggetrokken heeft op 1 Januari 1936.

Aangezien den eisch strekt tot het verwijderen van den familienaam van aanlegger uit de maatschappelijke benaming van de verweerende vennootschap.

Aangezien die eisch ongegrond is.

Aangezien rechtsleer en rechtspraak, alhoewel vroeger strenger op dit punt, het thans bijna algemeen eens zijn om aan te nemen dat het geen overtreding van artikel 27 der Wet op de handelsvennootschappen daargestelt in de benaming eener naamlooze vennootschap, naast het voorwerp der onderneming en om dezer meer waarde bij te brengen, de familienaam van een voorganger of zelfs, zooals terzake, van een stichter van de naamlooze vennootschap te begrijpen, op voorwaarde dat die vermelding onmiddellijk en op klare wijze gevolg weze van de aanduiding «Naamlooze Vennootschap» hetgeen het geval is met de verweerende vennootschap.

Aangezien de toevoeging van dien familienaam onmiddellijk gevolgd van de aanduiding «Naamlooze Vennootschap» aldus niet wijst op eene persoonlijke en onbeperkte verantwoordelijkheid van den persoon wiens familienaam vermeld is, en dat de rechtspraak terecht aanneemt dat de belanghebbenden, welke de vereischte oplettendheid uitoefenen, zich niet redelijkerwijze kunnen vergissen nopens den aard van de juridische personaliteit met wie ze handelen. (Cfr. Wauwermans, Manuel Pratique des Soc. An., 7ième édition, 1933, n° 71; Fredericq, Principes de Droit Commercial T. II sub Artikels 27828 n° 6; Koophandelsrechtbank Antwerpen, 4 Juli 1929, P. A. 1929, 230; Beroepshof Brussel, 1 December 1926, P. A. 1927, 431, en bijzonderlijk Beroepshof Brussel, 23 Juni 1933, P. A. 1933, 174).

Aangezien er des te meer reden is om alzoo te oordeelen dat voormelde praktijk betrekkelijk de benaming der Naamlooze Vennootschappen thans vrij algemeen in den handel aangenomen is.

Aangezien in casu de voornaam van aanlegger niet eens vermeld is in de besproken maatschappelijke benaming.

Aangezien uit het voorgaande blijkt dat de rechten van derden niet geschaad zijn, en aanlegger dan ook niet bloot gesteld is aan persoonlijke verantwoordelijkheid jegens hem.

Aangezien derhalve de twee eerste beweegredenen door aanlegger in de inleidende dagvaarding tot staving van zijn eisch ingeroepen ter zake moet geweerd worden.

Aangezien aanlegger te vergeefs ook aanvoert dat, nu hij zich uit de verweerende vennootschap heeft teruggetrokken, hij niet meer dulden moet

dat zijn familienaam door deze vennootschap nog gebruikt wordt.

Aangezien eene vennootschap eigenaar is van de door haar rechtmatig aangenomen benaming.

Aangezien den naam van een persoon als familienaam voorzeker onbeschikbaar en onvervreemdbaar is, in dien zin dat men hem niet zou kunnen aanwenden of laten aanwenden om eenen anderen physischen persoon te benamen dewelke niet wettelijk op dien familienaam aanspraak kan maken.

Aangezien aan dit principie van onbeschikbaarheid en onvervreemdbaarheid nochtans uitzondering gemaakt wordt in zooverre het den naam als handelsnaam betreft (Planiol & Ripert, *Traité Pratique de Droit Civil* T. I. n° 119).

Aangezien niets belet dat dezen handelsnaam in zekere voorwaarden het voorwerp uitmake eener overlating of zelfs eener eenvoudige toelating tot gebruik.

Aangezien de verweerende vennootschap gesticht werd onder de benaming « Agence Maritime Vischers, Société Anonyme » welke zij thans nog draagt, en dat den duur der vennootschap bepaald was op 30 jaar.

Aangezien aanlegger, medestichter der vennootschap en onderteekenaar van de stichtingsakte ervan, alhoewel het in zijn belang voorzeker wenschelijk geweest ware dat hij anders gehandeld hadde, niet bedongen heeft dat de aangenomen maatschappelijke benaming eene wijziging zou ondergaan voor het geval dat hij zich uit de vennootschap zou terugtrekken.

Aangezien moet besloten worden dat aanlegger aldus vrijelijk aan de vennootschap toelating heeft verleend om gedurende 30 jaar althans van zijn naam in hare maatschappelijke benaming gebruik te maken.

Aangezien hij thans derhalve niet gerechtigd is zijn naam uit die maatschappelijke benaming te doen verwijderen om reden dat hij uit de vennootschap getreden is; uittreden hetwelke hij overigens ter gepaste tijde aan zijn eigen klienteel op handelsbetrekkingen had kunnen bekend maken door gedrukte bekendmakingen of andere aangenomen publiciteitsmiddelen.

Aangezien verweerster wel mag blijven gebruik maken van hare maatschappelijke benaming zooals die thans is (Cfr. bovengemeld vonnis der Koophandelrechtbank van Antwerpen dato 4 Juli 1929).

..... (verder zonder belang).

Om deze redenen:

Aan verweerster akte verleende van hare schatting van den eisch, en alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de Rechtbank den eisch ongegrond.

Wijst aanlegger ervan af en verwijst hem in de kosten tot heden begroot op drie frank.

148

VREDEGERECHT TE GENT 2de Kanton

22 October 1936.

Vrederechter: M. Aug. Bevernage.
Pleiers: Mrs Stals en De Bie.

VERKOOP TUSSCHEN HANDELAAR EN NIET-HANDELAAR. — BEWIJS. — AFGELEID VAN EEN FEIT.

ART. 18 DER WET VAN 25 OCT. 1919. — INTERPRETATIE. — SLAAT OP: BESTAAN DER OVEREENKOMST, OP HOEDANIGHEID VAN HET VERKOCHTE.

FACTUUR IS ENKEL EEN MEMORANDUM.
INTRESTEN OP PRIJS. — UITGANGSPUNT.

Voor een waarde boven de 150 fr. is het bewijs schriftelijk, maar de Rechtbank mag het bestaan eener verbintenis afleiden van een feit.

Het art. 18 der wet van 25 October 1919, volgens hetwelk de «leveringen», rechtstreeks door klein-handelaars en de nijveraars aan den verbruiker gedaan, als «aanvaard» dienen beschouwd bij gebrek aan schriftelijke opmerkingen, of aanvraag van deskundig onderzoek, binnen de maand der «levering», slaat zoowel op het bestaan zelf der overeenkomst als op de hoedanigheid van het verkochte.

Ten overstaan van een niet-handelaar is de factuur geen bewijs van verkoop, enkel een memorandum. (Niet uitdrukkelijk gezegd). De intresten op den prijs van leveringen, door handelaars aan niet handelaars, loopen van rechtswege 3 maand na het burgerlijk jaar waarin de levering gebeurde, zelfs als er geen factuur gezonden werd, (de wet van 1 Mei 1913, art. 2, par. 2).

Geerinckx t/ Verplancken.

Aangezien de eisch, ingeleid bij geregistreerd exploit van deurwaarder René Maryns, te Gent, van 3 September 1936, voor doel heeft de betaling van 2.081,40 fr.

Dat de eisch gesteund is:

- | | |
|--|----------|
| 1. Op de plaatsing van een elektrische leiding, in April 1935 | 1.626,40 |
| 2. Op de levering van een radio-toestel F. N. R. op 9 April 1935 | 1.855,— |

Dit alles op facturen ingediend op 23 Augustus 1936.

Dat daarop betaald werd 1.400,—

Blijft fr. 2.081,40

1) Aangezien verweerder opwerpt dat geen vast contract van koop en verkoop bestaan heeft tot nu toe, voor wat betreft het radiotoestel;

Aangezien eischer zich beroept op artikel 18 der wet van 25 October 1919, dat bepaalt, dat koopwaren en bewerkte producten, geleverd door de verkoopers en door de nijveraars, die rechtstreeks aan de verbruikers leveren, aanzien worden als aangenomen, (agrées), indien binnen de maand na de levering, er geen opmerkingen per geschrift zijn gemaakt, noch een deskundig onderzoek is gevraagd.

Aangezien verweerder antwoordt, dat die wettelijke beschikking niet van toepassing is, daar er geen verkoop is geschied en het bestaan zelve van de overeenkomst wordt betwist, overeenkomst die de eischer schriftelijk dient te bewijzen; dat er nooit een akkoord voorkwam, noch over den prijs, noch over de waarborg; dat vermeld artikel 18 slechts betrekking zou hebben op de betwisting van een hoedanigheid der geleverde artikelen, terwijl hij integendeel, het ontstaan van de verbintenis betwistende, niet mag aanzien worden als een koop;

A) Voor wat betreft de verplichting voor eischer van het bewijs te leveren van een contract :

Aangezien boven eene waarde van 150 frank het schriftelijk bewijs is bevolen, maar aangezien een verbintenis ook mag afgeleid worden van een bestaande feit, en dat het feit, — de inbezitstelling van het radiotoestel —, niet is betwist en niet met ernst kan betwist worden (1);

Aangezien de verweerder erkent, dat sedert April 1935 ten zijnen huize het toestel was geplaatst; aangezien hij weliswaar beweert, dat het apparaat nimmer voldoening gaf, dat hij aan eischer verscheidene malen heeft gevraagd het toestel terug te halen;

Aangezien het niet aan te nemen is, dat een apparaat één en half jaar in een huis staat, zonder dat het inzicht der partijen ten minste zou de beteekeenis hebben van een «vente à l'essai», aangezien een verkoop op proef alleenlijk voorbehouding vooronderstelt voor wat betreft de hoedanigheid, al moge deze nog afhankelijk zijn van den willekeur van den koper; aangezien artikel 18 eene beperking aan den willekeur heeft gesteld;

B) Voor wat betreft de draagwijdte van artikel 18 der wet van 25 October 1919 :

Aangezien artikel 18 verordent, dat de leveringen, rechtstreeks gedaan door de klein-handelaars en de nijveraars, aan den gebruiker, moeten voorondersteld worden aanvaard te zijn, wanneer binnen de maand geene schriftelijke opmerkingen zijn ingediend noch deskundig onderzoek aangevraagd;

Aangezien, noch in den tekst, noch volgens den geest van artikel 18 voorzeid onderscheid te ontdekken is, tusschen betwisting van de hoedanigheid, en betwisting van de beteekeenis van het contract zek;

Dat immers wel is waar de tekst spreekt van een recht van expertise aan te vragen, wat schijnt te wijzen op een tegenstrijdige meening betreffend hoedanigheid, maar dat ook de tekst toelaat, binnen de maand, per geschrift opmerkingen te maken, wat even goed den verkoop als de hoedanigheid kan betreffen; ten tweede de tekst sluit noch de eene noch de andere interpretatie uit waar hij spreekt van «aanvaarding», daar deze letterlijk genomen evengoed als het woord «agrégation» eene aanvaarding kan bedoelen van het contract, als eene goedkeuring van de hoedanigheid;

Aangezien de geest der wet, die oplossing schijnt op te dringen, daar immers de wet van 1919 haar oorsprong heeft in de moeilijkheden, die de ver-

koop aan niet-handelaars medebrengt, tengevolge van de laattijdigheid der kritieken — terwijl handelaars onmiddellijk, door het eenvoudige feit der ontvangst, verondersteld worden, en de hoedanigheid, en de werkelijkheid van den verkoop zelve te erkennen en goed te keuren;

Dat immers bij de inleiding van het wetsvoorstel wordt gezegd : «Onder de misbruiken, die zwaar op den klein-handel en de kleinnijverheid wegen wordt terecht gewezen op de klachten en betwistingen welke zich laattijdig na de levering voordoen.»

«Zoo, onder kooplieden, het eenvoudig in ontvangst nemen geldt als aanvaarding van 't geleverde, is de rechtspraak op verre na niet zoo streng ten opzichte van niet-handelaars; zeker is het billijk dat hun een zekere tijd worde verleend. Heeft echter een klant een fabrikaat of een koopwaar ontvangen en deze gedurende een redelijken tijd — eene maand volgens het wetsontwerp — bij zich gehouden, zonder schriftelijke opmerkingen te maken, of zonder onderzoek door deskundigen te vragen, zoo is het billijk dat de levering gelde als aan de overeenkomst beantwoordende» (Documents parlementaires, ch. repr. 1913-1914, blz. 158);

Aangezien de wetgever dus voor doel heeft gehad, eene gelijkstelling, — met licht verschil van tijd —, tusschen den handelaar en den niet-handelaar; aangezien voor handelaars de aanvaarding der koopwaren de betwisting sluit, en voor de hoedanigheid, en voor de verbintenis zelve, moet de wetgever dezelfde bedoeling hebben nagestreeft voor de niet-handelaars; dat anders het onderscheid, zoo belangrijk en zoo opvallend was, dat hij het verschil van toepassing met een afzonderlijken tekst zou hebben bepaald;

Aangezien, evengoed als een handelaar bij de ontvangst moet schriftelijk laten hooren dat hij niet heeft gekocht, of gekocht heeft op proef zoo den verweerder, van den beginne af moest bedingen en schrijven dat hij voorwaarden stelde aan den koop; of, binnen de maand na de ontvangst, schriftelijk protest opstellen;

Aangezien zulke oplossing verrassingen bereidt voor de laattijdigen, maar dat de wetgever den wil heeft uitgedrukt van met den ouden sleur af te breken en bij den cliënt de bezorgdheid voor den kleinhandel verplichtend te maken;

C) Aangezien te vergeefs de verweerder spreekt van herstellingen;

Aangezien in den loop van anderhalf jaar herstellingen kunnen voorkomen, zelfs bij eene onbepaalde levering; dat zoo waar de waarborg slechts gaat over de eerste zes maand;

D) Aangezien hij te vergeefs beweert dat de facturen gedagteekend of gezonden zijn min dan een maand voor de reclamatie;

Dat de facturen slechts contract maken voor handelaars, (Pand. B. facture, n° 29), en dat zij bij niet-handelaars slechts dienen als memorandum — ook voor de dagteekening, met het oog op den loop der intresten (art. 2 der wet van 1 Mei 1913);

2) Aangezien de plaatsing der electrische lei-

ding, in April 1933, geen aanleiding schijnt gegeven te hebben tot eenige opmerking per geschrift of tot expertise, vóór verloop van een maand na de plaatsing; dat diensvolgens hier art. 18 onbetwistbaar van toepassing is en het saldo of 226,40 frank dient betaald;

Om deze redenen :

De Rechtbank, vonnissende tegensprekelijk en in eersten aanleg;

Verwijst verweerder om te betalen, de som van 2081,40 fr., met de gerechtelijke intresten van 1 April 1936;

Verwijst verweerder in de kosten, op heden begroot ter som van 69 fr.

(1) In verband hiermede zegt een arrest van het Hof van Verbreking van 10 Januari 1918, P., bl. 171 : « Attendu qu'en statuant de la sorte, l'arrêt dénoncé n'a pu violer l'art. 1315 du C. C. lequel, s'il impose au demandeur le fardeau de la preuve, n'entrave en rien le droit du juge de prononcer souverainement sur la nécessité ou l'opportunité de celle-ci.

148

VREDEGERECHT TE AVELGHEM

2e Kanton. — 23 Juli 1936.

Vrederechter : Mr Desmarez.

Pleiters : Mrs Pollefeys en P. F. Beeckman.

BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID (ART. 1385 B. W.). — EIGENAAR VAN EEN DIER. — GEEN VERMOEDEN VAN VERANTWOORDELIJK A PRIORI. — BEWIJSLAST.

Indien art. 1385 B. W. een vermoeden van schuld daartelt ten laste van den eigenaar van een dier dat schade heeft toegebracht aan een derde, zal deze laatste nochtans het bewijs moeten leveren dat er een oorzakelijk verband bestond tusschen het ongeval en het feit van het dier.

A. T. Shead & Co t/ Staelens.

Aangezien eisch strekt tot het bekomen van eene som van 727 frs 60 als schadeloosstelling voor de schade door den hond van verweester aan den auto van vraagster veroorzaakt den 6 November 1936.

Aangezien verweester opwerpt dat eischeres niet ingeschreven zijnde in een handelsregister, hare vordering niet ontvankelijk is.

Aangezien deze laatste deze inschrijving vermeldt te Brussel, onder nr 69.205; dat verweester niet verder erop dringt.

Aangezien deze nog aanvoert dat vraagster niet bewijst dat zij gerechtigd is te handelen als in plaats gesteld zijnde van den Heer François Czvetko die het rijtuig voerde tegen hetwelk de hond gebotst zou hebben.

Aangezien eischeres het bewijs inlevert aan Czvetko eene som van 727 frs 60 betaald te hebben den 18 November 1935; dat de subrogatie overigens voorzien is in de mondelinge verzekeringsovereenkomst.

Aangezien verweester ten gronde opwerpt dat

de vordering op art. 1385 B. W. B. gesteund is; dat die beschikking nochtans aan eischeres oplegt het bewijs in te brengen dat de hond van verweester als actief element opgetreden is, dat hij dus tegen den auto zich zou geworpen hebben.

Aangezien vraagster tegenwerpt dat verweester verantwoordelijk staat voor haar hond van zoo zij eene schade opgelopen heeft en dit zoolang verweester het bewijs niet ingebracht heeft van overmacht of van schuld van wege eischeres; dat zij het arrest van het Verbrekingshof van 23.6.1932 inroept tot staving harer redeneering.

Aangezien Wij dit stelsel niet kunnen aannemen; art. 1384 en 1385 staan op gelijken voet; art. 1384 veronderstelt eene aanvankelijke schuld van wege de personen waarover wij verantwoordelijk zijn, veronderstelt een gebrek in het voorwerp waarover wij het toezicht hebben; art. 1385 veronderstelt een feit, dat schade veroorzaakt van wege het dier; art. 1385 B. W. B. stelt alsdan, wanneer dit punt opgelost is, een vermoeden van schuld vast, ten laste van de verantwoordelijke personen.

Aangezien het arrest van het Verbrekingshof onze uitlegging niet tegensprekt; dit arrest verklaart dat de verantwoordelijkheid door den eigenaar of den gebruiker van den hond opgelopen is van zodra een recht door het feit van den hond gekrenkt is, zonder dat er bovendien gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg bewezen moet zijn; dit arrest veronderstelt wel een feit van den hond dat een recht krenkt.

Aangezien moest men het stelsel van eischeres annemen, dit voor gevolg zou hebben den eigenaar van een hond a priori verantwoordelijk te verklaren ten opzichte van een automobilist die op den linker kant der baan bolt en die daar een stilstaande hond aanrijdt.

Aangezien het rondloopen van een dier over de baan geen gevaar uitmaakt dat de automobilisten niet kunnen vermijden; het rondloopen kan de gelegenheid zijn van het ongeval en niet de oorzaak ervan; (Cass. F. 20.1.1906. F. P. 1906.1.235 BR. 10.7.1927 P. Period. 1926 p. 268).

Aangezien eischeres derhalve voor plicht heeft een verband van oorzakelijkheid te bewijzen tusschen het ongeval en het feit van den hond; dat Wij aldus hare subsidiaire conclusien mogen aannemen strekkende tot de bewijsvoering dat op 6 November 1935 heer François Czvetko om 13 uur per auto op de baan Audenaerde-Kortrijk te Avelghem reed als wanneer in eens de groote hond van verweester de groote baan dwarste, zich op den linkervleugel van den auto van Czvetko wierp en alhoewel aanstonds gedood door den slag, er schade berokkende.

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, gezien de wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen verklaren de vraag ontvankelijk; vóór recht te doen leggen aan vraagster de plicht op, door alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen, te bewijzen dat op 6 November 1935 heer François Czvetko om 13 uur per auto op de groote baan Audenaerde-Kortrijk, te Avelghem reed

als wanneer ineens den grooten hond van verweerster die de baan dwarste, zich op den linker vleugel van den auto van Czvetko wierp en alhoewel aanstands gedood door den slag er schade berokkende.

149

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

Kamer van Werklieden

8 April 1936.

Voorzitter : M. Dieltjens.

Rechtskundig bijzitter : Mr L. Swennen.

Pleiter : Mr Cracco.

SOCIALE WETGEVING. — LOON- EN WERKREGELING TUSSEN SYNDICATEN EN PATRONAAL VERBOND. — VOORSCHRIFTEN NIET VAN OPENBARE ORDE. — GEVALLEN VAN TOEPASSING. — OVEREENKOMST IN STRIJD MET HET COLLECTIEF CONTRACT.

De voorschriften van een «loon- en werkregeling» tusschen syndicaten en Patronaal Verbond zijn slechts toepasselijk op de arbeidsovereenkomsten waarvan beide partijen van de eene of andere organisatie deel maken.

Deze voorschriften zijn niet van openbare orde : als bijgevolg tusschen leden van bedoelde organisaties eene bijzondere overeenkomst getroffen wordt welke in strijd is met de collectieve regeling, zijn zij door deze bijzondere overeenkomst gehouden.

De partijen van het collectief contract, Syndicaten en Patronaal Verbond, bezitten echter eene vordering tegen de in gebreke zijnde partij om de toepassing van de voorschriften van het collectief contract te eischen en de overeenkomst hiermede in strijd te niet te doen.

D. L. t/ D.

Gehoord de partijen in hunne middelen en besluiten :

Aangezien de poging tot verzoening ter zitting aangewend vruchteloos is gebleven ;

Aangezien aanlegger beweert, in dienst zijnde van verweerder, 36 overuren gemaakt te hebben in de maand Augustus en 40 overuren in de maand October 1935, voor welke hij geen betaling ontving, zoodat verweerder hem verschuldigd blijft voor 76 overuren aan 5,50 fr. per uur, een bedrag van 418 frank ;

Aangezien volgens den uitleg van aanlegger ter zitting het werkvolk van verweerder regelmatig verplaatsingen moest doen per autocamion buiten de stad en de tijd noodig voor den terugkeer van deze verplaatsingen door verweerder niet werd uitbetaald ;

Aangezien aanlegger zich beroept op een «loon- en werkregeling voor de Bouwnijverheid» getroffen krachtens eene overeenkomst tusschen het Antwerpsch Patronaal Verbond en verschillende Arbeiders-Syndikaten, waaruit zou blijken dat aanlegger recht had op zijn loon van af zijn vertrek tot op het oogenblik zijner terugkomst in de Stad ;

Aangezien echter aanlegger vooralsnog geen afdoende bewijs van bedoelde «loon- en werkregeling» voorbrengt, vermits 1° het door hem voorgebrachte exemplaar dezer «regeling» slechts van toepassing was van 1 April 1933 tot 31 Maart 1934 ; 2° het artikel 42 dezer regeling waarop hij zich blijkt te steunen enkel toepasselijk is op de werklieden welke werkzaam zijn bij een patroon van binnen de oude omheining (wallen) terwijl integendeel verweerder gevestigd is te Hoboken ; 3° hij dient te bewijzen dat verweerder van het Antwerpsch Patronaal Verbond deelmaakt, en hij zelf bij bedoelde syndicaten is aangesloten ;

Aangezien bovendien de bepalingen van zulke regeling tusschen Syndicaten en Patronaal Verbond niet van openbare orde zijn, en bijgevolg deze regeling niet belet dat de patroon, lid van het Verbond, met zijn werkvolk, leden van het Syndicaat, eene bijzondere overeenkomst treft, welke tot de bepalingen van voornoemde regeling niet overeenstemt ;

Aangezien in dit laatste geval zoowel de patroon als de werkmans door deze bijzondere overeenkomst gehouden zijn en niet gerechtigd zijn, na de bepalingen van het collectief contract overtreden te hebben, zich op ditzelfde contract te beroepen om er voordeel uit te trekken ;

Aangezien de partijen van de collectieve overeenkomst, het Patronaal Verbond of het betreffende Syndicaat, alleen zouden gerechtigd zijn te eischen dat deze bijzondere overeenkomst, in strijd met de bepalingen van het collectief contract, worde te niet gedaan ;

Aangezien verweerder aanvoert en aanbiedt te bewijzen dat ingevolge eene overeenkomst getroffen met zijn werkvolk, de werkdag eindigde bij het stopzetten van het werk, waarna de werklieden per autocamion van verweerder terug naar Hoboken gevoerd werden ;

Aangezien indien het aangeboden bewijs geleverd wordt, het noodig blijkt, voor de oplossing van het geschil, te onderzoeken of verweerder door de bepalingen van het collectief contract gebonden is ;

Om deze redenen :

De Werkrechtssraad, beslissende tegensprekelijk alvorens ten gronde te vonnissen, laat verweerder toe te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen :

« Dat tusschen hem en zijn werkvolk overeengekomen was dat de werkdag eindigde bij het stopzetten van het werk, waarna de werklieden per autocamion van verweerder terug naar Hoboken gevoerd werden, zonder hiervoor overuren in rekening te mogen brengen. »

Laat aanlegger toe tot het tegenbewijs door dezelfde middelen van recht.

Behoudt de kosten voor.

BIBLIOGRAPHIE

OCTAVE PICARD. — *Faut-il créer une Cour du contentieux administratif en Belgique?* — *Librairie générale de droit et de jurisprudence.* — Bruxelles, 1936.

Er is in den laatsten tijd zeer veel geschreven geworden over het Hof van bestuurlijke geschillen, en de belofte afgelegd door de tegenwoordige regeering om binnenkort dergelijk Hof in ons land op te richten is van aard geweest de algemeene belangstelling aangaande dit onderwerp ten zeerste te prikkelen.

De korte studie welke Octave Picard aan het vraagstuk wijdt heeft een zeer groote hoedanigheid; namelijk haar bijzondere objectiviteit. Meestal wordt er over dit vraagstuk met passie geschreven en wordt er gewaagd van de willekeur der administratie en van de onschatbare verdiensten der rechtspraak. Mr Picard beschouwt met groote zakelijkheid en aan de hand van het gezond verstand de respectieffelijke verdiensten van het bestuur en het gerecht. Hij vindt in beide voor- en nadeelen, die hij in enkele beknopte bladzijden zeer ad rem uiteenzet en zonder zich dus op het eene of andere systeem blind te staren komt hij in het eerste gedeelte van zijn werk tot de slotsom dat het stellig wenschelijk is de bestuurlijke geschillen aan gerechtelijke controle te onderwerpen. De zakelijkheid van het betoog en de belangrijke verdiensten welke de schrijver aan de administratieve organisatie toekent maken zijn besluit van des te grooter gewicht.

Eenmaal het principieel van het rechterlijk verhaal aangenomen onderzoekt de schrijver of het wenschelijk is dit verhaal voor te brengen voor de gewone rechtbanken ofwel voor een nieuw op te richten hof voor bestuurlijke geschillen. De schrijver deelt niet het uitbundig enthousiasme van velen voor de in uitzicht gestelde rechtsmacht; hij gaat zeer objectief de voordeelen na die geboden worden zoowel door de gewone rechtbanken als door de administratieve rechtspraak en na het zorgvuldig afwegen van het voor en tegen komt hij tot de beslissing dat het wenschelijk is een Hof voor bestuurlijke geschillen op te richten.

Bij heel deze bespreking legt de auteur belangstelling aan den dag voor vragen, die over het algemeen in dit debat in het duister worden gelaten.

Het kleine boekje legt getuigenis af van veel originaliteit, van scherp inzicht en van zeer groote zakelijkheid. Het is een waardevolle bijdrage tot het zoo actuele debat over de aanstaande oprichting van een Hof voor bestuurlijke geschillen. *René Victor.*

INGEZONDEN BIJDAGEN

GEESTESSTOORNIS EN ECHTSCHEIDING

In een proefschrift enkele jaren na den oorlog verschenen te Londen, heeft William Cook een zeer interessante en thans nog actuele verhandeling geschreven over de vergelijkende wetgeving in zake geestesstoornis en echtscheiding.

In de studie die als titel heeft « *Insanity and Mental Deficiency in relation to Legal Responsibility* » (London-George Routledge & Sons-1921) onderzoekt schrijver vooreerst de geestesstoornis of geesteszwakheid in verband met het verbintenissenrecht. Dit deel van het werk beoogt echter hoofdzakelijk het Engelsch Recht. Integendeel, zijne bemerkingen nopens het verband

tusschen de echtscheiding en eene na het huwelijk opgekomen geesteszwakheid omvatten een algemeen overzicht van vergelijkend recht.

De eerste indruk die men bij de lectuur van zijn navorschingen opdoet, is dat in het algemeen de wetgeving in beschaafde landen zich verzet tegen de mogelijkheid van echtscheiding wegens geesteszwakheid van den anderen echtgenoot.

Het is trouwens de weergave van het zuiver humanitair begrip van wederzijdsche hulp en bijstand, die aan den grondslag van het huwelijk moeten liggen.

In het algemeen kan gezegd worden dat het tegen de zeden en gewoonten indruischt het huwelijk te ontbinden wanneer een der echtgenooten door zinneloosheid getroffen wordt, daar het juist als volkomen billijk voorkomt dat de verplichting van bijstand zich in deze omstandigheid meer dan ooit moet doen gelden.

Anderzijds kan men zich gevallen indenken in welke een geesteszwakheid niet zoozeer als een ongeluk dient aanzien te worden dan wel als het gevolg of de straf van vroegere falen of misstappen.

Wanneer nu een echtgenoot door zijn aanhoudend slecht gedrag en zijn buitensporigheden, als het ware zichzelf in den pool der geestelijke inzinking laat glijden, kan men zich terecht afvragen of de andere echtgenoot moet gebonden blijven ingevolge de verplichting van bijstand, dan wanneer de elementairste verplichtingen van het huwelijk reeds met de voeten getreden werden. Heeft men het recht de navoring van de bijstandsverplichting af te dwingen, wanneer men kwaadwillig deze vervulling noodzakelijk heert gemaakt? In bepaalde omstandigheden komt het erop neer te vragen of de medeechtgenoot verplicht is zijn levensgezel te redden, wanneer deze laatste zich vrijwillig geestelijk wil teniet doen.

Wat er ook van zij, de opgave van de vergelijkende wetgeving door de auteur gedaan, leert ons dat in het Britsche Rijk in de eerste plaats, de geesteszwakheid geen rede is tot echtscheiding. Dit is het geval voor Engeland, Schotland, Ierland, Pritsch Indië (met inachtneming der Mahomedaansche en Hindoe wetgeving), in Canada, Zuid Afrika, Australië en andere koloniën.

Wat betreft de andere landen moet voorafgaandelijk opgemerkt worden dat we geen onderscheid maken tusschen de landen die de echtscheiding toelaten, en deze landen waarvan de wetgeving de echtscheiding verbiedt.

Met dezen verstande kan gezegd worden dat de geestesstoornis ingetreden na de voltrekking van het huwelijk, geen reden van echtscheiding is in Argentinië, Oostenrijk, Bulgarië, Brazilië, Cuba en Mexico, China, Frankrijk, Griekenland, Nederland, Hongarië, Italië, Japan, Luxemburg, Peru, Roumenië, Servië, Spanje en in de meeste staten van de Vereenigde Staten van Amerika.

De Noordelijke Europeesche landen, zooals Denemarken, Noorwegen en Zweden, laten de echtscheiding toe wegens geestesstoornis, doch binnen bepaalde voorwaarden.

Het is trouwens kenschetsend dat in de algemeene lijnen de wetgeving van deze drie staten ongeveer gelijken tred houden. De landen waar de ontbinding van het huwelijk is toegestaan wegens geestesstoornis van een der echtgenooten bepalen dan nog meest dat het bewijs moet geleverd worden dat men staat voor een ongeneeslijke kwaal.

De redenen die de wetgever van deze landen heeft aangezet tot het invoeren van deze bepaling, berusten op de beschouwing dat geen enkele omstandigheid, en

zelfs geen enkele persoon, het recht heeft een onhoudbaren toestand voor een der echtgenooten te bevestigen.

Deze opvatting is echter zeer weinig verspreid en de algemeene ontzegging van het recht op echtscheiding wegens geesteszwakheid steunt op het maatschappelijk en institutioneel karakter van het huwelijk.

In den huidige stand der beschaving en der wetenschap is de principieele ontzegging der echtscheiding wegens geesteszwakheid de te verkiezen oplossing.

R. v. L.

WETGEVING

WETSONTWERP betreffende het uitstel en de schorsing van tenuitvoerlegging, en houdende wijziging van de wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Krachtens de wet van 27 Juli 1934 kan aan de hypothecaire schuldenaars tijdelijk uitstel verleend worden. Deze wet, waarvan de uitwerking een einde moest nemen op 31 December 1935, werd bij Koninklijk besluit van 27 December 1935 met een jaar verlengd.

Het is wenschelijk dat dit bijzonder en tijdelijk regime, dat door den bestaanden economischen toestand gerechtvaardigd was, door definitieve bepalingen vervangen wordt.

Dit beoogt het wetsontwerp dat de Regeering de eer heeft U ter bespreking voor te leggen: artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek wordt daarbij door een nieuwen tekst vervangen.

In het eerste artikel van dat ontwerp worden aan de tweede alinea van artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek wijzigingen voorgesteld die ten doel hebben een einde te maken aan de betwistingen, welke de toepassing van laatstbedoeld artikel doet oprijzen. De nieuwe bepalingen reiken niet verder dan tot het bekrachtigen van de oplossingen, die door de leer en de rechtspraak reeds toegelaten werden. Voortaan zal er niet meer kunnen betwist worden dat de rechter uitstel kan verleen, zelfs wanneer er een notariële akte is; dat deze macht de openbare orde raakt en dat de schuldenaar op geen enkel oogenblik er kan van afzien hetzij uitdrukkelijk hetzij stilzwijgend, bijvoorbeeld door een onthbindende bepaling, die van rechtswege van kracht wordt, te aanvaarden; dat, bij het verleen van een uitstel, de rechter moet letten zoowel op den toestand van den schuldeischer als op dezen van den schuldenaar; dat het uitstel over verschillende jaren kan gaan; dat het toestaan van een uitsteltermijn geen nieuwe inbeslagnemingen evenmin als het behoud van reeds bestaande inbeslagnemingen in den weg staat.

* * *

De inlassching van de nieuwe bepalingen, die in de volgende alinea's zijn vervat, wordt zoowel in het belang van den schuldenaar als in dat van den schuldeischer voorgesteld.

Door de mogelijkheid te scheppen de rechten van laatstgenoemde in geval van uitstel te waarborgen, heft de wetgever de moeilijkheid op, die in vele gevallen het verleen van uitstel belette.

Door den schuldeischer te onttrekken aan het verval van instantie dat door het niet voortzetten van de vervolging zou veroorzaakt worden, zal de wetgever den schuldeischer in de mogelijkheid stellen de vervolgingen te schorsen totdat het verzoek om uitstel op definitieve wijze geregeld is.

De derde alinea bekrachtigt het recht om het uitstel, dat de rechter voor de betaling van gansch de schuld of van een gedeelte der schuld toestaat, afhankelijk te maken van het stellen van zekerheid of van aanvullende waarborgen.

Zoo zal de rechter, wanneer het uitstel der termijn die bij de hypothecaire inschrijving is gewaarborgd zou overschrijden, dit uitstel afhankelijk maken van de hernieuwing der inschrijving binnen den termijn, die door hem zal bepaald worden.

Het behoort den rechter, overeenkomstig het gemeen recht, de gevolgen te regelen voortkomende van wanbetaling op de door hem bepaalde vervaltijden, of van het uitblijven van de door hem bedongen zekerheidstelling.

Ieder schuldeischer, bevoorrecht of niet, wiens schuldenaar uitstel vraagt, moet, zoo het blijkt dat het verzoek zou kunnen worden ingewilligd, de vervolgingen kunnen schorsen totdat een definitieve beslissing gevallen is, zooals hij ze moet kunnen beginnen of voortzetten na een beschikking tot verwerping die voor beroep vatbaar is, zoo het beroep ingesteld schijnt te zijn om tijd te winnen.

Het verzoek om uitstel wordt dikwijls ingediend daags vóór den vervaldag van een rechtsplegingstermijn, bijvoorbeeld, van een der termijnen voorzien bij de wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning, inzake beslag op onroerende goederen of in zake dadelijke uitwinning. De rechtsplegingstermijn, die nog te loopen blijft als de vervolging onderbroken wordt, is over het algemeen te kort opdat deze vervolging op doeltreffende wijze kunne hervat worden; om deze reden voorziet het ontwerp dat de rechtsplegingstermijnen opnieuw beginnen nadat de hinderpaal, die de vervolging deed schorsen, uit den weg is geruimd. De hypothecaire schuldeischer wiens vervolgingen tot verkoop bij dadelijke uitwinning onderbroken werden door een verzoek om uitstel, zal aldus zonder nieuw bevel over een nieuwen termijn van een jaar (art. 90 van de wet van 15 Augustus 1854, gewijzigd door het Koninklijk besluit n^o 300 van 30 Maart 1936), tusschen de hervatting van de vervolging en den verkoop beschikken, zonder dat er overigens een onderscheid moet worden gemaakt naar gelang der onderbreking van de vervolging door den wil van den schuldeischer geschiedde of hem bij een gerechtelijke beslissing werd opgelegd.

Zoo de schuldeischer de vervolging of de hervatting van de vervolging schorst, totdat het verzoek om uitstel definitief verworpen is, gaan de termijnen van de rechtspleging tot vervolging in hun geheel eerst opnieuw in op den dag waarop de beschikking opgehouden heeft voor een gewoon beroep vatbaar te zijn om het even of zij al dan niet beteekend werd.

Zoo echter de schuldeischer de vervolging zou beginnen of opnieuw beginnen voordat de beschikking tot verwerping in kracht van gewijsde is gegaan, zouden de rechtsplegingstermijnen in hun geheel opnieuw ingaan te rekenen van de nieuwe daad van vervolging.

* * *

In geen geval doet het ontwerp afbreuk aan de algemeene beginselen, die de burgerlijke rechtsverordering ten grondslag liggen en die er zich tegen verzetten dat een eisch, waarvan de gegrondheid nog niet bewezen is, van rechtswege schorsing van vervolging ten gevolge zou hebben, evenals zij er zich tegen verzetten dat de bewilliging van een uitstel bij terugwerking zou afhangen van het vóór den eisch opgelopen verval.

De gevallen, waarin de schuldeischer de vervolging voortzet ondanks een verzoek om uitstel, zijn uiterst zeldzaam, om reden van het gevaar waaraan de schuldeischer zich blootstelt, in geval er uitstel verleend

wordt, de daden van vervolging, die sedert het instellen van het verzoek werden gedaan, te zien te niet gaan.

De schuldenaar vindt trouwens in het gemeen recht het middel om de vervolgingen te doen ophouden door een voorloopige schorsing te vragen die toegekend kan worden totdat de verwerping definitief is.

De toekenning aan den rechter in kort geding van de verzoeken om uitstel zal trouwens een dergelijke procedure bijna altijd nutteloos maken.

De verzoeken tot schorsing van vervolging zijn eigenlijk geen moeilijkheden van uitvoering waarvan artikel 806 van het Wetboek voor burgerlijke rechtsvordering de voorloopige kennisneming aan den rechter in kort geding toekent. Maar in elk geval zijn zij van een zoo dringenden aard dat de tusschenkomst van den rechter in kort geding zich opdringt.

De macht van den rechter in kort geding op het stuk van uitstel, evenmin als deze van den vrederechter, kan niet bij het voorloopige beperkt blijven.

De 5^e alinea van artikel 1244, die de tusschenkomst voorziet van den rechter in kort geding, doet geenerlei afbreuk aan de macht, die de rechtbank bezit, kennis te nemen van de verzoeken om uitstel die, om reden van het bedrag van het verzoek, binnen haar bevoegdheid vallen. Deze bepaling zal echter bij voorkomend geval de mogelijkheid scheppen voor den voorzitter van de rechtbank de verzoeken om uitstel en om schorsing, die bij de rechtbank aanhangig werden gemaakt om tijd te winnen, toe te bedeele, en voor de kamers van de rechtbank, bedoelde verzoeken naar de eerste terechtzitting in kort geding te verwijzen.

Artikel 2 van het ontwerp bevat een overgangsmaatregel die door de overeenstemming van de wet van 27 Juli 1934 met de nieuwe bepalingen van artikel 1244, die deze wet vervangen, noodzakelijk wordt gemaakt. Elk op dit artikel gesteund verzoek om uitstel of om schorsing zal niet ontvankelijk worden verklaard, zoo reeds een verzoek om uitstel of om schorsing, gesteund op het oud artikel 1244 of op de wet van 27 Juli 1934, door een rechterlijke beschikking werd verworpen.

* * *

Artikel 3 van het ontwerp heeft ten doel artikel 17 der wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning aan te vullen, derwijze dat het den schuldeischer die de vervolgingen heeft ingesteld, mogelijk is de overschrijving van het vóór het beslag gedane bevel te hernieuwen.

Artikel 10 der hypotheekwet van 10 October 1913 heeft artikel 17 der wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning in dien zin gewijzigd dat het verval van de overschrijving der bevelen, die dat beslag op onroerende goederen voorafgaan, snel en automatisch kan plaats hebben.

« Het bevel moet, zoo staat in dien tekst te lezen, binnen zes maanden opgevolgd worden door een behoorlijk overgeschreven exploit van inbeslagneming, niettegenstaande, zoo dit voorkomt, verzet vanwege den schuldenaar; bij gebreke waarvan het van rechtswege ophoudt eenige kracht te hebben en niet meer wordt vermeld in de hypotheaire bewijsschriften. »

Dank zij dien, naar den zin van den wetgever, radicalen maatregel (zie Memorie van Toelichting bij de wet van 10 October 1913, « Handelingen, Kamer », 1907-1908), zijn de hypotheek-bewaarders vrijgesteld van de verplichting al de overschrijvingen van bevelen die van meer dan zes maanden dagteekenen, in hun bewijsschriften te vermelden.

Opdat die maatregel doeltreffend zij, is het volstrekt noodzakelijk dat, welke ook de incidenten wezen die

zich tijdens de vervolging zouden voordoen, het verval van het bevel een voldoende feit zou zijn.

Maar, binnen het kader van de wetgeving die aan de rechtbanken toelaat den schuldenaar uitstel te verleen en, zoo men de rechten van den schuldeischer wiens vervolgingen geschorst zijn, niet wil verkorten, is het noodig hem, die de vervolgingen heeft ingesteld, het voordeel te blijven verleen van de reeds verrichte handelingen en, onder meer, dat van de onbeschikbaarheid der goederen, die voortspruit uit de overschrijving van het bevel dat het beslag op onroerende goederen voorafgaat.

Dat gevolg kan niet « de plano » worden verbonden aan het feit dat de vervolgingen een wettelijken hinderpaal, waardoor zij geschorst werden, ontmoet hebben.

Inderdaad de bewaarder weet van dat feit niets, en ten ware hij de in 1913 tot stand gebrachte hervorming als een doode letter zou beschouwen, kan hij er zich enkel van onthouden in zijn bewijsschriften elke overschrijving te vermelden waaruit hij het verval moet afleiden krachtens den algemeenen regel die in artikel 17 der wet van 1854 is vervat.

Om dien toestand te verhelpen kwam het doeltreffend voor den schuldeischer toe te laten de overschrijving van een bevel te hernieuwen in dezelfde voorwaarden als die waarin artikel 19 der wet van 15 Augustus 1854 hem toelaat de overschrijving van een exploit van beslaglegging te hernieuwen.

Die formaliteit brengt niet veel kosten mede en heeft dit voordeel dat zij gansch op het plan van de hervorming van 1913 blijft.

De nieuwe tekst geeft den vervolgenden schuldeischer eveneens het recht zijn bevel te doen overschrijven gedurende gansch den tijd dat dit bevel gevolgen heeft als eerste akte van de rechtspleging in zake beslag op onroerende goederen.

Indien het meest voorkomend geval, waarvoor een regeling diende getroffen, het geval is waarin de uitwerking van het bevel wordt geschorst ten gevolge van een verzoek om uitstel, is het eveneens nuttig gebleken rekening te houden met het geval waarin de schorsing van de vervolgingen te wijten is aan een verzet dat de uitwerking schorst van den executorialen titel, waarop de vervolging gegrond is. Dat geval doet zich onder meer voor wanneer verzet wordt gedaan tegen het dwangbevel dat werd verleend met het oog op de invordering van een belasting (cf. bevelschrift van den voorzitter van de rechtbank te Brussel, dd. 19 October 1915, « Recueil général de l'Enregistrement », n^o 15,443).

* * *

Ten slotte, wordt, bij de art. 4 en 5 van het ontwerp, een merkelijke verbetering aangebracht aan de bepalingen der wet van 15 Augustus 1854 betreffende de rangregeling.

Luidens artikel 102 van bedoelde wet, zijn de schuldeischers en de « beslagen partij » er toe gehouden onder elkander een regeling te treffen.

Uit de ervaring is gebleken dat, op dit gebied, de reden waarom de hulp van het gerecht wordt ingeroepen bijna altijd te zoeken is in het feit dat de ingeschreven schuldeischers de medehulp van de beslagen partij niet kunnen bekomen om, volgens den wensch van artikel 102 der wet van 15 Augustus 1854, onder elkander een regeling te treffen.

Die weigering doet zich voornamelijk voor in de gevallen waarin de beslagen partij niets te ontvangen heeft omdat de algeheelheid van den koopprijs aan de ingeschreven schuldeischers ten goede komt.

Het nieuw artikel 102bis maakt een einde aan die misbruiken.

Het laat aan de ingeschreven schuldeischers en aan de schuldeischers die een voorrecht hebben toe, buiten de medewerking van de beslagen partij, onder elkander een regeling te treffen, wanneer de beslagen partij behoorlijk aangemaand, in gebreke blijft te verschijnen voor den notaris die met de verrichtingen tot rangregeling belast is.

De nieuwe tekst bedoelt slechts het geval waarin de beslagen partij niet verschijnt op den dag die in de aanmaning is vastgesteld. Indien zij wel verschijnt, maar de ontworpen verdeling betwist, zijn er termen om, volgens de gewone regelen, tot de proceduur der rangregeling zijn toevlucht te nemen.

WETSONTWERP

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, heil.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie, Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Onze Minister van Justitie is gelast, in Onzen Naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp aan te bieden waarvan de inhoud volgt :

Eerste artikel.

Artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek is door de volgende bepaling vervangen :

« Geen schuldenaar kan den schuldeischer dwingen de betaling aan te nemen van een gedeelte van een schuld, al is die schuld ook deelbaar.

» Nochtans kan de rechter, ondanks elke andersluidende bepaling, uitstel van betaling verleen en de vervolgingen doen schorsen, zelfs indien de schuld door een voorrecht of door een hypotheek gewaarborgd is. Het uitstel staat de maatregelen tot bewaring niet in den weg.

» Het verleen van uitstel kan afhankelijk gemaakt worden van het stellen van zekerheid.

» De tijdens de schorsing van de vervolging loopende rechtsplegingstermijnen beginnen onverkort opnieuw te loopen op den dag waarop het verzoek om uitstel definitief verworpen is of, ingeval de vervolging vóór dien dag zou hervat worden, met ingang van den dag waarop zij hervat wordt.

» De rechter in kort geding of de vrederechter nemen, volgens de gevallen, kennis van de verzoeken om uitstel, onverminderd de bevoegdheid van de rechtbank.

» Geen uitstel kan verleend worden in zake wisselbrieven of orderbriefjes, evenmin als in geval van hervelling. »

Artikel 2.

Het verwerpen van een verzoek tot het bekomen van een moratorium op grond van de wet van 27 Juli 1934, verlengd bij Koninklijk besluit n° 219 van 27 December 1935, heeft de niet-ontvankelijkheid van elk verzoek om uitstel of om schorsing, op artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek gegrond, ten gevolge.

Artikel 3.

Artikel 17 der wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning, gewijzigd bij artikel 10 der wet van 10 October 1913, wordt door de volgende bepalingen aangevuld :

« Wanneer de uitwerking van het bevel geschorst wordt vooraleer tot het beslag is overgegaan, hetzij ten gevolge van verzet tegen den executorialen titel die de vervolging ten grondslag dient, hetzij ten gevolge van een verzoek om uitstel, is de vervolger gerechtigd de overschrijving van het bevel te vorderen zoolang

dit bevel als eerste akte van de vervolging tot beslag op onroerende goederen geldig blijft.

» Die overschrijving in slechts zes maanden geldig, behoudens hernieuwing vóór het verstrijken van dien termijn. Zoo zij na bedoelden termijn wordt hernieuwd, geldt zij enkel op haar datum.

» Dezelfde regel is van toepassing op de overschrijving die vóór het schorsen der vervolgingen zou gevorderd zijn geweest.

» De hernieuwing beschiedt op vertoon, aan den bewaarder, van een in dubbel opgemaakt verzoekschrift dat nauwkeurig de te hernieuwen overschrijving en de oorzaak van de schorsing der vervolgingen aanduidt. Voor de hernieuwing gelden in voorkomend geval de bepalingen van de tweede alinea van artikel 90 van de wet van 16 December 1851.

» In al de gevallen waarin een exploit van bevel meer dan zes maanden na zijn dagteekening voor de formaliteit der overschrijving wordt aangeboden, is dat exploit vergezeld van een vordering ter fine van overschrijving, met aanduiding van de oorzaak van de schorsing der vervolgingen. »

Artikel 4.

De volgende bepaling wordt als artikel 102bis in titel III der wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning ingevoegd :

« Art. 102bis. — De ingeschreven schuldeischers en de schuldeischers die een voorrecht op het onroerend goed hebben, zijn er toe gerechtigd onder elkander een regeling te treffen, buiten de medehulp van de beslagen partij, wanneer deze partij, behoorlijk opgeroepen, in gebreke blijft te verschijnen voor den notaris die met de verrichtingen tot rangregeling belast is.

» De aanmaning om te verschijnen wordt tegen veertien dagen daarna gedaan; zij vermeldt dag en uur van de verrichtingen, de plaats waar deze zullen geschieden, en de grondslagen van de verdeling van den koopprijs onder de schuldeischers; de tekst van dit artikel wordt in de aanmaning op straffe van nietigheid aangehaald.

» Door den hypotheekbewaarder worden de inschrijving van ambtswege, die tot zekerheid van de betaling van den koopprijs werd genomen, en de overschrijving van de exploten van bevel en van beslag doorgehaald, op de vordering die daartoe door de schuldeischers wordt gedaan in de akte van rangregeling waaruit blijkt dat de koper zijn aankoopprijs volledig heeft afbetaald en op vertoon, in voorkomend geval, van het ontvangstbewijs waaruit blijkt dat het aan de beslagen partij toekomend overschot van den koopprijs in de deposito- en consignatiekas werd gestort.

» Die bepaling is van toepassing op de rangregeling geopend ten gevolge van een overeenkomstig artikel 90 en volgende der wet van 15 Augustus 1854 gedanen verkoop bij dadelijke uitwinning, en, meer in het algemeen, op elke rangregeling geopend ten gevolge van een verkoop waarbij de prijs van rechtswege op de ingeschreven schuldeischers wordt overgedragen. »

Artikel 5.

In artikel 103 der wet van 15 Augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning, worden de woorden : « De termijn van vijftien dagen verlopen zijnde zonder overeenkomst in het vriendelijke » opgeheven en vervangen door de volgende woorden : « Ingeval er geen regeling in der minne wordt getroffen in de voorwaarden zooals voorzien in de bovenstaande art. 102 en 102bis... ».

Gegeven te Brussel, den 19 December 1936.

WETSONTWERP betreffende het gebruik der talen bij het Leger.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Sedert de invoering van den algemeenen dienstplicht is het Leger waarlijk het uitvloeisel der Natie, wijl al de klassen der maatschappij er in vertegenwoordigd en vermengd zijn.

Door alzoo één geheel te vormen met de Natie, is het Leger er een der stevigste steunpilaren van.

Het is heel logisch dat deszelfs kaders, welke zijn permanente bestanddeelen uitmaken, zich aanpassen aan het sociaal midden en het taalmidden waarin ze leven, en bezield wezen met de aspiraties welke eigen zijn aan de volksklassen welke ze omringen.

Deze overwegingen hebben de Regeering er toe geleid 's Legers taalregime, zooals dit uit de Wet van 7 November 1928 voortvloeit, te herzien.

Laatstbedoelde wet vestigt een stelsel dat gesteund is op de volgende gegevens:

De volledige opleiding van den soldaat geschiedt in de taal zijner keuze. Al de berichten, al de mededeelingen worden hem in die taal verstrekt.

De militiens worden vereenigd in taaleenheden ter sterkte van de compagnie of van het bataljon.

Het aantal der alzoo samengestelde eenheden van elke taal stemt overeen met de verhouding tusschen de elementen welke deze of gene der twee landstalen spreken.

Het principe der provinciale rekrutering is in de militiewet ingeschreven; het is niet integraal toepasbaar omdat de legering der korpsen en diensten over het grondgebied niet overeenstemt met de indeeling, in taalopzicht, der bevolking over dit grondgebied.

Het lager kader hoeft slechts de taal te kennen van de eenheid welke het encadreert.

De reserve-officier hoeft slechts in één enkele taal blijk te geven van zijn kundigheid.

Wat den officier van het actief kader betreft, wordt de kennis der twee landstalen van hem gevergd: zulks is onontbeerlijk.

Inzake militair onderwijs, zijn de onderscheidene scholen ingericht om hun volledig programma in gelijk welke van de twee talen te geven.

In de wapenscholen worden de cursussen aan de onderofficieren gegeven in de taal van de eenheid welke zij encadreeren.

In die zelfde scholen worden de cursussen aan de officieren van het actief- en van het reservekader gegeven in de taal hunner keuze.

In de Koninklijke Militaire School kan het volledig onderwijs in beide talen worden gegeven.

Inzake bevelen, worden deze gegeven in de Fransche taal tot den echelon bataljon, en in de taal der eenheid voor de eenheden beneden het bataljon.

De administratie geschiedt in de Fransche taal.

De betrekkingen van de militaire overheden met de administratieve overheden hebben plaats overeenkomstig de wet van 28 Juni 1932 betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken.

Het wetontwerp dat de Regeering de eer heeft u voor te leggen heeft ten doel het hierboven aangehaald taalregime van het Leger te wijzigen, en hetzelfde te regelen in den zin van de volledige gelijkheid der twee landstalen.

Aan de officieren en de candidaat-officieren opgelegde verplichtingen.

Het leerplan betreffende de taalkennis vereischt bij vóórexamen tot het bekomen van den graad van

officier (toelatingsexamen tot de Koninklijke Militaire School of voorbereidend examen voor onderluitenant langs de kaders) voorziet de grondige kennis van een der talen en de elementaire kennis van de andere taal.

Om tot den graad van onderluitenant te kunnen opklimmen moet de candidaat het bewijs leveren dat hij de tweede landstaal voldoende machtig is om voor een eenheid van het een of ander taalstelsel te worden aangewezen.

Er zullen schikkingen getroffen worden opdat de officieren, tijdens hunne loopbaan, de gelegenheid hebben om hunne kennis der tweede landstaal te onderhouden en uit te breiden, en er het bewijs van te leveren. Te dien einde zullen er cursussen worden ingericht.

De grondige kennis van de twee landstalen zal vereischt worden om tot den graad van hoofdofficier op te klimmen.

De officieren der diensten zullen onderworpen worden aan hetzelfde taalstelsel als de officieren der wapens.

Opleidingsinrichtingen.

In de Koninklijke Militaire School zullen al de vakken worden onderwezen in de verkozen taal.

Een zeker aantal uren per week zullen besteed worden aan herhalingen, van cursussen, in de andere taal.

Al de algemeene of collectieve mededeelingen zullen plaats hebben in de twee talen; de particuliere mededeelingen aan de leerlingen moeten geschieden in de taal hunner keuze.

Soortgelijke principes zullen toegepast worden in de wapenscholen en andere inrichtingen voor militaire opleiding, welke een Vlaamsche afdeeling en eene Fransche afdeeling moeten omvatten of het stelsel van beurtelings op elkander volgende Vlaamsche of Fransche sessies zullen hebben.

Gebruik der talen in de betrekkingen tusschen militaire overheden en in dezer betrekkingen met de administratieve overheden en het publiek.

De miliciens zullen regimentsgewijze ingedeeld worden telkens als zulks mogelijk is; voor de opleiding de orders, de mededeelingen, de bevelen, de dienstbetrekkingen en de gewone administratie zal de taal der eenheid worden gebruikt.

Wat de betrekkingen met de burgerlijke overheden en het publiek betreft, zal de wet van 28 Juni 1932, op het gebruik der talen in bestuurszaken, integraal worden nageleefd.

Overgangstijdperk.

Het is zeker dat er, juist zooals bij de toepassing der taalwet van 1928, voor de volledige verwezenlijking der talen bij het Leger, termijnen zullen noodig zijn waaronder er sommige van stonden aan kunnen worden vastgesteld, maar waarvan er andere rechtstreeks afhangen van onvoorbare omstandigheden, inzonderheid van de toenemende vermeerdering van het aantal candidaat-officieren welke de Nederlandsche taal grondig kennen. Opdat de tegenwoordige wet doeltreffend zij, is het van belang dat de nieuwe bepalingen op progressieve wijze worden toegepast.

In het Leger zelf zullen er maatregelen worden getroffen om deze overgangperiode, overal waar zulks mogelijk is, tot een minimum te beperken.

Alzoo zal het taalregime bij het Leger aan de rechtmatige verlangens van al de gedeelten des lands op integrale wijze voldoen.

Het permanent kader van het Leger zal zich beijveren om zich meer en meer met de bevolking te vereenzel-

vigen en te vermengen, en met haar een zelfde ideaal na te streven van vaderlandsliefde en nationale eendracht, welke de onaantastbare grondslagen zijn van ons militair statuut en waarvan de eenheid van het Leger de essentieele voorwaarde is.

WETSONTWERP

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden heil,

Op de voordracht van onzen eerste-minister en onzen minister van Landsverdediging, en op advies van onzen Ministerraad.

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Onze minister van Landsverdediging is gelast in onzen naam bij de Wetgevende kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

EERSTE HOOFDSTUK

Aan de officieren en de candidaat-officiëren opgelegde verplichtingen.

Eerste artikel.

De kennis van de Fransche en van de Nederlandsche taal is verplichtend om den graad van onderluitenant in de actieve kaders te kunnen bekomen.

Artikel 2.

Ieder candidaat voor de Koninklijke Militaire School of voor het letterkundig en wetenschappelijk gedeelte van het voorbereidend examen voor onderluitenant langs de kaders, legt een examen af over grondige kennis voor ééne der twee landstalen zijner keuze en een examen over de elementaire kennis der andere taal.

De grondige kennis der taal wordt vastgesteld door middel van een examen over de vakken welke voorkomen op het leerplan der Koninklijke Athenea tot en met de eerste klasse.

De elementaire kennis der taal wordt vastgesteld door middel van een schriftelijk examen, bestaande uit een vertaling in en uit de vreemde taal en een opstel.

Het examen over de grondige kennis heeft tweemaal zooveel belang als het elementair examen.

Voor het eerste is er een uitsluitingscijfer dat gelijk is aan de helft van het maximum der punten en, voor het tweede, een uitsluitingscijfer dat gelijk is aan de twee vijfden.

Het cijfer dat, bij het toelatingsexamen van een candidaat, voor de talen bekomen werd, komt voor dezelfde waarde in aanmerking bij de eindrangschikking, om 't even of die candidaat het Fransch dan wel het Nederlandsch gekozen heeft als grondig bekende taal.

Artikel 3.

Het eindexamen bij de Koninklijke Militaire School (voor de afdeling infanterie en cavalerie) en het overgangsexamen tot de Applicatieschool (voor de afdeling artillerie en genie), het definitief onderluitenantsexamen voor de benoeming — langs de kaders — tot den graad van onderluitenant van de wapens, van het Vervoerkorps, van de Diensten en van de Rijks-wacht, behelzen een examen over de wezenlijke kennis van de taal voor welke de candidaat het bij artikel 2 voorzien examen over de grondige kennis niet heeft afgelegd; zulks om er zich van te vergewissen dat hij bekwaam is om bij eene eenheid van het eene of het ander taalstelsel te dienen.

Dit examen omvat een opstel, een gesprek over de militaire theorieën en reglementen en eene oefening

waaruit moet blijken dat de candidaat-officiëren in staat zijn om, in de gerechtelijke commissies en in de Krijgsraden, de beschuldigten en dezer verdedigers te verstaan.

De candidaten moeten, bij dit examen, ten minste de helft der punten behalen om tot den graad van onderluitenant te kunnen worden bevorderd.

In geval van afwijzing mogen de belanghebbenden het taalexamen opnieuw afleggen, zulks ten vroegste drie maand en ten laatste twaalf maand na het eerste examen.

In geval van goeden uitslag bij dit tweede examen, mag het behaald puntencijfers niet in de plaats van het eerste worden gesteld, 't is te zeggen dat alléén laatstvermelde cijfer in aanmerking komt voor het bepalen van het aan den candidaat toegekend algemeen middencijfer. De candidaat kan dezen goeden uitslag niet aanvoeren om zijn ancienniteit te herwinnen.

In geval van afwezigheid bij dit tweede examen is de candidaat er toe gehouden zich opnieuw aan te bidden voor het eind-examen der Koninklijke Militaire School. Het overgangsexamen tot de applicatieschool of het definitief onderluitenantsexamen.

Artikel 4.

Wat het bekomen van den graad van officier der Diensten betreft, wordt het examen over het gerechtelijk gedeelte — waarvan sprake in vorenstaand artikel 3 — vervangen door een examen dat vastgesteld wordt als volgt :

a) **Voor de geneesheeren** — moeten de belanghebbenden slagen voor een examen over de werkelijke kennis der tweede taal : dit examen zal bestaan in het ondervragen van twee zieke soldaten, waarvan de eene aan eene inwendige kwaal en de andere aan eene uitwendige kwaal lijdt, en die enkel de tweede taal der recipiendi kennen. De candidaten moeten de patiënten ondervragen en hun, in hunne taal, uitleggen, welke voorzorgen er dienen genomen en welke behandeling dient gevolgd.

Voor dit speciaal examen wordt de examencommissie bijgestaan door een geneesheer dien de Minister kiest uit een drievoudige lijst welke, volgens het geval, door den Voorzitter van de Koninklijke Vlaamsche Academie of door den Voorzitter van de Koninklijke Fransche Academie wordt ingezonden.

b) **Voor de apothekers** — moeten de belanghebbenden slagen voor een dergelijk examen over de artse-nijbereidkunde.

c) **Voor de paardenartsen** — wordt een soortgelijk examen afgenomen : onderzoek van een ziek paard, geneeswijze.

d) **Voor de officieren der administratieve diensten, de rekenplichtigen van het materiaal en de secretarissen** — loopt dit taalexamen over de bijzondere leerstof van het definitief examen voor onderluitenant :

Administratie, voeding en uitrusting : voor de eerstgenoemden ;

Administratie en materieel : voor de in de tweede plaats genoemden ;

Gerechtelijke dienst en wetgeving op de militie en de werving : voor de laatstgenoemden.

Artikel 5.

Het examen voor den graad van majoor omvat een examen over de grondige kennis der taal waarover de officier, tijdens zijne loopbaan, dit grondig examen nog niet mochte hebben afgelegd.

De officieren-stafbrevethouders moeten dit examen afleggen zooals de officieren zonder staffbrevet.

Van de grondige kennis der taal dient het bewijs geleverd bij een examen dat omvat : eene voor officieren te houden theorie of voordracht van tactischen aard over een bepaald thema, alsmede het uitoefenen der functies van voorzitter van een krijgsraad of van lid van het Militair Gerechtshof.

Wat de diensten betreft, wordt de theorie of voordracht van tactischen aard vervangen door eene theorie of voordracht van technischen aard betreffende de werkzaamheden van den beschouwden dienst.

Om tot den graad van majoor te kunnen worden bevorderd, moet ieder candidaat ten minste de helft der punten bij voormeld examen hebben bekomen.

Artikel 6.

De candidaat die bij het onder vorenstaand artikel 5 vermeld examen het vastgesteld minimumgetal punten niet heeft behaald, mag, uiterlijk zes maand na de eerste afwijzing, een nieuw examen afleggen.

Slaagt de belanghebbende in het tweede examen, dan herneemt hij zijn normale plaats voor de bevordering, ingeval hij tijdelijk mochte voorbijgestreefd zijn.

Artikel 7.

Het examen over de grondige kennis der tweede taal mag afgelegd worden bij het eindexamen der Koninklijke Militaire School, of bij het definitief examen voor onderluitenant, of tijdens de loopbaan van den officier, vóór diens benoeming tot den graad van majoor.

De goede uitslag bij dit examen blijft gelden voor de overige loopbaan.

HOOFDSTUK II

Aan de candidaat-onderofficieren opgelegde verplichtingen.

Artikel 8.

Vooraleer hij bevorderd wordt, moet ieder candidaat beroepssergeant (wachtmeester), door bij een examen ten minste de helft der punten te behalen, blijk geven van werkelijke kennis van de taal der eenheid bij welke hij zal moeten dienen.

Rekening gehouden met de voorwaarden, inzake algemeene opleiding, vereischt bij de wet van 27 Juli 1934 betreffende het « Statuut der Onderofficieren », loopt het programma van dit examen over de leerstof van de 4e klasse der Koninklijke Athenaea (3e jaar der Rijksmiddelbare scholen).

Om te kunnen worden overgeplaatst naar eene eenheid waar het taalstelsel verschilt van dat der eenheid waar hij zich bevindt, moet ieder onderofficier een gelijksoortig bewijs betreffende de kennis der andere taal hebben geleverd.

Artikel 9.

In de cadettenscholen (Vlaamsche en Fransche) wordt de tweede landstaal op grondige wijze onderwezen.

HOOFDSTUK III

Opleidingsinrichtingen.

Artikel 10.

In de Koninklijke Militaire School worden de leerlingen, voor elke promotie, naar eigen keuze ingedeeld bij de Fransche of bij de Vlaamsche afdeeling.

Bij de eene worden de cursussen, de theorie en alle onderwijs gegeven in de Fransche taal; bij de andere in de Nederlandsche taal.

Artikel 11.

In elke der afdeelingen worden sommige bij Koninklijk Besluit te bepalen cursussen in de tweede taal gerepeteerd.

Artikel 12.

De leerlingen der Fransche en der Vlaamsche afdeelingen worden vereenigd voor de militaire oefeningen; deze oefeningen worden beurtelings in de Fransche en in de Nederlandsche taal geleid.

Artikel 13.

Dezelfde bepalingen zijn van kracht in de Applicatieschool (Artillerie en Genie).

Artikel 14.

Al de andere opleidingsinrichtingen, welke voorbereiden tot de examens voor den graad van officier of welke bestemd zijn om de officieren of de lagere gegradueerden in technisch of militair opzicht verder te ontwikkelen, omvatten een Fransche afdeeling en een Vlaamsche afdeeling; zoo niet hebben de sessies er beurtelings in de Fransche of in de Nederlandsche taal plaats.

Artikel 15.

De School voor Officieren van den Gezondheidsdienst heeft een Vlaamsche sectie te Gent en een Fransche sectie te Luik. De secties van Brussel en Leuven zijn gemengde secties.

Artikel 16.

In deze scholen en opleidingsinrichtingen is het onderwijs in de tweede taal verplicht op dezelfde wijze als die welke voor de Koninklijke Militaire School wordt voorzien.

Artikel 17.

In elke der vorenbedoelde scholen of inrichtingen staan de taalafdeelingen onder één enkel commando.

HOOFDSTUK IV

Gebruik der talen in de betrekkingen tusschen militaire overheden en in dezer betrekkingen met de administratieve overheden en het publiek.

Artikel 18.

De volledige opleiding van den soldaat wordt gegeven in zijn moedertaal.

Te dien einde worden de soldaten gegroepeerd in taaleenheden ter sterkte van niet minder dan de compagnie of daarmee overeenstemmende eenheid. Deze eenheden worden vereenigd tot een eentalig regiment of daarmede overeenstemmende eentalige eenheid, telkens als hun aantal zulks toelaat.

Er wordt ondersteld dat de moedertaal van den soldaat de taal is van de gemeente waar hij voor de militie ingeschreven is; doch de belanghebbende, die verklaart dat zijne moedertaal de taal van bedoelde gemeente niet is, heeft het recht te vragen om voor een garnizoen of eene eenheid met een ander taalstelsel te worden aangewezen.

De ingeschrevenen van de gemeenten der Brusselsche agglomeratie — welke gemeenten worden opgesomd in de wet van 28 Juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken — geven bij hunne verschijning voor het werfbureau hunne moedertaal aan.

Artikel 19.

De dienstbetrekkingen tusschen officieren, gegradueerden en soldaten geschieden in de taal der eenheid. Bij de eentalige eenheden worden de bevelen, in al

de echelons, in de taal der eenheid gegeven. Bij de eenheden met gemengd taalstelsel worden de bevelen, gericht tot onder-eenheden met verschillende taalstelsels, in de taal van de meerderheid der onder-eenheden gegeven.

Artikel 20.

Ieder officier kan door zijn hiërarchischen chef gemachtigd worden om een vraagstuk van technischen aard in de taal zijner keuze te behandelen.

Artikel 21.

Bij de eentalige regimenten of daarmee gelijkgestelde groepeerings worden al de stukken, die den troep aangaan, in de taal dezer eenheid gesteld en bekend-gemaakt. Bij de regimenten of daarmee gelijkgestelde groepeerings met gemengd taalstelsel worden deze stukken, naar het geval :

a) in het Fransch of in het Nederlandsch gesteld, volgens het taalstelsel der ondergeschikte eenheid waaraan ze gericht zijn;

b) aan de hoogere overheid overgemaakt in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens de taal waarin het dossier werd begonnen;

c) tegelijkertijd in de twee landstalen bekendgemaakt, met de teksten nevens elkander geplaatst, zoo ze aan al de eenheden samen worden gericht.

Artikel 22.

Soortgelijke regels worden in de fabricage-inrichtingen toegepast.

Artikel 23.

De berichten en de mededeelingen, welke de militaire overheden aan het publiek richten, worden, naar gelang van de taalstreek, in 't Fransch of in 't Nederlandsch gesteld; voor de Brusselsche agglomeratie, in 't Fransch en in 't Nederlandsch, met de twee teksten nevens elkander geplaatst. De taalstreken en de Brusselsche agglomeratie worden bepaald bij de wet van 28 Juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken.

Artikel 24.

De briefwisseling van de militaire overheden met de administratieve overheden wordt gevoerd in de taal, voorgeschreven bij de wet van 28 Juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken.

Artikel 25.

Voor hunne briefwisseling met de inwoners der Vlaamsche gemeenten bedienen de militaire overheden zich van de Nederlandsche taal en, met de inwoners van het overige gedeelte des lands, van de Fransche taal, tenzij de belanghebbenden het tegenovergesteld verlangen hebben uitgedrukt.

Artikel 26.

Deze wet zal op progressieve wijze worden toegepast.

De navolgende hoofdpunten zullen echter binnen de hieronder bepaalde termijnen worden verwezenlijkt :

a) Onmiddellijk :

Al wat het taalstelsel van de gegradueerden en soldaten betreft;

De oprichting van taalafdeelingen in de Koninklijke Militaire School en in andere opleidingsinrichtingen, met uitzondering van de Krijgsschool;

Het grondig examen over de tweede taal voor degenen die daartoe het verlangen zullen uitdrukken;

De bevelen.

b) In 1938. — Toepassing van dezelfde regelen in de Krijgsschool.

Samenstelling van eentalige regimenten telkens als het aantal samenstellende eenheden zulks toelaat.

c) In 1939. — Het taalprogramma van het toelatings-examen tot de Koninklijke Militaire School en van het voorbereidend examen voor onderluitenant langs de kaders.

d) In 1941. — Het taalprogramma van het eind-examen der Koninklijke Militaire School, van het overgangsexamen tot de Applicatieschool of van het definitief examen voor onderluitenant langs de kaders.

e) In 1942. — Het taalprogramma van het examen voor den graad van majoor.

Artikel 27.

Naarmate deze wet wordt toegepast, zullen de voorschriften der wet van 7 November 1928 op het gebruik der talen bij het Leger, door die van de tegenwoordige wet worden vervangen.

Gegeven te Bazel, den 15 December 1936.

BALIELEVEN

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE TE ANTWERPEN

VOORDRACHT DOOR DEN HEER GERARD WALSHAP

Op Zaterdag, 30 Januari, was in de Assisenzaal te Antwerpen een keurig publiek verzameld om te luisteren naar de fijne en smaakvolle voordracht van den gekenden letterkundigen Gerard Walschap, die voor de leden der Vlaamsche Balie en hunne familie een voordracht gaf over « Artikelen der wet voor Romanschrijvers ».

Mr De Smedt, aan het beroepshof weerhouden zijnde, werd de conferentier aan het publiek voorgesteld door den ondervoorzitter der VI. Conferentie Mr Jan Valvicens. In een bondige voordracht, sprankelend van humor, wist de geachte spreker de vergadering te boeien.

De Codices der rechtsgeleerden leeren wat wij moeten doen en laten om niet in het gevang te komen; het wetboek der sociabiliteit is veel strenger: de overtreder wordt overal uitgesloten; de biologische wetten zijn nog radicaler; zij passen als sanctie suikerziekte en doodstraf toe op iemand die b.v. alleen maar te veel eet of drinkt.

De kunst daarentegen heeft zich nooit om wetten bekommerd. Achtereenvolgens kritiseert de conferencier de formule der aestheten over de roman: « de roman is een verhaal ». Daarbij voegen zij dan condities die geen steek houden: 1°) een verhaal van fictieve feiten; 2°) verhaal van feiten beschreven als werkelijk gebeurd in den verleden tijd; 3°) verhaal van feiten, beschreven in het licht van karakters. Van al die aesthetische condities blijft niet veel over: de roman is een verhaal, punt andere regel.

Doch elk verhaal is geen roman. Onze Vlaamsche romankunst, prachtig van taal, beschrijft eindeloos het landschap en de seizoenen, waarin de Vlaamsche mensch onbelangrijk als een stukje natuur zijn patriarchaal boerenwerk verricht en zijn armoe knabbelt.

De generatie van na den oorlog miskende de algemeene opvatting en richting harer voorgangers en wendde den literairen steven geheel om.

In het kort behandelde de voordrachtgever nog het onderwerp: « De romanschrijver en zijn tijd », waarna de zitting geheven werd.

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

EEN BELANGRIJK NEDERLANDSCH WERK OVER HET ROMEINSCH RECHT

HERMESDORF (Mr B.H.D.) Schets der uitwendige geschiedenis van het Romeinsch Recht. (Dekker en Van de Vegt, Nijmegen en Standaard-Boekhandel, Leuven.
— 1936, XIV en 394 blz. prijs Fl. 7.75.)

Dit prachtig werk van Mr. B. H. D. Hermesdorf, hoogleeraar aan de R. K. Universiteit van Leuven en lector aan de Keizer Karel-Universiteit te Nijmegen, wil de aandacht vestigen op de talrijke en verscheidene « factoren, die op de vorming van het recht te Rome van medebepalenden invloed geweest zijn : het economisch leven, de maatschappelijke verhoudingen, de godsdienstige opvattingen, de wijsgeerige stroomingen », enz., in één woord : op den « achtergrond » van het Romeinsche recht (1). In dit opzet is schrijver zonder eenigen twijfel geslaagd en zijn werk vergt dan ook de belangstelling, niet alleenlijk van de studenten in de rechtsgeleerdheid, « die op het punt staan den vuurdoop van het recht » te ontvangen in de tweede candidatuur Wijsbegeerte en Letteren voorbereidend tot de Rechten, maar ook van al degenen, die in Noord- en Zuid-Nederland zich bezig houden met de studie der rechtshistorie of meer in het algemeen de rechtswetenschap beoefenen.

Want zien inderdaad zelfs de minste speculatieve beoefenaars van ons hedendaagsche recht niet gedurig op den « achtergrond » van hetzelfde het Justiniaansche corpus juris civilis opdoemen, dat de stevige onderbouw vormt

van een groot deel alleszins van datzelfde recht, dat zij in dagelijksche praktijk hebben te verkennen en toe te passen? Kan het Nederlandsche of het Belgische privaatrecht, en daarvan vooral de onderdeelen, die het zaken- en obligatierecht bevatten, op een waarlijk wetenschappelijke wijze naar hun aard en structuur gekend worden door iemand, die de grondlijnen van het Romeinsche privaatrecht niet bestendig voor oogen heeft?

Zeker, het is niet het Romeinsche recht alleen, dat historisch aan de basis ligt van ons hedendaagsche publiek- en privaatrecht. Ook de oud-Germaansche gewoonten, het oud-vaderlandsche en oud-Fransche recht komen hier in aanmerking. En wanneer de studie dezer kostuymen en rechtscomplexen op het leerplan van onze Belgische Universiteiten niet voorkomt (2), dan kunnen we dat alleen maar hartgrondig betreuren. Zou trouwens daarin soms niet de reden mogen gezocht worden van het feit, dat het nieuwgevormde recht zoo vaak slaafs geïnspireerd is door buitenlandsche modellen, dan wanneer een gezond traditionnalisme en een speuren in het eigen rechtsverleden tot betere resultaten had kunnen leiden en tot een rechtsvernieuwing, die waarlijk volksverbonden zou

zijn? Welke aandacht wordt er in België aan het oud-vaderlandsche recht gegund? Is het niet doodjammer, dat aan onze Universiteiten slechts een « vrije » leergang van oud-vaderlandsch recht gegeven wordt, die dan ook slechts schaarsch wordt gevolgd, dikwerf eerder door historici dan door juristen? Zou het hedendaagsche Belgische recht, zoowel het publieke als het private, niet beter worden begrepen en niet « wetenschappelijker » worden gekend, indien op het leerplan van de twee eerste jaren der rechtsstudiën (uit de Fakulteit Wijsbegeerte en Letteren trouwens te heffen) een reeks van rechtsgeschiedkundige vakken werd voorzien, waaronder het Romeinsche en oud-vaderlandsche recht vooral den klemtoon zouden krijgen? (3)

Den rechtspracticus is de kennis der rechtsgeschiedenis als « achtergrond » van zijn rechtsgeleerd denken en werken evenzeer onmisbaar als een algemeen philosophische ontwikkeling en een duidelijke sociologische observeering van de samenleving, waarin hij als een element derzelve zijn bijzondere rol vervult. Behoorden overigens in het leerplan van de rechtsstudiën ook niet de disciplinen der rechtsphilosophie en der sociologie opgenomen te worden in de reeks der verplichte vakken? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Maar ik dwaal af. Waar ik de aandacht wilde op vestigen is dit : geen enkel rechtssysteem kan behoorlijk begrepen worden, wanneer men geen notie heeft van de cultureele, sociale, economische en wijsgeerige factoren, welke de vorming van dat rechtssysteem medebepaald hebben. Het Romeinsche recht, dat vooral in zijn laatste, in het Justiniaansche stadium van invloed is geweest op de rechtswording in onze Westersche landen, kan op zijne beurt alleenlijk geestelijk precies gevat worden, wanneer men den « achtergrond » ervan, althans in de groote lijnen, in zijn observatiesector heeft liggen. Hem daarin te brengen is het doel van Mr. Hermesdorf geweest. En het moet gezegd, hij is daar schitterend in gelukt.

Ik moet er niet op wijzen, dat we tot hiertoe geen uitvoerig in het Nederlandsch gesteld werk bezaten, dat de externe geschiedenis van het Romeinsche recht tot voorwerp had (4). Deze vaststelling is alleen van aard om de verdiensten van Mr. Hermesdorf te vermeerderen. Een werkelijke waardeering is pas uitgesproken, wanneer ik daarbij bevestig dat Mr. Hermesdorf's handboek tegenover soortgelijke Duitsche, Fran-

sche of Italiaansche werken geenszins in de schaduw komt te staan, doch veeleer op gelijke hoogte mag aangeslagen worden als Kübler's *Geschichte des römischen Rechts* en Bonfante's *Storia di diritto romano*.

Een benijdenswaardige sierlijke taal hanteerende, onderzoekt schrijver in de drie perioden, welke hij in de evolutie van het Romeinsche recht onderscheidt, « de verschillende factoren, die hetzij indirect, hetzij direct hebben ingewerkt op de Romeinsche rechtsvorming », en bestudeert hij de veelvuldige bronnen, waaruit het Romeinsche recht kenbaar is. Een groote hoedanigheid van zijne uiteenzetting is hierin gelegen, dat de te verwerken stof streng methodisch is ingedeeld en behandeld. Vooraf gaat een hoofdstuk als algemeene inleiding, waarin o.m. op zeer rake wijze gewezen wordt op het nut van de romeinschrechtelijke studie en op de vormende kracht, die ligt in het bestudeeren der responsa van de klassieke Romeinsche prudentes, wier techniek in het juridisch construeeren nog steeds ongeëvenaard blijft, des te meer omdat zij met een minimum van getheoretiseer maar met een maximum van praktischen zin, van gezond realisme en van nauwe aansluiting bij de levende werkelijkheid van elken dag de ideale juristen van alle tijden zijn geworden. In dezelfde algemeene inleiding geeft schrijver verder een beknopte, doch zeer zorgvuldig geschifte bibliographie voor de studie van het Romeinsche recht.

Dan volgt in de drie verdere hoofdstukken de behandeling van de eigenlijke stof : de externe geschiedenis van het Romeinsche recht. In de evolutie van dit laatste onderscheidt schrijver drie tijdperken : dat van het nationale recht (753-350 vóór Chr.), dat van het klassieke recht (350 vóór Chr.-300 na Chr.), dat van het Byzantijnsche (ware Bonfante's term : « romano-hellenistisch » niet juister?) recht van 300 tot 565 na Chr. Voor ieder tijdperk geeft schrijver telkens een driedubbele uiteenzetting : eene over de rechtsbronnen in sociologischen zin, eene over de rechtsbronnen in formeelen zin (leges, senatusconsulta, responsa prudentium, enz.) en eene over de rechtsbronnen in den zin van kenbronnen (teksten van wetten, rechtsakten, juristencommentaren, enz., zooals die tot ons zijn gekomen). Deze strak symetrische behandeling der stof zal niet enkel een niet te misprijzen studiegemak bezorgen aan de studenten-juristen, maar zal tevens den vaklui der romeinsch-

rechtelijke wetenschap het consulteeren van het boek in ruime mate vergemakkelijken.

In elke trias van uiteenzettingen, die we aantreffen in de drie hoogeraangeduide hoofdstukken, zal bijzonder de eerste de aandacht trekken. Niet, dat in de tweede en derde uiteenzetting van elk dezer hoofdstukken de schrijver beneden zijn taak zou zijn gebleven; integendeel. Doch de aldaar behandelde stof, waar immers de opsomming hoeft gemaakt te worden van de verscheidene kenbronnen en formeele bronnen van het Romeinsche recht en waar de belangrijkste alleen in een bijzonder licht hoeven gesteld te worden, leent zich minder tot een volkomen origineele behandeling. Sedert de Geschiede der Quellen van Krüger en van Kipp is er in dezen sector, afgezien van het vermelden en bespreken der nieuwgevonden papyri (waaronder het zeer belangwekkende Gaiusfragment van Cairo 1933) en der nieuwontdekte inscripties, eerder weinig bij te werken, alhoewel ook hier heel wat in tijdschriften en monographiën moest nagevorscht, wijl Kipp's werk, het laatste in datum van beide vermelde, van 1919 dateert. Schrijver blijkt ook hier de meest recente literatuur te beheerschen en zijn geringste verdienste is hier zeker niet het feit, dat hij de wel eens tot saaiheid kunnende leiden stof overal even frisch en vloeiend exposeert. Het meest enthousiast maakt me evenwel de eerste der drie uiteenzettingen in de hoogervermelde hoofdstukken, waar schrijver de rechtsbronnen in sociologischen zin behandelt, d.i. den eigenlijken « achtergrond » schetst, voor denwelke de Romeinsche instituten, in de drie perioden hunner ontwikkeling, zich afteekenen. Hier heeft schrijver volkomen nieuw werk kunnen scheppen en heeft dat inderdaad op bewonderenswaardige wijze gedaan. Hier was het immers zaak, de talrijke doch zeer verspreid liggende gegevens aangaande de ekonomie, de sociale toestanden, de religieuse en wijsgeerige gedachtenstroomingen der Romeinsche oudheid, gegevens die, telkens van uit een engeren gezichtshoek behandeld, in de talloze publicaties deels van historici, deels van philologen, deels van ekonomisten en sociologen op te diepen waren, tot een synthese te verwerken, waarbij dan een eigen visie moest bereikt en weergegeven worden, zonder daarbij kontakt te verliezen met de juridische en literaire teksten, welke ons uit de Romeinsche oudheid zelve zijn toegekomen.

Een dergelijke synthese met een steeds zeer

heldere visie heeft schrijver ons geschonken in een voortdurend op vermelde teksten steunend betoog en in een beknopt en beheerschten, tevens kristalklaren stijl.

In een laatste hoofdstuk geeft schrijver ons enkele grepen ten beste uit de verdere lotgevallen van het Romeinsche recht, nadat dezee evolutie n.l. was afgesloten geworden door de wetgeving van Justinianus. Onder de verscheidene romeinschrechtelijke scholen, die zich sedert den meester van Bologna, Irnerius (11e-12e eeuw), in onze Westelijke landen hebben opgevolgd, bekleedt de Nederlandsche school der 17e en 18e eeuw een zeer voornamen rang. De invloed van Romanisten als Grotius, Vinnius, Huber, Noodt, Voet, Schultingh en Van Bijkershoek heeft zich tot ver buiten de eigen landsgrenzen doen gevoelen. Schrijver heeft aan deze school, zooals ook aan de Zuid-Nederlandsche juristen (Viglius, Everts, Van Zwichem e.a.) een aantal bladzijden gewijd, die het nationale zelfrespect der Nederlandsche rechtsgeleerdheid zeker niet zullen verminderen, en terecht, wijl de vreemde handboeken over de Geschiedenis van het Romeinsche recht niet steeds voldoende den nadruk leggen op het belang van het door onze voorvaders gepresterde werk op 't gebied der Romanistiek.

Bijzonder verdienstelijk heeft schrijver zich verder nog gemaakt door in een « bijlage » talrijke bibliographische gegevens ordematig te hebben verzameld omtrent den arbeid der Irnerische of glossatorische school, de school van Bologna, die de studie van het Romeinsche recht in het Westen tot nieuw leven heeft gewekt en aan dewelke de huidige Romanisten misschien een te gering interesse betoonen.

Ik sluit. Mr. Hermesdorf noemt zijn boek op zeer bescheiden wijze een « Schets voor studenten ». Het is echter mijne overtuiging, dat dit boek zijn bestendige plaats zal hebben op de werktafel van de Nederlandsche Romanisten en dat, om in andere woorden hetzelfde te zeggen, onze Nederlandsche rechtswetenschap een standaardwerk van allereerste gehalte rijker is geworden.

J. G. A. WILMS.

1) Cfr H. R. Hoetink, De Achtergrond van het Romeinsche Recht, (inaugurale rede), Amsterdam 1935 (ook door Hermesdorf geciteerd).

(2) Het weinige dat daaromtrent in den leergang van « de geschiedkundige Inleiding tot het burgerlijk recht » (cursus van slechts 15 lessen) kan gedomineerd worden is niet noemenswaard.

(3) Het wil er bij mij niet in, dat de leergangen van «de Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde» (twee maal 60 lessen), van de «Inleiding tot de Geschiedenis van de voornaamste moderne Letterkunden» (60 lessen!), van «de Verklaring van een Latijnsch schrijver» (60 lessen! Las men dan nog de Institutiones van Gaius of de Sententiae van Paulus!) een betere voorbereiding zouden uitmaken voor de toekomstige juris doctores, dan een leergang over oud-Germaansch, oud-vaderlandsch en oud-Fransch (wegens Code Napo-

leon) recht, benevens een leergang over de grondbeginselen der sociologie en een over de grondbeginselen der rechtsphilosophie!

(4) De Nederlandsche werken, die zeer beknopt de externe geschiedenis van het Romeinsche recht geven, zijn: S. A. Van Lunteren, Overzicht van de Geschiedenis der Romeinsche en oud-vaderlandsche Rechtsvorming, Groningen 1935 (3e uitg.) en: N. Smits, Compendium der Romeinse en oud-Nederlandse Rechts-geschiedenis, Haarlem 1935.

RECHTSPRAAK

150

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e kamer. — 12 December 1936.

Voorzitter: M. Godding.

Raadsheeren: MM. Simon en Ooms.

Openb. Min.: M. De Vooght, adv.-gen.

VERZEKERING. — VOOROPSTEL OF BIJVOEGSEL VAN VERZEKERINGSPOLIS. — GEEN AANBOD VAN VERBINTENIS.

Een vooropstel van verzekeringspolis of bijvoegsel staat niet gelijk met een aanbod van verbintenis en blijft niet voor onbepaalde tijd bindend.

Urbaine t/ Mergits.

Aangezien de eisch steunt op een verzekeringscontract, dat Mergits loochent te hebben gesloten, maar dat volgens de naamloze maatschappij «l'Urbaine» werd aangegaan op 21 Januari 1931, voor een termijn, eindigende op 14 Juni 1940, onder bedinging van eene jaarlijksche premie van 1500 frank; dat op grond van deze verbintenis, de actie strekt tot betaling van 3.085,10 frank wegens vervallen premiën;

Aangezien, al wordt bij de inleidende dagvaarding onmiddellijk slechts gemelde som van 3.085,10 frank gevraagd, in de actie aldus aanhangig gemaakt feitelijk eene betwisting ingesloten is nopens het bestaan van bewuste overeenkomst; dat de eisch alzoo in wezen strekt om te doen beslissen dat het geheel bedrag der premiën die zullen invorderbaar worden tot 14 Juni 1940, het voorwerp van eene verplichting uitmaakt; aangezien bijgevolg art. 24 der wet van 25 Maart 1876, in zake van kracht is; aangezien de eisch werd ingesteld den 22 Maart 1933, dat, wat het beloop van den eersten aanleg betreft, hij beheerscht wordt door art. 1 der wet van 15 September 1928, hetwelk voor de vonnissen der handelsrechtbank dit beloop op 5.000 frank bepaalt;

Aangezien het totaal der te vervallen premiën deze som overschrijdt; dat in die omstandigheden het beroep ontvankelijk is;

Aangezien inderdaad Mergits een autorijtuig, aangaande hetwelk een verzekeringscontract door de Urbaine met genaamde Aerts werd getroffen,

van dezen heeft gekocht en den 21n Januari 1931, met hem overeenkwam dat «de bestaande polis werd onderschreven op naam van Mergits, die er al de voorwaarden van aannam; aan de premie van 1.500 frank»;

Aangezien echter, zoo op dien datum een geschrift hiervan werd opgesteld door Aerts en Mergits ondertekend, de gegevens van het dossier geenszins uitwijzen dat dit stuk tot aanneming van gemelde overeenkomst door een gevolmachtigde der Urbaine tegelijkertijd met zijn handteekening werd bekleed.

Dat de bewering, dat toen niet een bloot voorstel van de overname der assurantie aan de verzekeringsmaatschappij werd gedaan, maar wel eene bepaalde overeenkomst met dezelve is tot stand gekomen, op geene vaste gronden steunt, ja, te minder opgaat daar het stuk waarvan gewag door de vertegenwoordiger van de Urbaine die als dusdanig met Aerts en Mergits in onderhandeling was gekomen, als een «projet d'avenant» aan de maatschappij werd voorgesteld (hunne mededeeling aan de Urbaine van 18n Maart 1931);

Aangezien luidens de voorwaarden der assurantie die de handeling van 21n Januari 1931 betreft, «in geval van overlating van het in de polis aangeduide rijtuig, mag de verzekerde onderschrijver, in overeenkomst met den kooper aan de maatschappij de overdracht van de verzekering op naam van dezen laatste voorstellen. Het uitwissel der verzekering wordt geschorst voor het overgelaten rijtuig tot den dag der bevestiging van de overdracht door bijvoegsel»;

Aangezien uit redenen, waarbij het Hof zich aansluit, de eerste rechter heeft geoordeeld dat bedoelde bevestiging van de voordracht door bijvoegsel ten geenen tijde is geschied;

Dat de feiten die in ondergeschikte orde beroepster aanbiedt te bewijzen niet tot de zaak dienen;

Om deze redenen

Het Hof, gehoord ter openbare terechtzitting het eensluidend advies van den Heer Advocaat Generaal De Vooght, alle niet uitdrukkelijk toegewezen besluiten, onder meer het aanbod van bewijs door getuigenverhoor ontzeggende, bevestigt het vonnis waarvan beroep, veroordeelt beroepster tot de kosten van hooger beroep.

151 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e kamer. — 16 December 1936.

Voorzitter : M. Torsin.

Raadsheeren : MM. Bilaut en De Landtsheer.

Advocaat-generaal : M. Leperre.

Pleiters : Mrs Vroman, Sano, Van der Haegen.

I. BEROEP. — KORTGEDING. — ONTVANKELIJKHEID. — MACHTSOVERTREDING. — ONBEVOEGDHEID. — RECHT VAN HET HOF DE ZAAK TOT ZICH TE TREKKEN. — BEPERKING. — II. BEVOEGDHEID. — KORTGEDING. — ONDERSTANDSGELD. — III. KORTGEDING. — UITWERKING VAN VOORLOOPIGE MAATREGELEN. — BEPERKING.

1. Een beroep tegen een beslissing van den voorzitter der Rechtbank van Eersten Aanleg, zetelende in kortgeding, is ontvankelijk, wanneer het gesteund is op een machts-overtreding of op een middel van onbevoegdheid, welke ook de waarde van het geschil weze. Het Hof is echter niet gerechtigd de zaak ten gronde tot zich te trekken, bij toepassing van artikel 473 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, wanneer het beloop der vordering het bedrag van den hoogsten aanleg niet overschrijdt.

Een vraag tot onderstandsgeld door ouders gericht tegen hunne kinderen ten voorloopigen titel, is dringend door haar natuur en valt dus binnen de bevoegdheid van den voorzitter in kortgeding.

De uitwerking van eene beslissing ten voorloopigen titel is niet omlind in den tijd en de voorgeschreven maatregel blijft van kracht zolang de beslissing die hem bevoel niet door een verhaal te niet wordt gedaan. De uitwerking kan alzoo een onbepaalden tijd duren, totdat de tegenpartij de zaak ten gronde voor de rechtbank heeft gebracht.

Van Fraessen t/ Dourlent.

Advies :

Bij akte verleend door notaris Denys, Laurent, te Parijs, op 20 Juli 1921, hebben de echtelieden Dourlent-Dekeyser, beroepene, die te dien tijde begoede handelaars waren, aan hun drie kinderen schenking gedaan ten titel van vervroegde verdeeling bij vooruitmaking en buiten erfdeel (partage anticipé, par préciput et hors part) van gansch hun handelszaak alsdan geschat op 216.000 fr. (Fransch geld); elk der kinderen bekwam dus circa 72.000 fr.

Als voorwaarde dezer schenking werd bepaald, dat de drie begiftigden aan hun ouders een jaarlijksche en levenslange uitkeering tot onderhoud van 12.000 fr. (Fransch geld) zouden betalen.

Daar twee der begiftigden, te weten de echtelingen Van Fraessen-Dourlent — beroepers — en René Dourlant — voor het Hof niet ter zake — deze verplichtingen niet naleefden, zagen de schenkers zich verplicht tegen hen een geding in te spannen tot het bekomen van het in de akte van schenking wastgesteld onderhoudsgeld.

Bij vonnis, geveld door de Rechtbank van eersten aanleg te Parijs, in dato 4 Maart 1936, werden de echtelingen Van Fraessen-Dourlent gezamenlijk en hoofdelijk veroordeeld aan hun wederzijdsche schoonouders en ouders, een uitkeering tot onder-

houd ten bedrage van 250 fr. (Fransch geld) per maand te betalen.

Ten einde de tenuitvoerlegging van gezegd vonnis te bekomen, ten laste van beroepers die te Antwerpen woonachtig waren, moesten de echtelieden Dourlent-Dekeyser een geding inspannen tot uitvoerbaar verklaard in België van de beslissing door de Fransche rechtbank geveld, doch de normalen afloop van deze proceduur werd verhinderd door het beroep dat door de echtgenooten Van Fraessen-Dourlent tegen het vonnis van 4 Maart 1936 werd ingesteld.

De echtelingen Dourlent-Dekeyser, de hoogdringendheid inroepende, hebben zich dan ook tot den voorzitter der Rechtbank te Antwerpen gewend, tot het bekomen van een voorloopig onderstandsgeld.

Bij exploit in dato 25 Juli 1936, hebben zij de beroepers gedaagd voor den Heer Voorzitter der Rechtbank van Eersten Aanleg, zetelende in kortgeding, om zoo luidt de dagvaarding, «beide gedaagden er zich te zien en hooren veroordeelen, hoofdelijk of de eene bij gebreke aan de andere, om aan verzoekers te moeten betalen, ten titel van voorloopige onderstandsgeld en om hen toe te laten in het hoogst noodige te voorzien, de som van 6000 Belgische franken».

Bij bevel in kortgeding in dato 4 Oogst 1936, werden de verweerders veroordeeld om aan aanlegers te betalen «hoofdelijk of de eene bij gebreke van den anderen ten titel van voorloopige onderstandsgeld, de som van 500 fr. per maand en dit vanaf den dag van dagvaarding.

De echtelingen Van Fraessen-Dourlent hebben, ten nuttigen tijde, beroep ingesteld tegen dit bevel.

* * *

Beroepers voeren in hoofdorde twee rechtsmiddelen aan om het bevel te bestrijden :

1°. — De voorzitter der rechtbank was onbevoegd bij gemis aan hoogdringendheid, om over den ingestelden eisch te oordeelen.

2o. — Hij vonniste «ultra petita» door een maandgeld van 500 fr. voor onbepaalden tijd toe te kennen dan wanneer in de dagvaarding een globaal bedrag van 6000 fr. gevraagd werd.

De beroepene, ten andere, deden in een nota opmerken, dat het bestreden beroep enkel ontvankelijk is, op grond der bevoegdheid, daar den ingeleiden eisch slechts 6000 fr. bedraagt.

Alhoewel dit middel niet bij conclusie werd opgeworpen, dient nochtans het openbaar ministerie de aangevoerde uitneming ambtshalve te bespreken, aangezien de bevoegdheid der rechtbanken van openbare orde is.

Het antwoord op het gesteld vraagstuk is overigens zeer eenvoudig.

Het ligt voor de hand dat, wat den grond der zaak betreft, het bestreden bevel niet voor beroep vatbaar is.

Inderdaad het K. B. Nr 63 in dato 13 Januari 1935, dat de beschikkingen van art. 16 der wet van 25 Maart 1876 (reeds vervangen door art. 6

der wet 15 September 1928) wijzigde, heeft het bedrag van den hoogsten aanleg in kortgeding op 12.500 fr. bepaald en het wordt niet betwist, dat de gevraagde som slechts 6000 fr. belooft.

Maar de beroepene hebben uit het oog verloren, dat een beslissing altijd voor beroep vatbaar is, wanneer deze bestreden wordt wegens machtoverschrijding (Verbreking 11 Mei 1923 - Pas. 1.301).

De twee middelen in hoofdorde door beroepers aangevoerd, dienen dus onderzocht.

Wat de bevoegdheid betreft :

Het kan niet ernstig betwist worden, dat ter zake werkelijk hoogdringendheid bestond in den zin door den wetgever aan deze uitdrukking gegeven in art. II-2° van de wet van 25 Maart 1876 en in art. 806 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging.

Hoogdringendheid is een begrip dat voor een nauwkeurige omschrijving niet vatbaar is.

Volgens Moreau (blz. 22, Nr. 22) bestaat er hoogdringendheid van zoodra ernstige moeilijkheden te vreezen zijn indien niet onmiddellijk voorloopige maatregelen genomen worden.

Bontemps (T. II, 208 n° 2) drukt de meening uit dat een zaak spoed eischt, wanneer een langer verwijl van aard is een onherstelbaar nadeel te berokkenen.

Gilson (J. T. 1930 col. 610) verdedigt de zienswijze, dat hoogdringendheid zich voordoet wanneer er een ernstig bezwaar bestaat de zaak tot de eindbeslissing onaangeroerd te laten.

Welke nu ook de omschrijving weze, die men van dit begrip geve, alle schrijvers zijn er over eens dat de dringendheid in feite dient vastgesteld, en dat de bevoegdheid van den voorzitter, zetelende in kortgeding, zijn grondslag vindt in het recht dat hem toegekend wordt alle voorloopige maatregelen te treffen in de zaken die hij, naar gelang de omstandigheden, spoedeischend acht.

De rechtspraak neemt overigens beslist aan dat een vraag tot onderstandsgeld, ten voorloopigen titel, dringend is door zijn aard zelf en dientengevolge in de bevoegdheid valt van den voorzitter zetelende in kortgeding.

Beroep Brussel 12 Januari 1904 Pas. II. 261.

Beroep Brussel 7 December 1932 B. J. 1933-190.

Om zich rekenschap te geven of er ter zake werkelijk hoogdringendheid bestond, heeft het Hof zich te plaatsen in de omstandigheden zelf in dewelke de rechter in kortgeding geoordeeld heeft.

(Deglas et Rodenbach - traité des Référés - N° 7).

Welnu, op het oogenblik der dagvaarding waren beroepene eischers in kortgeding — wederkeerig 80 en 81 jaar oud; het spruit bovendien uit voorgelegde bewijsschriften, dat zij onvermogen zijn en dat, na aan hun kinderen hun gansch fortuin te hebben afgestaan, zij thans in hun eigen onderhoud moeten voorzien met de uitkeeringen die zij van hun kinderen bekomen.

De hoogdringendheid kon dus niet in twijfel getrokken worden en de bevoegdheid van den voorzitter zetelende in kortgeding, is mijns inziens hier onomstootbaar.

Wat de machtsvordering betreft :

Hier deelik beslist het gevoelen van de beroepene en ben de meening toegedaan, dat de voorzitter meer heeft toegekend dan gevraagd was en dientengevolge zich aan machtoverschrijding heeft vergrepen.

Inderdaad, zooals voorzitter Gilson de Rouvreur het in zijn studie «Provision et Provisoire» (J. T. 1930 col. 604) nauwkeurig uitlegt, is de uitwerking van een beslissing ten voorlopigen ootitel niet omlijnd in den tijd en de voorschreven maatregel is van kracht, zoolang de beslissing die den maatregel bevoel niet door een verhaal wordt te niet gedaan.

Het bestreden bevel veroordeeld de beroepers tot het betalen van een uitkeering tot onderhoud ten bedrage van 500 fr. per maand, maar verzuimd te bepalen gedurende hoeveel maanden het opgelegd onderhoudsgeld zal moeten gestort worden.

Zoolang geen eindvonnis in zake wordt geveld, zoolang den grond der betwisting niet beslecht wordt, zijn beroepers verplicht maandelijks 500 fr. aan beroepene te betalen.

De, door het bevel, verleende uitkeering is dus niet beperkt en kan desgevallend veel hoger stijgen dan de gevraagde som.

Dan wanneer door de aanleggers een bepaald bedrag van 6000 fr. werd gevraagd, is door den voorzitter een in den tijd onbepaalde rente van 500 fr. per maand toegekend.

Dit doende, heeft de rechter in kortgeding ontegensprekelijk meer toegekend dan gevraagd was, hij heeft «ultra petita» gevonnist en ik ben de meening toegedaan dat, te dien hoofde, het bevel moet te niet gedaan worden.

Is het Hof nu gemachtigd de zaak tot zich te roepen en ten gronde te beslissen?

Op die vraag dient mijn inziens ontkennend geantwoord.

Rechtsleer en rechtspraak zijn het eens om aan te nemen dat het Hof niet gerechtigd is een zaak tot zich te roepen bij toepassing van art. 473 wetboek van burgerlijke rechtspleging, wanneer het beloop der vordering het bedrag van den hoogsten aanleg niet overschrijdt.

Garsonnet t. VI N° 106 bl. 198. De Paepe- T. I. p. 33. Brussel 30 Mei 1900 - Pas. 1901 II. 20. Luik 3 April 1917 - Pas. 1917 II 206. Luik 23 November 1919 - Pas. 1920 II. 32. Brussel 2 Maart 1927 - Pas. 1927 II. 158. Verbreking 11 Mei 1923 - Pas. 1923 I. 301.

Dit laatste arrest heeft het gesteld vraagstuk breedvoerig besproken, en heeft het recht van het Hof van Beroep, in bedoeld geval, nauwkeurig bepaald :

«Attendu que, si la décision est rendue sur une matière en dernier ressort, le juge d'appel se borne à statuer sur l'incompétence ou l'excès de pouvoir prétendus sans qu'il puisse examiner s'il a bien jugé pour le surplus ;

que le demandeur pouvait donc appeler sur ce point et qu'à cet égard le jugement n'était pas en dernier ressort ;

qu'il ne peut proposer à l'examen de la Cour un moyen dont la conséquence serait exclusive de la voei de recours exercée devant elle ».

Ik besluit tot het te niet doen van het bestreden bevel, wegens machtsoverschrijding en tot het terugzenden der zaak aan den rechter in kortgeding om over den ingestelden eisch te oordeelen zooals behoort.

Arrest :

Aangezien beroepers door akte van 11 Oogst 1936 in beroep zijn getreden, tegen een bevel tusschen partijen geveld door den Heer Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg zetelende te Antwerpen op 4 Augustus 1936 ;

Aangezien beroepers beweren : 1° dat de eerste rechter niet bevoegd was bij gebrek van hoogdringendheid om over den betwisten eisch te oordeelen ;

2° dat de eerste rechter stellig buiten zijne bevoegdheid «ultra petita» gevonnisd heeft, door een maandgeld van 500 fr. voor een onbepaalden tijd toe te kennen, dan wanneer in de dagvaarding een globaal bedrag van 6000 fr. gevraagd werd ;

Aangezien tot opheldering der zaak, dient gezegd te worden, dat de echtelingen Dourlent-Dekeyser, beroepene, in Juli 1921, eene winstgevende handel in sterke dranken dreven te Parijs, waarvan zij, in dien tijd, aan hunne drie kinderen Angèle, Lucien en René gift hebben gedaan, ten titel van vervroegde verdeling bij vooruitneming en buiten erfdeel, van gansch hun handel, zuiver geschat op eene waarde van 216.000 fr. in Fransch geld, waarvan het derde voor ieder of omtrent 72.000 fr. als voorwaarde dezer gift bepaalden de ouders dat hunne drie kinderen hun een jaarlijksche en levenslange uitkeering tot onderhoud ten beloope van 12.000 fr. in Fransch geld zouden betalen ;

Daar twee der begiftigde kinderen, te weten Angèle Dourlent, echtgenoot Van Fraessen, thans beroepers, en René Dourlent, niet ter zake voor het Hof, hunne verplichtingen hadden verzuimd, zagen hun ouders, wonende bij hunnen zoon Lucien te Saint Maur des Fossés (Seine), zich verplicht hen voor de rechtbank van eersten aanleg te Parijs te dagvaarden, ten einde hun aandeel in het vastgesteld onderhoudsgeld te bekomen ;

Bij vonnis der gezegde Rechtbank van Parijs, in dato 4 Maart 1936, werden de echtgenooten Van Fraessen-Dourlent gezamenlijk en hoofdelijk veroordeeld, aan hun wederzijdsche schoonouders en ouders, eene maandelijksche uitkeering tot onderhoud te betalen, ten beloope van 250 fr. (Fransch geld) ;

Om dat vonnis ten uitvoer te brengen, ten laste van beroepers die te Antwerpen verbleven, waren de echtelieden Dourlent-Dekeyser genoodzaakt de uitvoerbaarverklaring van dit vreemd vonnis in België te vervolgen, doch zij werden in hunne poging verhinderd door het beroep dat de echtgenoten Van Fraessen-Dourlent tegen het vonnis van Parijs in dato 4 Maart 1936, ingesteld hadden ;

Lucien Dourlent, die eigenlijk in de dranksluiterij

gebleven was, maar die thans schijnt alles verloren te hebben, werd niet ter zaak geroepen door de ouders, omdat zij bij hem inwonen en hij, zoogezegd, in een onmogelijken toestand bevond om hun verder te helpen ;

Aangezien het beroep tegen het Fransch vonnis ingespannen, de regelmatige rechtspleging tot uitvoerbaar-verklaring verhinderde en dat de ouders Dourlent-Dekeyser, welke de hoogdringendheid inriepen, waren verplicht zich tot den Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg te wenden, om eene voorloopig onderstandsgeld van de hedendaagsche beroepers, die in dit rechterlijk arrondissement wonen, te vorderen ;

Aangezien deze laatste gedaagd zijn geweest in kortgeding bij exploit van 25 Juli 1936, ten einde hoofdzakelijk of de eene bij gebreke aan den andere, veroordeeld te worden aan verzoekers Dourlent-Dekeyser te betalen een voorloopig onderhoudsgeld van 6000 fr. (Belgische munt), ten einde hun toe te laten in het hoogst noodige te voorzien ;

Aangezien het bevel a quo de beroepers veroordeelt om aan de beroepenen te betalen hoofdelijk of de eene bij gebreke van den andere, ten titel van voorloopig onderhoudsgeld, de som van 500 fr. per maand, en dit van af den dag der dagvaarding, tegen welk bevel de echtgenoten Van Fraessen-Dourlent, ten nuttige tijde, beroep hebben ingesteld, zooals hooger gezegd ;

Aangezien wat den grond der zaak betreft dient opgemerkt te worden dat het beroep alleen ontvankelijk is op grond der bevoegdheid daar den ingeleiden eisch slechts 6000 fr. bedraagt wanneer het bedrag van den hoogsten aanleg in kortgeding op 12.500 fr. bepaald is geworden door art. 5 van het Koninklijk Besluit Nr 63 van 13 Januari 1935 wijzigende art. 16 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid ; dat aldus den grond der zaak niet vatbaar is voor een beroep ;

Aangezien ten anderen een beroep altijd als ontvankelijk mag aanzien worden, wanneer het gesteund is op eene machtsoverschrijding, zoo weinig ook de waarde van het geschil moge wezen (arrest verbreking 11 Mei 1923 Pas. I - 301) ;

I. — Wat betreft het eerste rechtsmiddel aangehaald door beroepers om het bevel te bestrijden ;

Aangezien het hier te bepalen valt wat men werkelijk verstaat door «hoogdringendheid» en welke de zin is die de wetgever aan deze uitdrukking gegeven heeft, in het art. 11, 2° der wet van 25 Maart 1876 en in art. 806 van het Burgerlijk rechtspleging boek ;

Aangezien, indien het mogelijk is in stipte woorden te bepalen wat een hoogdringendheid is, wordt het toch algemeen aangenomen, dat er hoogdringendheid bestaat, ieder maal dat er een dringend gevaar voorkomt of wanneer een uitstel, een onherstelbaar nadeel zou veroorzaken ; zoo is het bij voorbeeld in eene uitkeering tot onderhoud waar de hoogdringendheid spruit uit den onzekeren toestand van den gerechtigde, welke geene andere bestaansmiddelen bezit, of wanneer er een ernstig bezwaar bestaat de zaak tot de eindbeslissing onaangeroerd

te laten (zie daarover Dalloz - Répertoire de législation verbo référé n° 5, en ook Gilson J. T. 1930, col. 610 - Moreau bl. 22 Nr 22; Bontemps; T. II 208 n° 2); dat in feite een voorzitter, zetelende in kortgeding, zijne grondslag vindt in het hem toegekend recht alle voorloopige maatregelen te nemen in zaken die hij volgens de omstandigheden spoedeischend acht;

Aangezien eene vraag tot onderstandgeld ten voorloopigen titel dringend is door hare natuur en ten gevolge in de bevoegdheid van den voorzitter in kortgeding valt (Hof Brussel, 12 Januari 1904, Pas. II. 261);

Aangezien den hooge nood niet kan betwist worden in het tegenwoordig geval, waar de eischers in kortgeding, de eene tachtig en de andere een en tachtig jaren bereikt hebben en in een staat van onvermogen zijn gevallen, na aan hunne kinderen te hebben afgestaan al hetgeen zij bezaten, zoodanig dat zij van die eenige uitkeering moeten leven;

II. — Wat de machtoverschrijding betreft:

Aangezien er machtoverschrijding bestaat wanneer een rechter de grenzen van zijne bevoegdheid te buiten gaat, welke in het huidig geval door de inleidende dagvaarding en de besluiten van den oorspronkelijken aanlegger beperkt zijn;

Aangezien de uitwerking van een beslissing ten voorloopigen titel, niet omlind is in den tijd en de voorschreven maatregel van kracht blijft zolang de beslissing die den maatregel bevoel, niet door een verhaal wordt te niet gedaan; welke uitwerking alzoo een onbepaalde tijd kan duren, tot dat de tegenpartij de zaak ten gronde voor de rechtbank heeft gebracht (zie Gilson de Rouvreur - Provision et Provisoire J. T. 1930 col. 604 en ook Garsonnet - Edit. 1897 T. 7 verbo référé blad 298 par. 1471);

Aangezien het betwist bevel de beroepers veroordeelt te betalen de som van 500 fr. per maand als onderhoudsgeld, zonder tijdsbepaling, zoodat beroepers verplicht zijn maandelijks beroepene te voldoen zolang geen eindvonnis in zake wordt geveld, hetgeen veel hooger kan stijgen dan de gevraagde som;

Aangezien in dit geval de rechter in kortgeding meer toegekend heeft als gevraagd was en «ultra petita» gevonnisd heeft, uit welke hoofde het bevel te niet moet gedaan worden;

III. — Aangezien het Hof de zaak tot zich niet kan trekken bij toepassing van art. 473 der Burgerlijk rechtsplegingboek, om rede het vonnis voor den grond in laatsten aanleg is geveld; hetgeen niet belet dat het Hof van Beroep uitsluitelijk beslissen mag 't zij over de onbevoegdheid, 't zij over de machtoverschrijding van den eersten rechter, en welk ten allen tijde het voorwerp van een beroep kan uitmaken (Arrest Verbreking B. 11 Mei 1923 Pas. 1 bl. 301);

Om deze redenen,

Het Hof,

gehoord in openbare zitting, het eensluidend advies van den heer Advokaat Generaal Leperre, alle andere besluiten verwerpende;

ontvangt het beroep; zegt het alleenlijk gegrond wegens de machtoverschrijding, doet het bestreden bevel in dien hoofde te niet, en zegt dat de zaak aan bedoelde rechtbank, zetelende in kortgeding en anders samengesteld, zal wedergezonden worden, om over den ingestelden eisch te oordeelen zooals het behoort;

gezien de bloed- en aanverwantschap der partijen, verwijst ieder van hen tot de helft der beroepskosten.

152

BURGERLIJKE RECHTBANK ANTWERPEN

1e kamer. — 30 Mei 1936.

Voorzitter : M. Verstraete.

Rechters : MM. Buch en H. Le Bon.

Openb. Min. : M. Struyf.

Pleiters : Mrs R. Victor en Torczyner.

ECHTSCHIEDING. — INTERNATIONAAL PRIVAAT RECHT. — PARTIJEN VAN POOLSCHE NATIONALITEIT EN ISRAELITISCHE GODSDIENST. — KERKELIJK RECHT NIET TOEPASSELIJK.

Wanneer twee partijen van Poolse nationaliteit en van Israelitischen godsdienst, die in België gehuisvest zijn, in echtscheiding pleiten voor de Belgische Rechtbank, dient deze laatste het Israelitisch kerkelijk recht niet toe te passen, niettegenstaande de nog steeds invoege zijnde Poolse wet naar dit kerkelijk recht verwijst.

Dit beginsel dient aangenomen om een dubbele reden : eerst en vooral druischt het in aanmerking nemen van kerkelijk recht in tegen de Belgische openbare orde en ten tweede heeft in het Verdrag van Versailles het nieuwe Poolse rijk de verbintenis aangegaan zijn burgerlijken stand volledig in te richten zonder tusschenkomst van het kerkelijk recht. Het feit dat deze internationale verbintenis door Polen aangegaan totnogtoe in de wetgeving niet werd verwezenlijkt, kan voor den Belgischen rechter geen aanleiding zijn om op Poolse Israelieten hun kerkelijk recht toe te passen.

Het feit dat een der partijen verklaart niet meer tot den Joodschen godsdienst te behoren en volstrekt vrijzinnig te zijn, is hierbij zonder belang, daar de toepassing van het kerkelijk recht evenzeer dient verworpen wanneer het geloovige Israelieten betreft, als wanneer het gaat om personen die alhoewel van Joodsche afstamming, verklaren niet meer te behoren tot het Joodsch geloof.

Rubinstein t/ echtgenoot.

Aangezien aanlegger door verzoekschrift in dato 8 April 1931 eene vraag ingediend heeft strekkende tot de echtscheiding tusschen partijen;

Gezien het tusschenvonnis in dato van 12 November 1932 op tegenspraak geveld waardoor de Rechtbank de vraag in echtscheiding aanvaardde en vooraleer ten gronde te beslissen, aanlegger toeliet door alle middelen van recht,

getuigen inbegrepen, eene reeks feiten te bewijzen, waaruit blijken moest dat verweerster over aanlegger laster verspreidde, hem smaadde, hem en zijne familie beledigde;

Gezien het proces-verbaal van getuigenverhoor in dato van 24 Juni 1933;

Gezien het vonnis op incident in dato 10 November 1934, dat verweerster van hare exceptie verwijst en aan de partijen bevolen heeft ten gronde te besluiten;

I. Over de ontvankelijkheid van den eisch :

Aangezien verweerster de onontvankelijkheid van den eisch opwerpt bewerende dat de door aanlegger aangehaalde redenen tot echtscheiding geen grond tot echtscheiding zouden daartstellen, volgens de Poolsche wet die hier toepasselijk zou zijn :

Aangezien aanlegger dit middel verwerpt steunende op het in dato van 12 November 1932 geveld vonnis dat het getuigenverhoor toestaat en kracht van gewijsde bekomen heeft;

Aangezien echter de Belgische rechter immer en in gelijk welken staat van rechtspleging de niet ontvankelijkheid van eene vraag in echtscheiding mag opwerpen, dit middel zijnde van openbare orde; (Piérard Divorce t. III. bl. 53; — P. B. Divorce t. II. bl. 83 nr. 507; — Hof Brussel, 1 Dec. 1927. B. J. 1928 bl. 70; — Antw. 23 Jan. 1930 1° k. Vrouw Klipper-Melzer t/echtgr.)

Dat bijgevolg alhoewel het getuigenverhoor reeds gehouden werd, het aan de Rechtbank nog altijd behoort na te gaan of hier in casu de beledigingen die door het getuigenverhoor dienden bewezen te worden, in aanmerking kunnen komen om gebeurlijk de echtscheiding te kunnen toestaan;

Aangezien Berck Rubinstein, op 10 October 1893 te Piotrkow in Polen en Jenny Grunwald op 11 April 1894 te Antwerpen geboren, van Poolsche nationaliteit zijn, zooals ten ander blijkt uit een getuigschrift in 1935 door den Poolschen consul te Antwerpen uitgegeven;

Aangzien bij toepassing van art. 3 al. 3 B. W. hun staat door hunne nationale wet beheerscht wordt;

Aangezien de Poolsche wetgeving bepaalt, dat de Polen die in het buitenland vertoeven, aan deze wetgeving onderworpen blijven, voorwat hun staat beteft (zie J. Sulkowski, *Conception du droit international privé d'après la doctrine et la pratique en Pologne*, Académie de droit International. Recueil des Cours, 1932,

III. p. 619 en art. I van de Poolsche wet van internationaal privaatrecht van 2 Augustus 1926. Rev. droit international privé, 1926 p. 150)

Aangezien de Rechtbank echter ontegenzeggelijk het recht behoudt na te gaan of de vreemde wet die zij toepassen moet, volgens art. 3 van het B. W., niet tegen de openbare Belgische orde indruischt. (Burg. Rb. Seine, 24 Dec. 1921, Clunet, 1922, bl. 117; Burg. Rb. Seine, 15 Febr. 1922, Clunet, 1922, bl. 296; — Id. 7 Jan. 1922, Clunet, 1922, bl. 85; Parijs, 17 Nov. 1912. D. H. 875.)

Aangezien de Poolsche wet van 2 Augustus 1926 art. 17 uitdrukkelijk bepaalt dat de rechtbanken van de woonst van Polen in het buitenland, bevoegd zijn om over eene vraag tot echtscheiding die hen betreft te beslissen (Sulkowski, ibidem bl. 687, 159; Babinsky, *Droit international privé de Pologne*, Répertoire Lapradelle VI; Rostnorowsky, *La codification du droit international et interprovincial privé en Pologne*, Rev. dr. intern. et de législ. comparée, 1930, p. 406. 199).

Dat dit beginsel van de Poolsche wet ten andere geheel overeenstemt met de Belgische rechtspraak (Pierard. *Traité du divorce et de la séparation de corps* T. II. 1; Aubry et Rau, *Cours de droit civil* t. VII. p. 406, 199).

Aangezien partijen op 30 Mei 1922 te Antwerpen voor den officier van den burgerlijken stand huwden en sindsdien hun woonst hier ter stede gevestigd hebben;

Dat de Rechtbank dus wel bevoegd is, hetgeen ten andere niet bestreden wordt, om over de zaak te beslissen;

Aangezien het ook vaststaat dat voor wat de rechtspleging betreft, in zake echtscheiding de wet *lex fori* toegepast dient te worden, welke ook de rechtspleging door hun nationale wet, in zake echtscheiding voorgeschreven, moge zijn (Aubry et Rau, *Cours de dr. civil*. P. 1513 t. VII. 490; Burg. Rb. Seine 7-1-1922, Clunet, 1923, p. 85; Warschau, Hooger Hof, 12-4-1929, Rev. dr. inter., privé 29 bl. 523).

Aangezien het hier dus slechts op neer komt, de regels na te gaan die den grond van de zaak moeten beheerschen;

Aangezien partijen Polen zijn, dat de Poolsche wetgeving niet eenvormig is, doch dat er in Polen nog verscheidene wetgevingen volgens de streek van toepassing zijn;

Aangezien artikel I van de wet van interprovinciaal recht van 2 Oogst 1926 als volgt luidt :

« La capacité personnelle d'un ressortissant polonais est régie par la loi de son domicile, en art. 2 le changement de domicile n'entraîne celui de la loi applicable qu'après le délai d'un an; enfin lorsqu'on ne peut établir le fait de posséder le domicile en Pologne, on applique la loi en vigueur dans la capitale de l'Etat Polonais »;

Dat deze laatste bepaling hier toepasselijk is, vermits de woonst van aanlegger in Polen onzeker is; dat hieruit volgt dat de wet die in casu dient toegepast deze is van het Koninkrijk Polen d.i. de wet van 24 Juni 1836;

Aangezien artikel 179 van gezegde wet bepaalt « le mariage de personnes appartenant à la religion juive est soumis à toutes les formalités prescrites par cette religion » en art. 189 « la validité ou la nullité du mariage conclu entre personnes appartenant à cette religion, sera appréciée d'après les principes de la religion des personnes en cause; le divorce sera prononcé à la demande des parties si ces principes ne s'y opposent pas » (Pierard T. III. p. 334, 351);

Aangezien hieruit blijkt dat de Poolsche wet die hier in beginsel toepasselijk is, voor wat den grond van de echtscheiding betreft, naar het kerkelijk recht der partijen verzendt, de uitspraak van het te vellen vonnis blijvende echter de burgerlijke rechtbanken toebehooren (Pierard T. III. p. 335);

Aangezien er dient nagegaan te worden of een Belgische Rechtbank, rekening moet houden van een kerkelijk recht om over de echtscheiding te beslissen tusschen twee vreemdelingen die, volgens hun persoonlijke wet, het recht van echtscheiding bezitten;

Aangezien het noodzakelijk is om over dit punt te kunnen oordeelen de grondbeginselen van de echtscheiding vast te stellen;

Aangezien de echtscheiding in België zooals ten andere alle akten van den burgerlijken staat van zuiver wereldlijken aard zijn, dat het de lijn van onze Belgische wetgeving is, dat er slechts burgerlijke echtscheidingen worden uitgesproken en dat er geen rekening gehouden wordt met den godsdienst der partijen. (Burg. Rb. Seine 24-12-21, Cl. 225. 117; Douai 20-1-24, Cl. 24. 398; 27-1-24, Cl. 672; Brussel 31-1-25, Cl. 25. p. 500)

Dat dit principe van openbare orde zijnde, zoowel voor Belgen als voor vreemdelingen geldt;

Dat ten andere er dient aangestipt dat de rol van het godsdienstig element in de Poolsche wet in dit geval twijfelachtig is;

Dat inderdaad de Russische wet van 1836, die de echtscheiding in het Koninkrijk Polen regelt, slechts een toepassing is van de Fransche wetgeving (zie Sulkowski loc. cit. bl. 612), die sinds de Fransche revolutie een zuiver burgerlijk karakter heeft, dat ten tweede luidens die wet, de burgerlijke Rechtbank bevoegd is om over de echtscheiding te beslissen; dat zij weliswaar volgens de beginselen van den godsdienst van de partijen oordeelen moet, maar dat een arrest van het Russisch Senaat in 1883, nr 177, reeds besloten had dat de Rechtbank door het advies van den Rabbyn niet gebonden is, dat slechts voor haar de waarde van een deskundig advies heeft (cf. Soiffer. Du divorce des Israélites russes dans les rapports internationaux, Clunet, 1917, p. 1299. 199; Soiffer, La jurisprudence française sur le divorce des étrangers, p. 177; Paris, 23-3-22, Cl. 22. p. 125).

Dat er dan nog op te merken valt, dat de rechtsevolutie voor den oorlog reeds in Rusland zoo ver was geraakt dat de commissie van wetgeving de meening uitdrukte dat het hier slechts om burgerlijk recht ging, en niet om kerkelijk recht (Soiffer, ibidem), dat er inderdaad op te merken valt, dat het burgerlijk en het godsdienstig karakter van het huwelijk samenbestaan kunnen, maar dat zij altijd van elkander dienen onderscheiden te worden; dat dit zelfs het geval is in de Fransche wetgeving vóór het dekreet van 1787 dat aan het huwelijk een burgerlijk karakter gaf; dat de priesters, indien zij toen als ambtenaar van den burgerlijken stand fungeerden, dit niet in hunne hoedanigheid van priesters deden, maar wel als afgevaardigden van de staatsmacht (Baudry Lacantinerie, Traité de droit civil, nr 777 tot 794; Aubry et Rau, T. VII, nr. 445; Pierard, Div. et Sép. de Corps, T. I, Introduction; Pothier, Le contrat de mariage, I. 1re partie chap. I. nr. 3, 11, 15).

Dat dit ook het geval was, vóór den oorlog in Rusland en in Polen (Cf. Soiffer, ibidem).

Dat het een historisch verschijnsel is dat de staatsmacht, wanneer ze sterk genoeg wordt, geen andere innerlijke gelijke macht duldt en dat zij altijd met den tijd er aan toekomt de bovenhand op de kerkelijke macht te behalen;

Dat de rabbijnen reeds voor den oorlog in Polen slechts staatsbeambten waren; dat te

dien opzichte Rynault zegt «Lorsqu'un état adopte une loi confessionnelle il lui confère un caractère civil tout au moins dans les rapports internationaux»;

Dat bevendien in aanmerking komt dat Polen door het Vredesverdrag van Versailles van 28-6-1919 (dat een Belgische wet in dato 15 September 1919 geworden is), aangenomen heeft (art. 53) de noodige maatregelen te treffen om de bescherming van de minderheden van ras, taal of godsdienst te verzekeren, en dat deze beschermingsmaatregelen degelijk in dato 28-6-1919 vastgesteld werden; dat luidens artikel 2 «le gouvernement polonais s'engage à accorder à tous les habitants pleine et entière protection de leur vie et de leur liberté, sans distinction de naissance, de race ou de religion», en art. 7 «Tous les ressortissants polonais seront égaux devant la loi et jouissent des mêmes droits civils ou politiques sans distinction de race, de langue, ou de religion». (Le Fur et Chklaver, Recueil des textes de droit international public, 1927, bl. 308, 467, 468);

Dat het ontegensprekelijk is dat die bewoordingen over de godsdienstvrijheid als gevolg hebben de vrijheid van geweten te waarborgen (Mandelstam, La Protection internationale des minorités, 1931; Fouquier Duparc, La Protection des minorités de race, de langue et de religion, 1923);

Dat indien de Poolsche staat die wetgeving met het tractaat van Versailles naleeft, deze niettemin boven iedere Poolsche grondwettelijke of wetgevende beschikking staat (Politis. Les nouvelles tendances du Dr. International, 1927; K, Junkerstoff, Die Völkerbundsgarantie des Minderheitenrechts, 1930; Politis, Le problème de la limitation de la Souveraineté, Rec. Cours, Acad. de Dr. Intern. 1925, vol. I, p. 5; Le Brun, Le problème des minorités devant le dr. intern.; Runz, La primauté du droit des gens. Rev. dr. intern. législ. comp. 1925);

Dat hieruit blijkt dat de Poolsche wetgeving aan de echtscheiding een burgerlijk karakter moet verleen en dat indien dit nog niet gedaan is het slechts toe te wijten is (Sulkowski, l. c. bl. 667) aan de moeilijkheid van de verschillende wetsbepalingen te vereenigen;

Dat bijgevolg het kerkelijk recht hier buiten het geschil moet gehouden worden en niet kan nageleefd worden;

Dat dit des te meer het geval is voor den Belgischen rechter wien ieder indruischen in

godsdienstige vragen verboden is; dat de Rechtbank dus geen rekening hoeft te houden van de regels van het kerkelijk joodsch recht en dat wanneer een vreemde wet die luidens het burgerlijk wetboek van toepassing is, als regel voor den grond der zaak, kerkelijke regels aanneemt, deze regels dienen vervangen te worden door de Belgische wet;

Dat dit des te meer het geval hier is dat aanlegger plechtig verklaart geen godsdienstig geloof meer te volgen;

Dat verweerster weliswaar beweert dat aanlegger deze verklaring slechts om reden van het huidig geding doet, maar dat indien dit zelfs waar was, het slechts bewijzen zou dat aanlegger niet de minste waarde hecht aan een godsdienstig geloof hetgeen bewijst dat hij gebruik maakt van zijn volkomen recht van gewetensvrijheid;

Aangezien hieruit blijkt dat de grond der zaak door deze Rechtbank luidens de Belgische wet dient beslecht te worden;

Dat de Belgische wet slechts het burgerlijk huwelijk kent, dat het dus zonder belang is te weten of partijen ja dan neen ook op godsdienstig gebied gehuwd zijn;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gehoord in zijn tegenstrijdig advies den heer Struyf, substituut van den Prokureur des Konings, gegeven ter openbare zitting, alle andere meer uitgebreide of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

verwerpt het middel van niet ontvankelijkheid opgeworpen door verweerster; zegt voor recht dat er zal overgegaan worden tot de behandeling der zaak ten gronde; verwijst verweerster in de kosten.

* * *

Dit zeer gewichtig vonnis is het voorwerp geweest van de twee uiterst interessante hieronder staande nota's :

1° NOTA :

Het gaat hier over eenige belangrijke vragen betreffende echtscheiding tusschen vreemdelingen.

Eigenlijk, zooals wij het trouwens zullen bestatigen bij het bestudeeren van het vonnis, kunnen al die vragen herleid worden tot eene enkele, namelijk deze betreffende de toepassing, door onze rechtbank, van eene vreemde wet, die voor de echtscheidingen naar een kerkelijk recht verwijst.

Bij toepassing van art. 3, par. 3 B. W. moest de rechtbank, daar beide partijen Polen zijn, de Poolsche wet raadplegen, zoowel voor wat de rechtspleging (bevoegdheid en vormregels) als voor wat de regels ten gronde betreft.

De Poolsche wet heeft de meeste kiesche vraagstukken van het internationaal privaatsrecht opgelost door de wet van 2 Oogst 1926; —

De bevoegde rechtbank wordt er aangeduid en logischer wijze moet men aannemen dat de vormregels geen andere kunnen zijn dan die van deze rechtbank.

Het valt nochtans op te merken, dat de rechtbank het noodig acht te herinneren dat deze oplossing, aan het vraagstuk door de vreemde wetgeving gegeven, ook deze is van onze rechtsspraak en rechtsleer. Wij zullen hierop nog moeten terugkomen.

Voor wat de regels ten gronde betreft, bestond er eene voorafgaandelijke moeilijkheid en wel de volgende: Polen bezit in zijne burgerlijke wet geene eenheid. De verschillende streken zijn nog steeds aan het wetsysteem van 1914 onderworpen. Het kwam er dus op aan te weten welke van de Poolsche wetten diende toegepast. Het antwoord vindt de rechtbank in de wet van Poolsch interprovinciaal recht van 1926 (in casu is het de wet van 1836).

En nu stelt zich de eigenlijke vraag: Moet eene vreemde wet, die luidens art. 3 par. 3 B. W. van toepassing is, in ieder geval aangenomen worden door onze rechtbanken?

Wij herinneren aan de opmerking die wij gemaakt hebben voor wat de bevoegdheid en de procedure betreft.

Het is niet mogelijk hier het zeer kiesche vraagstuk van de toepasselijkheid van de vreemde wet te behandelen.

Wij kunnen desaan gaande slechts het volgende zeggen: in ons huidig tijdperk, hebben de wetgevingen een nationaal karakter. Hieruit volgt dat de staatsmacht in beginsel slechts in dienst is van de nationale wet van het land; dit beginsel dient nochtans niet op de spits gedreven.

De vreemde wet, als uitdrukking van het juridisch leven van andere volkeren, verdient onzen eerbied (art. 3, par. 3 B. W.) doch slechts voor zooveel zij niet in volkomen tegenstrijdigheid geraakt, op een punt van openbare orde, met onze nationale wet.

De rechtbank zal dus de vreemde wet, luidens art. 3 par. 3 B. W., toepassen onder één voorbehoud: dat er voorafgaandelijk nagegaan worde of er tusschen die wet en de onze, geen grondig konflikt bestaat omtrent eene vraag van openbare orde.

Het is klaarlijk daardoor dat de rechtbank tot een grondige studie van de Poolsche wet is overgegaan en zich niet vergenoegd heeft met deze laatste te verwerpen zoodra de tegenstrijdigheid van de twee wetgevingen op 't gebied van burgerlijken stand was vastgesteld.

De vreemde wet, die dus hier in beginsel dient toegepast, voorziet (de rechtbank zegt het niet, doch het is algemeen bekend) slechts het huwelijk en de echtscheiding voor de aanhangers van verscheidene gelooven, wier kerkelijke regels logischer wijze in deze gevallen van toepassing zijn.

Indien de rechtbank naar artikel 179 der wet van 1836 verwijst, is het omdat er dus geen regels bestaan voor de echtscheiding van vrijdenkers en omdat het in casu over Joden of gewezen Joden ging.

Nochtans mogen wij onmiddellijk twee opmerkingen maken:

1) De rechtbank gaat niet verder in het bestudeeren dezer Poolsche wet. Zij stelt slechts vast, dat deze vreemde wet in zake echtscheiding kerkelijk recht huldigt, en zij duidt aan welk dit recht is. Tot daar volgt de rechtbank deze vreemde wet, maar niet verder. Zij gaat niet over tot het onderzoek der bepalingen

van het kerkelijk recht dat in het geval van toepassing is. Van het oogenblik dat zij dit karakter der Poolsche wet ontdekt heeft, houdt de naleving op, en begint de kritiek.

2) Wij zullen later zien dat aanlegger beweerde niet meer Jood te zijn, en vrijdenker te zijn geworden.

Het is kenschetsend dat de rechtbank deze bewering niet voorafgaandelijk, doch slechts nadien in hare beredeneering aanhaalt, waardoor deze laatste een veel omvangrijker karakter krijgt.

De rechtbank doet onmiddellijk opmerken, dat het godsdienstig element radikaal uitgesloten is uit onzen burgerlijken stand.

Hierover kan geen twijfel bestaan.

En anderzijds voorziet de toe te passen vreemde wet slechts de echtscheiding van aanhangers van een geloof en volgens de regels van dit laatste.

Doch de rechtbank heeft den rol van het godsdienstig element in de vreemde wet nauwkeurig willen onderzoeken.

Op gebied van burgerlijken stand, zegt zij, heeft zich eene bijzondere evolutie voorgedaan, die vrijwel alle Europeesche landen, doorgemaakt hebben, of doormaken.

De kennis van zekere physische en sociale banden, in rechte onder den naam van «Burgerlijken Stand» gekend, speelt voor iederen socialen groep eenen uiterst grooten rol.

Doch dit vergt zekere regels en ook zekere vaststellingen.

In het tijdperk waarin de kerk, in onze gewesten hier, een belangrijken rol heeft gespeeld op politisch gebied (sensulato) heeft zij ook den burgerlijken stand geregeld. (zekere schrijvers die daarin slechts «financieele» belangen zien zijn kortzichtig. Het gaat om veel groo-tere en principieele belangen.)

Doch het oprijzen van de wereldlijke macht; het konflikt tusschen staatsmacht en geestelijke macht, heeft als gevolg gehad dat de Staat, wanneer hij de bovenhand kreeg, ook het monopolie eischte der regeling van den burgerlijken stand.

Weliswaar, zooals de rechtbank het herinnert, is er een overgangsperiode geweest, tijdens dewelke de geestelijken nog altijd gelast waren met het opstellen der akten van den burgerlijken stand.

Doch het blijkt uit zekere feiten, namelijk de mogelijkheid van zich tot de Koninklijke ambtenaren te wenden, (in Frankrijk b.v. Edikt van 1787) dat de geestelijken niet meer als kerkelijke organen maar wel als staatsambtenaren optreden.

In ieder geval, van dit oogenblik af, is het de Staat alléén, die de regels van den burgerlijken stand bepaalt.

Deze evolutie, die met de volledige verwereldlijking van den burgerlijken stand eindigt, is bij ons voltooid.

En in Polen?

Uit eene reeks aangehaalde elementen, besluit de rechtbank dat dit in dat land het geval nog niet is; doch dat de evolutie volop in gang is.

Maar zelfs gelijkaardige ontwikkelingen zijn nooit identiek.

Er bestaat een verschil tusschen hetgeen er in Frankrijk en bij ons op het einde der XVIIIe eeuw, en in Polen in de XXe eeuw gebeurd is.

In Frankrijk was het een zuiver nationaal verschijnsel, t.t.z. dat slechts de Staat over deze evolutie heeft beslist. Dit is het geval voor Polen niet meer, omdat de hedendaagsche opvattingen niet meer deze zijn van de XVIIIe eeuw.

Polen, zegt de rechtbank, heeft eene internationale

verplichting aangegaan zijnen burgerlijken stand te verwereldlijken.

Wat nog meer is: deze verplichting is eene *Belgische wet geworden, zij dient dus nageleefd*, in de oogen eener Belgische rechtbank.

Daarbij om de juiste natuur van deze verplichting aan te duiden, herinnert het vonnis nog aan de theorie volgens dewelke een regel van internationaal publiek recht altijd boven de nationale wet staat van het verplichte land.

Het blijkt nochtans wel dat Polen deze verplichting niet heeft nageleefd. Kan de rechtbank dit plichtverdienszuid beloofd had aan al zijne onderdanen de gewetenszuim goedkeuren? Kan zij aannemen dat een Staat vrijheid toe te kennen, zijn woord niet hield?

De rechtbank heeft gemeend dit niet te mogen doen, m.a.w. de rechtbank besluit dat de toestand die alzoo in de Poolsche wetgeving geschapen werd, tegen onze openbare orde indruischt, en wel voor twee redenen: ten eerste: omdat de vreemde wet in zake echtscheiding een kerkelijk recht aanneemt, en ten tweede: omdat Polen de verplichting die het aangegaan had, t.t.z. zijnen burgerlijken stand te verwereldlijken, verzuimd heeft.

Welke besluiten kan men uit deze beredeneering van de rechtbank halen?

Laat ons ten eerste opmerken, dat zooals hierboven gezegd, de redeneering van de rechtbank op dit gebied algemeen is.

Het is slechts wanneer het vonnis, in zeer algemeene bewoordingen: «Dat dit des te meer het geval is voor den Belgischen rechter, wien ieder indruischen in godsdienstige vragen verboden is; dat de rechtbank dus geen rekening heeft te houden der regels van het kerkelijk Joodsche recht, en dat *wanneer eene vreemde wet die luidens het burgerlijk wetboek van toepassing is, als regel voor den grond der zaak, kerkelijke regels aanneemt, deze regels dienen vervangen te worden door de Belgische wet*», dit alles vastgesteld heeft, dat het als bijkomend argument aanhaalt, dat aanlegger beweert geen geloofige meer te zijn en een vrijdenker te zijn geworden.

Men moet dus aannemen dat de beslissing der rechtbank dezelfde ware geweest, indien aanlegger geen beroep had gedaan op zijn recht van gewetensvrijheid.

Daaruit volgt, hetgeen van zeer belangrijken aard is, dat de rechtbank deze Poolsche wet, wegens de twee hierboven aangehaalde redenen in zake echtscheiding in ieder geval verwerpt.

Inderdaad de redenen van deze verwerping zijn van zulken algemeenen en grondigen aard, dat zij buiten het bereik staan van iederen privaten persoon.

Geen pleiter zou, door 't zij welke houding ook, deze bezwaren kunnen doen verdwijnen. De gevolgen van dit stelsel zijn des te belangrijker dat de wet van Poolsch internationaal privaatrecht zegt, in haar art. 17 al. 3, dat de beslissingen van de vreemde rechtbanken slechts in Polen aangenomen zullen zijn, indien deze Rechtbanken de Poolsche wetten toegepast hebben. Het gevolg daarvan is dat het vonnis dus in Polen waarschijnlijk niet zal aangenomen worden. Dit is stellig niet ontsnapt aan de rechtbank, die de Poolsche wet van 1926 kent.

Doch zij heeft gemeend de gewetensvrijheid en het beginsel: «*pacta sunt servanda*» te moeten huldigen, en men kan haar in onze XXe eeuw werkelijk niet verwijten dat het overbodig is.

Men denke daarbij ook aan het weinig standvastig karakter van het persoonlijk statuut van een Pool, in Polen zelf, (art. 1 en 2 Interprovinciaal wet van 1926),

statuut dat door enkele woonstverandering radikaal kan gewijzigd worden.

Er stellen zich nog zeker twee vragen die door de rechtbank niet opgelost zijn, maar die zij ook niet hoefde op te lossen.

1) Moest hare beslissing dezelfde zijn indien Polen geen verplichting aangegaan had zijnen burgerlijken stand te verwereldlijken?

Het konflikt tusschen de Belgische en de Poolsche wet ware nog voldoende grondig geweest, om de Poolsche wet te doen verwerpen.

Er zijn nochtans in het vonnis geen bestanddeelen die toelaten te beweren dat deze de meening van de rechtbank zou geweest zijn. In ieder geval blijft natuurlijk, iedere vreemde wetgeving op dit gebied, een bijzonder geval, dat nauwkeurig, en op zich zelf moet bestudeerd worden.

2) Verwerpt de rechtbank iedere wetgeving in dewelke het kerkelijk element voorkomt in zake burgerlijken stand?

Hier mogen wij gerust zeggen dat de rechtbank niet zoo ver is gegaan.

Hetgeen de rechtbank verworpen heeft is de aanneeming «in globo», als regel van den burgerlijken stand, van een kerkelijk recht als dusdanig.

Geen enkele wetgeving heeft aan een zekeren invloed van godsdienst ontsnapt, en het zou dus mogelijk zijn in alle wetten godsdienstige begrippen te vinden.

Doch, hetgeen de rechtbank niet aanneemt, en zij zegt het duidelijk, is dat het kerkelijk recht opgenomen wordt en wat nog meer is de eenige erkende burgerlijke wet vormt. Zie b.v.: «dat wanneer eene vreemde wet die luidens het burgerlijk wetboek van toepassing is, als regel voor den grond der zaak kerkelijke regels aanneemt, deze regels dienen vervangen te worden door de Belgische wet.»

Laat ons nog eens zeggen dat de rechtbank, en wij gelooven dat dit volkomen juist is, zich slechts tot de studie begeven heeft van eene bepaalde wetgeving, in casu de Poolsche: (zie b.v. «dat het kerkelijk recht, hier buiten het geschil moet gehouden worden») en het ware gewaagd, andere besluiten uit het vonnis te willen halen dan degene die de rechtbank duidelijk uitgedrukt heeft.

Indien weliswaar, het leven der volkeren, en ook hun juridisch leven meer en meer gelijkaardig wordt, toch blijven er genoegzame verscheidenheden opdat men zich niet zou overleveren aan overhaastige en simplistische vereenzelvigingen.

* *

2° NOTA :

Dit belangrijk vonnis, dat op zich zelf genomen zeer interessant is, behelst nochtans, meenen wij, eenige onjuiste oplossingen, onder oogpunt van het Internationaal Privaat Recht, dit gezegd zonder eenigszins zijn waarde te willen verminderen.

De Rechtbank schijnt aan te nemen dat er een Algemeen Internationaal Privaat Recht bestaat, geldig voor alle landen. Sinds lang wordt deze stelling niet meer verdedigd. Er bestaat een systeem van Internationaal Privaat Recht in ieder land; het is, ingevolge dit systeem, dat de rechters van dit land de vreemde wetten toepassen. Zij worden dan toegepast als wetten van het land waaraan de rechter toebehoort. Zulks wordt niet meer betwist en werd laatst nog merkwaardig uiteengezet door Bartin in zijn «*Principes de droit international privé selon la loi et la jurisprudence française*». De staat van de vreemdelingen, ingevolge artikel 3 al. 3 B. W. wordt beheerscht door hun nationale wet. Het is ons B. W. B. dat zulks bepaalt

en de Belgische Rechter moet zich naar dit artikel gedragen. Ook was het zonder belang, in zake, de bepalingen daaromtrent van de Poolsche Wetgeving aan te halen. Zelfs, (quod non) indien deze laatste (zooals b.v. de Engelsche Wetgeving) eischte dat men op de Polen, in vreemde landen vertoevende, de *lex domicilii* zou toepassen, dan nog zou men de Poolsche wet en niet de Belgische wet in casu *lex domicilii* moeten toepassen, want het stelsel van de «verzending» (renvoi) wordt niet meer aanvaard. (Zie Philonenko: La théorie du renvoi en droit comparé). Maar de Rechtbank, eens dat zij ingevolge ons Belgisch systeem van Internationaal Privaat Recht de vreemde wetgeving moet toepassen, heeft ongetwijfeld het recht, zooals zij het met reden zegt, na te gaan of deze wet niet tegen de Belgische openbare orde indruischt. Zelfs indien zulks het geval was in zake — wat we verder zullen onderzoeken — ware het nog geen reden om bij gebrek aan daarvoor mogelijke toepassing van de nationale wet de Belgische wet toe te passen, wat een flagrante krenking van onze wetgeving uitmaakt. Uit welk recht zou men eene wet, die niet de zijne is, aan een vreemdeling toepassen, en dit in volstrekte tegenstrijdigheid met art. 3 al. 3 B. W., dat aldus rechtstreeks gekrenkt wordt! Indien de toepassing van de persoonlijke wet niet mogelijk is, omdat deze toepassing onze openbare orde krenkt, moet de Rechtbank zulks verklaren en de partijen verzenden naar den rechter van hun land. (Zie Alban Bertrand. Divorces religieux orthodoxes russes. Bulletin Institut Belge Droit Comparé 1928, blz. 65; Lainé, Clunet 1895, blz. 480 die schrijft: « En matière d'état la seule loi compétence c'est la loi nationale. La loi territoriale d'ordre public a bien la force de la paralyser et d'empêcher l'application de la loi étrangère, mais elle ne peut se substituer à elle »; Vroonen: La dissolution des mariages confessionnels devant les Tribunaux civils, Bulletin Institut Belge de droit comparé 1924, bl. 17 schrijft: « Il y aurait abdication de souveraineté si nous nous trouvions en un domaine autre que celui du statut personnel »; zie ook Norman Rentwich, Professeur à l'Université de Jérusalem; L'application par les tribunaux anglais et français du droit Israélite en matière de mariage, Clunet, 1936, blz. 793).

Wel is waar heeft men van die sterke en wetenschappelijke principen afgeweken, vooral om praktische redenen. Na den oorlog heeft men den toestand gekend van vluchtelingen, vooral uit Rusland, waarvan de vraagstukken van persoonlijk statuut, volgens hun nationale wet diende beslecht door godsdienstige jurisdictiën die niet meer bestonden en heeft men die vraagstukken doen oplossen door leeke jurisdictiën. « Nous compronons » — schrijft Vroonen, — (la dissolution des mariages confessionnels devant les Tribunaux civils, Bulletin Institut de droit belge comparé 1924, blz. 17) que l'on ait admis dans ces derniers temps que, sous peine de refuser justice aux citoyens russes domiciliés à l'étranger, il faut, en présence de la situation troublée de la Russie, permettre aux Russes de demander aux tribunaux civils, de dissoudre leurs mariages religieux, *quoiqu'il y ait là un accroc certain aux principes...*

... Quel intérêt le législateur belge aurait-il à se substituer au législateur étranger pour a mender celles des dispositions de la loi étrangère qui déterminent l'état et la capacité des personnes... du moment qu'une juridiction étrangère a la compétence exclusive en ces matières, le juge belge se déclarera incompétent, que la juridiction compétente soit religieuse ou non. (In dezen zin ook De Vos: Quelques mots sur les mariages

et les divorces confessionnels, à propos d'un arrêt récent. Bull. Institut Belge de Droit Comparé, 1927, blz. 65.)

Indien een vreemde wetgeving zou beslissen dat de buitenlandsche jurisdictiën nooit bevoegd zouden zijn om over de vraagstukken van persoonlijk statuut van hun onderdanen te oordeelen, zouden de Belgische Rechtbanken zulks moeten aannemen dat deze beperking van bevoegdheid, al of niet, een godsdienstige grondslag zou hebben. Zoodus mag het persoonlijk statuut in principie de bevoegdheid van den vreemden rechter uitsluiten, en omdat de Poolsche Wetgeving zulks niet doet, zou men deze krenken! Een Staat bezit een recht van soevereiniteit over zijne onderdanen en het is daarom dat men hier hun persoonlijk statuut moet toepassen, en dat ons B. W. eischt dat de Belgen altijd aan hunne wetgeving zouden onderworpen blijven.

Sprekende over dit « accroc certain aux principes » volgens de uitdrukking van Vroonen, zegt van Hille (Le Droit international privé et les événements de Russie B. J. 1931, blz. 86) « A notre avis, cet accroc n'est pas nécessaire, aussi longtemps que le pays où séjournent les Russes qui veulent divorcer, n'a pas reconnu les Soviets, et même, en ce cas, on pourrait dire avec raison que, si les époux ont le droit de divorcer, ils ont l'un et l'autre le droit de voir ce divorce prononcé avec les garanties auxquelles, depuis le début de leur mariage, ils pouvaient escompter avoir droit, et notamment la garantie d'un tribunal religieux de leur confession, puisque les questions de divorce sont régies par la loi commune des époux au moment du mariage. Le fait d'exiger un tribunal religieux n'est pas seulement une question de forme, c'est aussi une question de fond. »

Dit laatste argument heeft ook zijn belang en drukt op de zeer billijke thorie der verworvene rechten. Tot hier heeft men aangenomen dat het huwelijk en al zijne gevolgen voor altijd geregeerd was door de wet die het beheerschte op het oogenblik dat het aangegaan werd, dit om wetsontduikingen te vermijden en om te vermijden dat een der echtgenooten van nationaliteit of woonst zou veranderen om de rechten van den anderen echtgenoot te krenken, rechten die zes dus beide belang bij hadden bij den aanvang van hun huwelijk eens voor altijd te zien bevestigen en vaststellen. Sinds het arrest Ferrari (6 Juli 1922, Clunet 1922, blz. 714. Revue de droit international privé, 1922-23, blz. 440 met nota van Pillet) van het Hof van Cassatie van Frankrijk, betwist men deze stelling, welke nochtans aangenomen werd door de verdragen van 12 Juni 1902 van 's-Gravenhage, over echtscheiding en huwelijksvoorwaarden (van Hille: Les Traités de Droit international privé de la Haye, blz. 34, nr. 138bis en blz. 51 nr 211).

De Rechtbank van Brussel heeft zich in den zin van het Hof van Verbreking van Frankrijk uitgesproken (17 Juni 1928, B. J. 1928, blz. 635 met nota C. N.; contra Rechtbank Bergen, 8 April 1927, B. J. 1927, 509, met advies van den heer Substituut Weens).

Doch deze juridische stelling van het Hof van Cassatie van Frankrijk is misschien wel veroorzaakt door de wedergeboorte in Frankrijk van de gedachten van heerschappij van de *lex soli*; omdat Frankrijk, land van inwijkelingen, de vreemdelingen die zich op het Fransche grondgebied vestigen wil assimileeren en hen daarvoor de Fransche wetgeving toepassen. Hetzelfde geldt in zake huwelijkscontract, waar de Fransche rechtsleer ook de stelling verdedigt dat vreemdelingen die de Fransche nationaliteit bekomen hun huwelijkscontract zouden mogen veranderen om een

stelsel gekend door de Fransche wetgeving aan te nemen. (Zie van Hille: Nationalistische strekkingen, van de huidige rechtspraak in zake Internationaal Privaat Recht — Rechtskundig Tijdschrift 1933). Nog onlangs schreef de heer Niboyet (Idées actuelles en matière de conflits de Lois. Mélanges offerts à Mr. Mahaim Bd. II, blz. 679): « La jeune école française, du conflit des lois n'en est pas aujourd'hui à son point de départ. Il lui faut reprendre le travail à pied d'œuvre. En s'orientant sur le solide terrain de la territorialité, c'est à dire de l'évidence et du bon sens, elle sera cette fois bien suivie. Elle construira sur le roc. Il ne lui faut plus oublier qu'une loi, est avant tout, destinée à s'appliquer à tous dans le pays qui l'édicte, et que l'extra-territorialité des lois ne doit constituer qu'une exception, parfaitement légitime et, nécessaire dans certains cas, mais enfin une exception... la doctrine française de demain, et peut-être de plus d'un pays, devrait être fortement imprégnée de ce que nous oserions appeler le chant de la terre. » Gedurende de discussies op de Société Française de Droit International (1935) verklaarde de heer Decugis: « La loi du domicile tend de plus en plus chez nous à s'instaurer pour régir les questions de statut personnel ou de capacité... contrairement à ce que l'on aurait pu penser, il y a cinquante ou soixante ans la loi nationale est partout en recul ».

Maar daar artikel 3 B. W. eischt dat men aan de vreemdelingen hun persoonlijk statuut zou toepassen, moet men naziën of dit statuut de vreemde gerechtigde overheden bevoegd verklaart om daarover te oordeelen. Met reden heeft de Rechtbank alzo geredeneerd. Men neemt inderdaad algemeen aan dat de nationale wet de bevoegdheid van de vreemde jurisdictie mag uitsluiten (Rep. de droit International V. Traites de droit International privé de la Haye, n° 144 en volg.).

Doch de Rechtbank die dus impliciet aanneemt dat de Poolsche rechtgeving haar zou kunnen verbieden over het geval te oordeelen, eens dat ze bevoegd is ingevolge deze wetgeving, wil de Poolsche wet niet toepassen, wat haar recht zou zijn op grond van de openbare orde, doch veranderen!

De Rechtbank beweert dat de beperking aan het recht tot echtscheiding welke een godsdienstigen grondslag hebben, niet moeten geëerbiedigd worden in België. Indien men de redeneeringswijze van de Rechtbank tot zijn uiterst moest brengen, zou men moeten zeggen dat het bestaan van echtscheiding van openbare orde is en dat bijgevolg vreemdelingen, waarvan de nationale wet geen echtscheiding kent, in België hun echtscheiding zouden mogen bekomen!

De Rechtbank redeneert over toestanden in Polen, land waar er een zeker getal rassen en minderheden bestaan, doch de toestand is dezelfde thans in Italië, waar thans voor de katholieken geen echtscheiding mogelijk is. Zulks was ook de toestand in Spanje tot in de laatste jaren. Men heeft altijd die wetsbepalingen geëerbiedigd. Zal men zeggen dat de katholieken in Italië een « minderheid » vormen? Overigens, moest men, niettegenstaande de Italiaansche wetgeving, een echtscheiding uitspreken in België, tusschen Italianen van katholieken godsdienst, zou men een zeer slechter dienst bewijzen aan degenen die de echtscheiding zouden bekomen, want hun echtscheiding zou nooit erkend worden door hun eigen land!

De principen die wij uiteenzetten, werden, op een uitstekende wijze, aangegeven in een merkwaardig vonnis van de Rechtbank van Brussel van 25 Juni 1930 (Pas. 1930, III, 36) welk als volgt luidt: « Attendu que

l'action tend à la séparation de corps et de biens; Attendu que les époux sont de nationalité espagnole; qu'il résulte des éléments de la cause que leur mariage a été célébré à San José de Madrid le 22 octobre 1905, selon les formes canoniques reconnues par la législation espagnole;

Attendu qu'aux termes de l'art. 80 du Code Civil espagnol la connaissance des actions en séparation de corps est réservée aux Tribunaux ecclésiastiques, lorsqu'il s'agit, comme en l'espèce, d'un mariage canonique;

Attendu que, dans l'esprit du législateur espagnol cette prescription est destinée à assurer aux catholiques espagnols une application de la loi civile conforme aux préceptes du droit canon et valable aux yeux de l'Eglise; qu'elle ne constitue donc par une simple règle de procédure mais bien une règle de fond inhérente au statut personnel des intéressés; qu'on ne pourrait en décider autrement sans méconnaître la portée de la loi nationale des parties et la conception même que le législateur espagnol se fait du mariage et de la séparation de corps, conception qui n'est, par ailleurs, nullement incompatible avec la notion belge de l'ordre public international;

Attendu qu'il n'appartient, dès lors, pas aux Tribunaux belges de se substituer aux juridictions ecclésiastiques espagnoles pour prononcer la séparation de corps et de biens entre époux espagnols mariés selon les formes canoniques (voy. Vroonen « La dissolution des mariages confessionnels devant les Tribunaux civils ». Rev. de l'Institut Belge de drt. comparé, 1926, p. 17; De Vos, « Mariages et divorces confessionnels » ibid. 1927, p. 65; Poulet, Manuel de droit internat. privé belge n° 378; Vauthier, Sens et application de la règle « Locus regit actum », n° 24 et suiv.; 29 en suiv.);

Attendu que les principes ci-dessus énoncés trouvent leur confirmation tant dans les travaux préparatoires que dans le texte (art. 5 al. final) de la Convention de la Haye du 12 juin 1902, qui avait pour objet de régler les conflits des lois et des juridictions en matière de divorce et de séparation de corps (voy. à cet égard, Documents relatifs à la troisième conférence de la Haye, rapport de Mr. Oliver y Esteller. Monsieur le Ministre de la Justice d'Espagne, p. 145; actes de la deuxième conférence de la Haye, rapport présenté au nom de la première commission, p. 83 et 87; Actes de la troisième conférence de la Haye, rapport de M. Renault, p. 211 et suiv.; exposé des motifs de la loi belge du 27 juin 1904, approuvant la convention de la Haye du 12 juin 1902, pasin. 1904, p. 155); que la dite convention, quoique dénoncée par la Belgique le 31 octobre 1918, conserve une valeur doctrinale incontestable dont les tribunaux peuvent s'inspirer (voy. Pillet, Traité de droit intern. privé, T 1er, p. 835, n° 304; Dalloz, Rép. Prat. V° Séparation de corps, n° 249); qu'il en est d'autant plus ainsi lorsque, comme en l'espèce la solution proposée par la convention de la Haye paraît conforme à la tradition (voyez Bruxelles 15, III, 1922, Bull. de l'Institut belge de droit comparé, 1923, p. 135 et la note, ainsi que l'avis de Mr. le premier avocat général de Hoon, Belg. Jud. 1923, col. 103);

Attendu que l'incompétence du Tribunal, se rattachant en cette matière à l'ordre public, doit être soulevée d'office.

Par ces motifs, statuant contradictoirement, ouï en son avis Mr. Pécher, substitut du Procureur du Roi, se déclare incompétent...

De Pascirisie geeft met dit vonnis eene belangrijke nota die we meenen volledig te moeten citeren: « En Belgique, voy. dans le sens du jugement,

«Le droit international privé et les événements de Russie» Belg. Jud. 1931, col. 85. Cons. Anvers, 9 février 1909 (Pand. Pér. 1909, p. 450); Trib. Bruxelles 2 mai 1913 (Pasic. 1913.III.221).

En France, dans le sens du jugement (espèces différentes); Paris, 17 mars 1902 (D. P. 1903.2.49); Cass. 29 mai 1905 (ibid. 1905.I.353); civ. Marseille 7 mai 1908 (Clunet 1909, 189); Paris 21 juin 1910 (Rev. drt. Intern. privé 1910, 837; Sir 1912, 132) et 31 octobre 1910 (ibid. 1911, 82); Trib. Seine 9 mai 1911 (ibid. 1911, 640) et 18 novembre 1911 (Clunet 1912, 192); Paris 29 décembre 1912 (D.P. 1914, 2.47); Trib. Seine 20 janvier 1913 (Clunet 1914, 177) et 13 mars 1913 (ibid. 1914, 182); Paris 20 janvier 1914 (ibid. 1917, 602); Trib. Bordeaux, 12 février 1919 (ibid. 1919, 1068); Trib. Seine 9 décembre 1921 (ibid. 1922, 116);

En sens contraire: Alger 1898, 7 mars (D.P. 1899, 2, 377). Cet arrêt statue sur une demande en séparation de corps formée par des époux espagnols mariés suivant les formes canoniques) Trib. Seine 19 janvier 1920 (Rev. Drt. Intern. Privé 1920, 137); Trib. Seine 24 décembre 1921 (Clunet 1922, 117) et 11 juin 1921 (ibid. 1921, 525; Cir. 1924, 2, 9); Paris 20 mai 1922 (Cir. 1924, 2, 9); Bartin Note dans D. P. 1903, 2, 49; Pillet note dans Sirey 1906, 1, 161; Despagnet et De Boeck, Précis de drt. intern. privé, 5^e Ed. p. 805 et suiv.; Surville et Arthuys, Cours de droit international privé p. 363, note 4; Weiss Traité de drt. intern. privé, 2^e Ed. T. III, p. 694 note 1; Pillet et Niboyet, Manuel de drt. int. Privé N° 587; Cluzel «Le Mariage et le Divorce confessionnel des Etrangers en France» Clunet 1909, p. 6 et suiv.; Aubry et Rau, Traité de drt. civ. T. VII, par. 490, notes 7 et 9; Planiol et Ripert, Traité pratique de droit civil T. II, la Famille, par Rouast, p. 460, n° 556; Weil, Etude dans rev. drt. Int. privé 1908, p. 759 et 1909, p. 140; Jordan Etude dans Rev. drt. int. Privé 1922, p. 377; Perroud Etude dans Clunet 1922, 8; Conclusions de Mr. le Substitut Lafon, Rev. drt. Int. privé T. XI, p. 640; et de Mr. le Substitut Sugier, Clunet 1922, 118; Dalloz Rép. V° Séparation de corps Nos 222 à 224 ».

Wij meenen dus dat de Rechtbank als plicht had het persoonlijk statuut der vreemdelingen, welk ingevolge ons eigen wet dient toegepast, op nauwkeurige wijze te eerbiedigen. Indien deze toepassing onze openbare nationale orde krenkte, dient er geen toepassing van gemaakt doch bestaat er geen rede om in stede van dit statuut, de *lex fori* toe te passen. De vreemdeling hoort toe aan zijnen staat, zooals art. 3 van ons B. W. het met reden bewijst, we hebben het hooger gezegd. Hem, als persoonlijk statuut, de territoriale wet toepassen, zou als gevolg hebben een misbruik van gezag jegens den vreemden Staat vanwege de Belgische overheden, onverminderd de argumentatie die tegen deze toepassing bestaat en die we hooger hebben aangehaald, vooral voor wat de krenking van ons eigen wet betreft.

Aangenomen zijnde dat de Rechtbank het persoonlijk statuut moet toepassen, tenzij het ons nationale en openbare orde krenkt, moet men zich afvragen op welk recht de Rechtbank zich steunt om de wettelijkheid van dit statuut te discuteeren. De Rechtbanken hebben zelf in België de macht niet om over de grondwettelijkheid der wetten te oordeelen! Waar zou zij de macht nemen om over de grondwettelijkheid der vreemde wetten te vonnissen?

Overigens de redeneering der Rechtbank is zeer gevaarlijk. Zij schijnt aan te nemen dat de minderheden dezelfde wetten moeten genieten als de meerderheden.

Welnu, in sommige omstandigheden hebben de minderheden misschien veel belang erbij eigen wetten te bezitten! (Zie Athanase Moskov, La garantie internationale du droit des minorités. Proefschrift voor het bijzonder doctoraat in internationaal recht van de universiteit te Brussel met voorwoorde van Prof. Rolin).

Wij meenen niet dat motieven zooals deze aangehaald in het vonnis internationale moeilijkheden zouden kunnen voor gevolg hebben, doch is het niet gevaarlijk in gerechtelijke beslissingen appreciaties over vreemde wetgevingen in te lasschen? Moest men verder gaan zou men toch niet mogen vergeten dat de Staat, op internationaal gebied, onder unitairen vorm verschijnt, zonder dat de scheiding der machten zou kunnen ingeroepen worden. «Externally speak the state with one voice» zegt een Amerikaansche Rechtsschrijver (Clyde Eagleton Resp. of States). Onder internationaal oogpunt is de Staat verantwoordelijk voor de daden van al zijn organen, inbegrepen zijn rechtsmacht. Wel verstaan zou men er niet toe komen de beslissing van een rechtscollege te doen veranderen indien het innerlijk recht zulks niet mogelijk maakt, maar wegens deze beslissing kan de Staat tot reparatie gehouden zijn (zie van Hille Etude sur la responsabilité internationale de l'Etat; Revue de Droit International et de législation comparé 1929, blz. 550). Dit gezegd in 't algemeen en zonder ten minste te beweren dat de Rechtbank in het huidige geval aanleiding zou gegeven hebben tot eenig verwijt, want wij herhalen het, wij meenen niet dat de motieven van de Rechtbank ten dien opzichte overdreven zijn. Zulks was niet 't geval wat een arrest betreft van het Hof van Nancy op 27 Juli 1936 in een arrest de Poolsche wetgeving gecritiseerd had. Het arrest werd verbroken op vordering van het Openbaar Ministerie handelende op bevel van den Minister van Justitie door arrest van het Hof van Cassatie van Frankrijk, in dato 18 Maart 1935 (Revue critique de droit international 1936 blz. 684) dat zegt: «Attendu que la Cour de Nancy a commis un excès de pouvoir portant dans ce motif une appréciation sur le fonctionnement des services judiciaires dans un pays étranger». De arrestist voegt er bij: «Il y a là une leçon de bon ton international que nous sommes heureux de voir donner par la Cour Suprême sur l'initiative du garde des sceaux, et nous déplorons le laisser aller de certaines juridictions que ne pèsent parfois pas assez les motifs qu'elles emploient... La vie juridique internationale a ses règles et ses nécessités devant lesquelles chacun doit s'incliner.»

Eindelijk, indien de oplossing gegeven door de Rechtbank aan het geschil voor hem gerezen misschien wel de juiste is, meenen wij nochtans, dat zij aan deze oplossing gekomen is door eene verkeerde redeneering. Een feit staat vast. De echtscheiding tusschen Polen van joodschen godsdienst wordt in Polen uitgesproken door de burgerlijke Rechtbanken na advies van den rabbijn, advies waardoor overigens de Rechtbank niet gebonden is. Welnu de juiste oplossing is meenen we de volgende. Wij moeten de draagwijdte van dit advies inzien. Indien het advies van den rabbijn eene voorwaarde ten gronde is, dan natuurlijk ware het onmogelijk zulks te bekomen in België en bijgevolg was het onmogelijk de echtscheiding uit te spreken. Indien dit advies eene voorwaarde van enkelen vorm is, daar zelfs het persoonlijk statuut in den vorm der *lex loci* toegepast wordt, is het in België niet vereischt. Dit blijkt uit eene zeer interessante nota van Professor Audinet (Revue critique de droit international 1935, blz. 752) welke schrijft: «Ainsi que l'a fait justement remarquer

notre savant collègue M. Nast (note dans *Clunet* 1932, p. 169) le Tribunal de Strasbourg ne paraît pas avoir envisagé sous son véritable aspect la question qui lui était soumise. Il s'agissait, en réalité, de savoir si la loi polonaise, lorsqu'elle requiert l'intervention du rabbin, établit une règle de fond ou une règle de procédure. Si cette prescription affecte au fond l'état de la personne, les tribunaux français eux-mêmes doivent s'y conformer; si c'est une règle de procédure, elle est inapplicable en France, la procédure devant être réglée exclusivement par la loi du tribunal saisi. Or, d'après la théorie, aujourd'hui bien connue, des qualifications, il appartient au tribunal français d'apprécier et de déterminer le caractère de la règle de droit étranger qui est invoquée devant lui. Le Tribunal de Metz s'est placé à ce point de vue, mais la solution à laquelle il a abouti est, croyons nous, contestable (Voyez la note précitée de M. Nast). Dans les dispositions de la loi polonaise relatives au divorce confessionnel, il faudrait distinguer deux parties: une règle de forme: c'est la forme religieuse de la dissolution du mariage que la loi exigerait préalablement à l'instance civile: cette règle ne s'imposerait pas au tribunal français, qui ne devrait pas subordonner l'action civile à une décision de l'autorité religieuse et déclarerait la demande en divorce recevable, bien que cette décision n'eût pas été rendue. Une règle de fond; le divorce ne peut être prononcé que s'il est justifié par les motifs admis dans le droit juif, et les rabbins sont seuls compétents pour constater si les griefs allégués par les parties rentrent bien dans causes de divorce reconnus et prévus par la loi mosaïque. Le demandeur doit produire un avis motivé de l'autorité religieuse compétente, — qui pourrait être un rabbin français — établissant le bien ou mal-fondé de la demande, d'après la loi israélite soit sous la forme d'une sentence accordant ou refusant la dissolution du mariage, soit sous toute autre forme, mais le tribunal, obligé de demander cet avis, n'est pas tenu de s'y conformer.

En décidant que les causes du divorce d'israélites polonais sont exclusivement celles qui sont admises par la loi mosaïque, le tribunal a appliqué une règle certaine du droit international privé; à juste titre aussi il ne s'est pas considéré comme lié par l'avis de l'autorité religieuse: les tribunaux civils polonais ne le seraient pas eux-mêmes; mais il est plus douteux que l'obligation qui s'imposera au tribunal d'obtenir l'avis du rabbin soit une règle de fond. En l'absence de cette sorte de consultation, dit le jugement, les juges ignorant de la loi juive qu'ils ne sont pas tenus de connaître seraient dans l'impossibilité matérielle de statuer. Mais si le tribunal doit dans ce cas, appliquer la loi étrangère, la loi française n'en a pas prévu ni réglé la preuve. Suivant une jurisprudence bien établie d'ailleurs discutée dans la doctrine, l'application de la loi étrangère serait une question de fait; la preuve de son existence devrait être administrée par la partie qui l'invoque (V. sur cette question le Répertoire droit international V° Cassation, n° 32 en s.; Pilet, Tr. prat. de drt. intern. pr., T. I, n° 5158). Le Tribunal pouvait, sans doute, admettre comme preuve un avis du rabbin qui serait produit devant lui; il lui était permis aussi de provoquer une semblable consultation, mais il n'était pas obligé d'y recourir, et le demandeur n'était pas tenu non plus d'effectuer cette production, à peine de succomber dans sa demande: tout autre mode de preuve était admissible.

Pour conclure, la solution la plus exacte me paraît être celle que le Tribunal de Strasbourg a adoptée, réserve faite de certains de ses motifs, la disposition de

la loi polonaise qui requiert, avant l'ouverture de l'instance civile en divorce, la décision ou l'avis de l'autorité religieuse est une règle de procédure, qui, n'affecte pas au fond l'état de la personne, et qui, pour cette raison, le tribunal français n'est pas tenu d'observer. »

Wij deelen absoluut deze meening. Het advies van den rabbijn wordt dus niet in België vereischt. Doch de vreemdelingen die hier in België hun echtscheiding willen bekomen, moeten een reden van echtscheiding bezitten gemeen en aan ons Belgisch Recht en aan hun nationaal statuut (zie van Hille; De erkenning van de Sovjet Unie en het Privaat Recht. R. W. 1935, blz. 137). Wij mogen niet vergeten, dat volgens ons systeem van internationaal privaatsrecht, de oorzaken van echtscheiding van plaatselijke openbare orde zijn. (Zie Bastin en Aubry et Rau, blz. 408, n° 4; Valéry, Droit International Privé, blz. 1092; Weiss, Manuel de Droit International Privé, blz. 700; Despagnet De Boeck, Droit International Privé, n° 263, Hof Parijs, 30 April 1926. D. 27.II.42 en S. 26.II.100, met nota van Niboyet; Hof Douai, 19 Januari 1924, S. 24.II.191; Rechtbank Seine, 26 Februari 1925 en 14 Februari 1927; Gazette du Palais 1927.II.25). De verdragen van 's Gravenhage eischten zelfs, dat de redenen van echtscheiding zouden voorzien zijn en door de persoonlijke wet van de gehuwden en door de *lex fori*, doch zij mochten in beide wetgevingen anders gekwalificeerd worden. (B.v. de verlating voorzien door het Nederlandsch recht mag in België aanzien worden als een grove belediging, Leuven, 27 November 1909; Kusters en Bellemans, « Traités de droit international Privé de la Haye », blz. 21; Brussel, 24 Mei 1912, B. J. 1912-893; Hof 's Gravenhage, 24 Juni 1912; Kusters en Bellemans, op. cit. 525). Eenvoudig overspel van den man, voldoende oorzaak voor echtscheiding in Holland, mag ook als belediging aanzien worden in België. (Rechtbank Amsterdam, 16 Maart 1919, Nederlandsche jurisprudentie 1920, blz. 1079; zie dergelijke rechtspraak in andere landen: Tribunal Fédéral Suisse, 27 Februari 1907; Cour de justice civile de Genève, 28 November 1908; Tribunal cantonal de Neuchâtel, 3 December 1907; Tribunal Fédéral Suisse, 13 Februari 1913; Kusters en Bellemans, op. cit. blz. 612, 622 en 676; Reichsgericht, 8 November 1922; Bulletin Institut Intermédiaire, 1924, blz. 247, n° 336; Roumeensch Hof van Cassati, 1910, arrest n° 20591; Kusters en Bellemans, op. cit., blz. 595). »

Dit alles bewijst ten eerste dat men in zake echtscheiding de twee wetten stipt moet eerbiedigen. Indien de vreemde wetgeving eene rede van echtscheiding kent door ons recht onbekend zullen onze Rechtbanken ook moeten beslissen dat de echtscheiding *niet ontvankelijk is in België*; de echtgenooten zullen zich dan moeten wenden tot hunne nationale jurisdictieën. Indien onze wetgeving de toepassing van de vreemde wet mag verhinderen, moeten we aannemen dat de vreemde wetgeving (Belgische wet geworden wanneer zij toegepast wordt ingevolge art. 3. B. W.) ook dient geëerbiedigd in haar geheel. Onze Rechtbanken hebben niet als zending de vreemde wetgeving te verbeteren, zij kunnen enkel hare toepassing verhinderen in België. De veralgemeening van een rechtspraak zoals deze die we ontleed hebben, zou van ons land, het land van belofte maken voor de wetsontduiking en van degenen die aan hun persoonlijk statuut zouden willen ontsnappen. Het internationaal privaatsrecht is een gevaarlijk voorwerp om te behandelen. Het vonnis waarvan wij gesproken hebben heeft een echte wetenschappelijke waarde, doch nieuwe theoriën invoeren brengt somtijds onvoorziene gevolgen mede en daarom moet men dergelijke zaken met voorzichtigheid behandelen.

153

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

2e kamer. — 14 December 1936.

Voorzitter : M. Loppens.

Pleiters : Mrs Hebbelynck en Schöller.

INVOERVERGUNNINGEN. — WIJZIGINGEN. — VERKREGEN RECHTEN. — ZAND EN GRINT.

Het K. B. van 28 Februari 1935, genomen in uitvoering van de wetten van 30 Juni 1931 en 30 Juli 1934, en bekrachtigd bij de wet van 9 Mei 1936 — onderwerpt den invoer van zand en grint aan een toelating vanwege den minister van Economische Zaken op dezes afgevaardigde. De omzendbrieven, die op een bepaald oogenblik de voorwaarden voor den invoer voorschrijven, geven geen «verkregen recht» dat zou kunnen ingeroepen worden tegen het stellen van nieuwe voorwaarden.

B. t/ Belgischen Staat.

Aangezien de vordering ingeleid door dagvaarding van den deurwaarder Léon Mérainy, in dato 2 December 1935, strekt tot het hooren veroordeelen van verweerder aan de aanlegster te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van 250.000 frank, te verhoogen of te verminderen, in den loop van het geding.

Aangezien aanlegster zich beroept, op artikel 92 der Grondwet, volgens dewelke alle betwistingen die als voorwerp hebben een burgerlijk recht, van de bevoegdheid zijn der rechtbanken.

Aangezien zij beweert dat verweerder hare burgerlijke rechten heeft gekrenkt, omdat de haar toebehoorende schepen «Liza», «François», en «Johan», sinds 5 Augustus 1935, niet meer aanzien worden als beantwoordende aan de bestuurlijke bepalingen nopens het vervoer van zand en grint.

Aangezien in uitvoering van de wet van 30 Juni 1931 gewijzigd door de wet van 30 Juli 1934, betreffende den invoer, den uitvoer en den doorvoer van goederen, een Koninklijk Besluit van 28 Februari 1935, bekrachtigd door de wet van 9 Mei 1936, den invoer van zand en grint afhankelijk heeft gesteld van het verkrijgen eener speciale vergunning. Dat de Ministers van Economische zaken en van Financien, elk wat hun betreft, belast werden met de uitvoering van dit besluit.

Aangezien door ministerieel besluit, van 25 April 1935, aan de Algemeene Directie van het Mijnwezen werd toevertrouwd, de bijzondere vergunningen voorzien in K. B. van 28 Februari, af te leveren.

Aangezien op 3 Juni 1935, de Algemeene Directie van het Mijnwezen, de voorwaarden heeft kenbaar gemaakt, onder dewelke de vergunningen verstrekt zouden worden; dat er namelijk bedongen werd dat er maandelijks ten minste 50 t. h. van de tonnemaat vervoerd zou worden door belgische schepen. Werden als dusdanig aanzien, degene welke aan personen van belgische nationaliteit toebehoorden, of aan maatschappijen gelijkvormig de belgische wet opgericht.

Wat deze laatsten betreft, moesten nochtans de schepen hun eigendom geweest zijn, voor den 1en Januari 1935.

Aangezien een aanvullende Omzendbrief van 31 Augustus 1935, die voorwaarden heeft gewijzigd in dien zin dat voortaan de voorheen vreemde schepen welke na eersten Januari, zelfs door belgische personen aangekocht werden, enkel als belgisch zullen erkend worden na afzonderlijke toelating van het bijzonder komitee der scheepvaartwegen van België naar Rhyn.

Aangezien aanlegster beweert dat zij de schepen «Johan», «Liza» en «François» respectievelijk op 25 April 1935, 29 Mei 1935, en 9 Juli 1935, aangekocht heeft, dat bijgevolg luidens het ministerieel bericht, van 3 Juni 1935, die schepen als belgisch moesten aanzien worden voor den invoer van zand en grint, dat zij volgens haar op dit punt een verkregen recht zou gehad hebben dat haar niet door de Ministerieelen omzendbrief van 31 Augustus 1935, kon ontnomen worden.

Aangezien dat volgens de heerschende rechtspraak de Staat aansprakelijk is voor de schadelijke gevolgen welke zijn fout zou veroorzaakt hebben, bij miskennen van een burgerlijk recht.

Aangezien de voorwaarden gesteld voor het verkrijgen der invoervergunningen van zand en grint maatregelen zijn van openbaar beheer, getroffen overeenkomstig de wettelijke voorschriften, door de uitvoerende macht en die uiteraard in de praktijk de noodzakelijkheid van nieuwe regelen doet uitschijnen,

Aangezien de Staat ontegensprekelijk het recht heeft een verordening van algemeen nut voor te schrijven of te wijzigen, in uitvoering van zijne economische politiek, dat zelfs wanneer zulke verordening private belangen krenkt, de rechterlijke macht zonder bevoegdheid is om die te beoordeelen, daar hier geen burgerlijke rechten in spel zijn.

Aangezien het dus ten onrechte is dat aanlegster aan de rechtbank vraagt haar recht tot schadeloosstelling te erkennen voor het nadeel haar door de getroffen maatregelen eventueel toegebracht.

Aangezien het ten overvloede dient opgemerkt te worden dat aanlegster niet het minste bewijs aanvoert, van de door haar zoogezegd geleden schade, dat zij namelijk niet bewijst dat hare schepen zijn moeten blijven stilliggen tengevolge der maatregelen door den verweerder genomen; dat het integendeel uit de voorgebrachte stukken blijkt, dat de schepen van aanlegster gedurende gansch het jaar 1935, deel hebben genomen aan de zand- en grinttransporten, op het vreemde aandeel, en dat zij daarenboven nog andere koopwaren hebben vervoerd.

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op artikel 4 der wet van 15 Juni 1935;

Recht doende op tegenspraak.

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten afwijzend. Verklaart den eisch ontvankelijk maar niet gegrond.

Wijst aanlegster ervan af, en veroordeelt haar tot de kosten.

154

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

9e kamer. — 27 Juni 1936.

Voorzitter : M. Mehauten.

Pleiters : MM. Van Mieghem en Van Hal.

Openb. Min. : M. Diard.

Pleiters : Mrs. Scheere en De Vis.

STRAFRECHT. — ONWETTIGE UITOEFENING DER GENEESKUNDE. — BESTANDDEELEN.

Het lichamelijk onderzoek van patienten is geen vereischt bestanddeel van het delikt van onwettig uitoefenen der geneeskunde.

Het vellen van een diagnostiek met of zonder lichamelijk onderzoek stelt de uitoefening daar van een tak der geneeskunde; zoo ook het aanwenden van elektrische bestralingen.

V. d. C. t/ O. M. en A. B. Geneesheerenverbond.

Aangezien het uit de getuigenissen van Andries Anna, Maréchal Elisa en Wyns Raphael voortvloeit dat betichte een diagnostiek over den gezondheids-toestand van gezegde getuigen velde en hun als gevolg daarvan elektrische bestralingen toepaste;

Aangezien het vellen van een diagnostiek met of zonder lichamelijk onderzoek het uitoefenen van een tak der geneeskunde daarstelt zooals ook het aanwenden van elektrische bestralingen. Aangezien het feit, dat die bestralingen in den geest van betichte zijne taak als masseerder volledigen of vergemakkelijken, de strafbare toedracht van de feiten niet wegnemen;

Dat daarenboven in het geval van een der behandelde personen de bestralingen op twee wonden gericht werden, hetgeen ten minste in dit geval den uitleg van betichte uitsluit;

Verwijst de rechtbank den betichte tot een geldboete van 26,— frank en verders tot de kosten van het proces, beloopende in het geheel 91,39 franken.

Zegt dat de geldboete van 26 franken bij toepassing van artikel 1 der wet van 27 December 1928 vermeerderd is met 60 dec. per frank derwijze dat die geldboete 182 franken zal bedragen;

Beveelt dat bij gebrek aan betaling binnen den tijd bepaald bij artikel 40 van het S. W. B. de geldboete van 26 franken vermeerderd met 60 dec. per frank, zooals hierboven gezegd, zal mogen vervangen worden door eene gevangenzitting van 8 dagen.

155

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE KORTRIJK

10 November 1936.

Voorzitter : M. Lagae.

Pleiters : Mrs Van den Bergh en Verbeke.

I. VERKEER. — SNELHEID. — HINDERPALEN VOOR DEWELKE MEN MOET KUNNEN STOPPEN. — ONVOORZIENE HINDERPAAL. — II. SCHADEVERGOEDING. — HERSTELKOSTEN DE WAARDE OVERTREFFEND.

I. Elke autovoerder moet zijne snelheid regelen volgens mogelijkheden van zicht.

De hinderpalen, bedoeld door artikel 42, voor dewelke elke automobilist steeds moet kunnen stoppen, zijn de «normale» hinderpalen en niet de «onvoorziene» hinderpalen.

Een «onvoorziene» hinderpaal moet wel noodzakelijk een voortbewegende hinderpaal zijn.

II. Wanneer na een auto-ongeval de herstelkosten de waarde van den auto werkelijk overtreffen, zou het herstellen van den auto op kosten van den persoon, die voor het ongeval aansprakelijk is, de verrijking van den eigenaar voor gevolg hebben, hetgeen uitgesloten moet worden.

Lefevre t/ Delhem.

Aangezien de beroepen regelmatig in den vorm, binnen den wettelijken termijn werden ingeslagen; Ontvangt de beroepen en rechtdoende ten gronde;

Aangezien er ter zaak toepassing werd gemaakt van de beschikkingen voorzien bij de artikelen 2, 12 en 14 der wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de eerste rechter geoordeeld heeft dat het niet is bewezen dat beklagde gereden heeft in eene snelheid die hij niet derwijze regelde dat hij kon stilhouden voor een hindernis, daar deze snelheid niet is kunnen bepaald worden en daar de eenige getuige Carlier verklaart dat het voertuig van Lefevre welk beklagde met zijn camionette heeft aangereden goed zichtbaar was en volgens hem de aanrijding te wijten is aan verstrooidheid;

Aangezien er een duidelijk onderscheid dient gemaakt tusschen de snelheid voorzien in artikel 41 en deze in artikel 42; deze laatste hoeft niet «overdreven» te zijn, in den gewonen zin van het woord, om strafbaar te wezen; de weggebruiker moet zijne snelheid regelen volgens zijn zichtbaarheid, namelijk volgens de verlichting, zoodanig dat hij tot den geringsten gang of vaart moet vertragen, ja zelfs stilhouden, indien bijvoorbeeld de mist of de damp van een stoomtram, te dik is, ofwel hij door een kruisende auto met volle schijnwerpers verblind is; (Corr. Luik, 11 Febr. 1932, P. 151, bevestigd 26 Jan. 1933, Bul. Ass. 628; Brussel, 6 April 1932, Rechtsk. Weekblad 1933, 295; Nivelles, 24 Febr. 1933; Bul. Ass. 672; Golstein en Van Roye : les règles du roulage, n° 765 en volg.);

Aangezien de eerste rechter overigens oordeelt dat het algemeen aanvaard is, dat de hinderpaal door artikel 42 bedoeld, eene niet te voorziene hinderpaal moet zijn; het tegenovergestelde is algemeen door de Rechtbanken aangenomen; (Golstein en Van Roye in hun «traité Jur. et prat. du roulage», n° 452 en volgende verklaren uitdrukkelijk : «l'obstacle en présence duquel l'automobiliste doit toujours être en état d'arrêter en temps est évidemment l'obstacle normal... Ce ne peut être l'obstacle imprévisible (id. Règles du Roulage, n° 388, Verbr. 14 Nov. 1932, P. 33, p. 6);

Aangezien beklagde nog beweert dat de hinderpaal niet mag bestendig of zelfs tijdelijk zijn, maar eene voortbewegende, zooals een rijdende voertuig;

Aangezien ook deze bewering in tegenstrijd is met

de eensluitende Rechtsleer en Rechtspraak (Verbr. 7 Febr. 1933, P. 100 a contrario; Nivelles, 24 Febr. 1933; Bul. Ass. 672; Gent, 12 Maart 1930; Rev. Acc. Trav. 1931, 93; Civ. Dinant, 9 Maart 1933, 213);

Burgerlijke partij: schade auto.

Aangezien de waarde van het autorijtuig op het oogenblik der botsing ongeveer 1.000 fr. bedroeg; volgens raming A. Decraemer, deskundige der burgerlijke partij, bedragen de herstellingen 5420,45 frank; volgens deskundige der Verzekeringsmaatschappij van Lefevre slechts 866,70 fr.;

Aangezien in dergelijk geval, wanneer de herstelkosten de waarde van den auto merkkelijk overtreffen, de uitvoering van dit herstel, ten voordeele van den eigenaar en op kosten van den verantwoordelijken dader van het ongeval noodzakelijk de verrijking van den eigenaar en eene verzwaaring der lasten van den dader voor gevolg zou hebben; (Brux. 21 Jan. 1936, Goffeau Londen en Schotisch c/ Didier et Sé Cinzano; Amiens, 27 Juni 1934; Rev. Gén. Acc. Terrestres 1934, p. 835, id. 4 Mei 1935, p. 561);

Aangezien er eene vergoeding dient toegekend te worden die aan de burgerlijke partij toelaat zich een gelijkaardige auto aan te schaffen, deze mag billijk op 2.000 frank geschat worden;

Aangezien wegens onbruikbaarheid van den auto er eene schadevergoeding aan de burgerlijke partij toekomt welke ex aequo et bono mag bepaald worden op 1.000 frank; deze som dekt al de geleden schade;

Om deze redenen :

Hervormt het bestreden vonnis en verwijst Delhem Adrien in eene geldboete van 15 fr., welke, verhoogd met 60 deciemmen gebracht wordt op 105 fr.; Zegt dat bij gebrek aan betaling in den tijd bij de wet bepaald de boete zal mogen vervangen worden door eene subsidiaire gevangzitting van 3 dagen;

Verwijst verder den veroordeelde in al de proceskosten;

En wijzende op de vraag der burgerlijke partij;

Verwijst Delhem Adrien te betalen aan de burgerlijke partij ten titel van schadeloosstelling de som van (2.000+1.000)=3.000 frank met de gerechtelijke intresten en de kosten.

156 CORRECTIONEELE RECHTBANK TE GENT (in beroep)

2e kamer. — 14 Februari 1937.

Voorzitter : M. De Sloovere.

Rechters : MM. Reyckler en de Launier.

Openb. Min. : M. Van Houdt.

STRAFRECHT. — PROVINCIALE VERORDENING VOOR HET INNEN DER PROVINCIALE BELASTINGEN. — STRAFBEPALINGEN. — WETTELIJKHEID.

De Provinciale Raden zijn gerechtigd, overeenkomstig art. 85 der Provinciale wet, hunne verordeningen te bekrachtigen met straffen die acht dagen gevang en 200 fr. boete niet te boven gaan. (art. 100 en 40 van het Strafwetboek).

De Vriese t/ O. M.

Ten gronde :

Overwegende dat artikel 85 der Provinciale Wet in 't algemeen, en de wet van 5 Juli 1871 meer bepaaldelijk voor wat betreft de inning der provinciale belastingen, aan de Provinciale Raden toelaat straffen te stellen, die acht dagen gevang en 200 fr. boete niet te boven gaan;

Overwegende dat artikel 11 van de Provinciale Verordening van 19 December 1919, gewijzigd bij besluit van den Provincialen Raad van 7 Juli 1920, beschikt dat « zij die overtredingen begaan hebben tegen artikel 4 van het tegenwoordig reglement, zullen gestraft worden met eene boete van 30 fr. »; dat artikel 13 uitdrukkelijk en zonder de minste dubbelzinnigheid beschikt dat « in geval van niet betaling der boete, deze zal vervangen worden door eene gevangenisstraf van één tot acht dagen »;

Dat gezegde verordening dus straffen heeft voorzien die binnen de palen blijven door de wet gesteld;

Dat luidens art. 100 van het strafwetboek, art. 40 van het strafwetboek slechts toepasselijk is op de bijzondere wetten en verordeningen bij gebreke van tegenstrijdige bepalingen; dat in onderhavig geval, de Provinciale Verordening den mogelijken duur der vervangende gevangenisstraf heeft bepaald; dat bij toepassing van hoogervermelde verordening, de eerste rechter dus wettelijk voor eene geldboete van 30 fr. de vervangende gevangenisstraf op twee dagen mocht bepalen;

Overwegende dat in een gelijkaardig geval, het Hof van Verbreking eene principieele beslissing heeft verleend bij arrest van 9 Februari 1903 (Pas. 1903, I, 104);

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat de stelling door het Openbaar Ministerie, in zijn nota van beroep uiteengezet, beslist moet worden verworpen;

Om deze redenen :

De Rechtbank, aannemende de beweegredenen van den eersten Rechter, en toepassing makende van de wetsbepalingen door hem ingeroepen;

Recht doende bij verstek. Aanvaardt het beroep en er over beslissende, verklaart het van allen grond ontbloot; bekrachtigt het bestreden vonnis; kosten ten laste van den Staat.

157 VREDEGERECHT EKEREN

24 December 1936.

Vrederechter : M. G. Van den Bril.

Pleiters : Mrs Em. Ooms en Alex. Diercxsens.

AANNEMINGSCONTRACT. — GEBREK AAN OVEREENKOMST TUSSEN PLAN EN LASTENKOHIER. — VOORRANG LASTENKOHIER. — VERBODEN GEBREKEN. — GRONDIG EN NAUWKEURIG ONDERZOEK. — AFWEZIGHEID BORNPUT. — NAZICHT DER POMPEN.

In geval van gebrek aan overeenkomst tusschen plan en lastenkohier, legt dit laatste de verplichtingen van

partijen vast, omdat het de woordelijke uitdrukking hunner bedoelingen is.

Als zichtbaar gebrek wordt algemeen aangezien hetgeen men kan merken, na een grondig en nauwkeurig onderzoek. Het nazien der pompen is het meest gebruikelijke en ook voldoende onderzoek om het bestaan van een bornput na te gaan. (1)

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Herman De Belder, verblijvende te Ekeren, van 9 October l.l., ingeschreven op den rol onder nummer 4572.

Gehoord partijen in hunne gezegden en middelen.

Aangezien de vraag strekt tot het hooren veroordeelen van verweerder om binnen de 14 dagen der uitspraak van het vonnis op het erf van aanlegger, gelegen te Schoten, Boekweitstraat, eenen bornput te steken met drie cementkuipen, kalot en deksel op een normalen afstand van de pomp aan te duiden door aanlegger en bij gebreke zulks te doen of het werk te voltooien binnen den gestelden tijd, tot het hooren machtigen van aanlegger, van nu af en voor alsdan om den bornput met drie cementkuipen, kalot en deksel te doen steken of voltooien op kosten en gevaar van verweerder, de kosten ervan verhaalbaar tegen verweerder op enkel vertoon eener faktuur of kwijting.

Aangezien het blijkt dat volgens akte verleden voor Notaris Sebrechts, verblijvende te Schoten, op 8 Oogst 1931 geboekt, verweerder aan aanlegger verkocht heeft een perceel bouwgrond, gelegen te Schoten, Boekweitstraat.

Aangezien, eveneens op gemelden datum, verweerder zich ingevolge mondelinge overeenkomst verbonden heeft voor rekening van aanlegger op dit perceel grond een huis te bouwen, volgens zekere voorwaarden, nopens dewelken partijen het eens zijn.

Aangezien er onder meer bedongen werd dat er een bornput zou gemaakt worden met drie cementkuipen, kaloten deksel, daar waar de teekening het aanwijst.

Aangezien echter op de teekening, welke aan aanlegger werd overhandigd en die door beide partijen werd ondertekend, geen bornput voorkomt.

Aangezien verweerder doet gelden dat het plan, dat aan de gemeente-overheid werd voorgelegd tot het bekomen der toelating tot bouwen het oprichten voorzien van vier woonhuizen, die twee en twee een bornput zouden hebben en dat aanlegger slechts de kopij heeft bekomen van een deel van het plan en wel van een huis, dat volgens verweerder ten onrechte beweert van een bornput is voorzien.

Aangezien verweerder ook doet gelden dat aanlegger niet een perceel bouwgrond van hem zou aangekocht hebben, maar wel een huis dat bijna afgewerkt was en waaraan nog enkel het schrijnwerk, de buizen en loodwerken dienden uitgevoerd; dat aanlegger iederen dag den vooruitgang der werken zou gevolgd hebben en dat hij zelfs de buis aan de bornput heeft zien aankoppelen, welk feit verweerder aanbiedt te bewijzen met getuigen.

Aangezien echter deze feiten in strijd zijn met aan den bornput heeft zien aankoppelen, welk feit aanlegger den grond heeft gekocht van verweerder en dat dus het bewijs van feiten hiermede in strijd niet ontvankelijk is. (artikel 1341 van het Burgerlijk Wetboek).

Aangezien anderzijds partijen akkoord gaan betreffende de voorwaarde voor het oprichten van den bouw.

Aangezien verweerder ook vraagt met getuigen te bewijzen dat aanlegger verscheidene maanden vóór het inspannen van het geding eenen loodgieter belastte met het nazien van den darm der pomp en dat hij eveneens vóór verscheidene maanden de politie verzocht te komen vaststellen dat hij geen water had omdat zijn buurman vermoedelijk het water had afgesloten.

Aangezien het bewijs dezer feiten niet ter zake dienende is, daar het niet van aard is om te bewijzen dat aanlegger bij het aanvaarden van den bouw zou geweten hebben dat er op zijn erf in strijd met de overeenkomst tusschen partijen gesloten, geen bornput was.

Aangezien in geval van gebrek aan overeenkomst tusschen plan en lastkohier, het lastkohier als zijnde de woordelijke uitdrukking van de bedoeling der partijen, hunne verplichtingen vastlegt.

Aangezien er dus ter zake geen twijfel kan bestaan nopens de verplichting van het plaatsen van een bornput.

Aangezien verweerder ook nog doet gelden dat het ontbreken van een bornput een zichtbaar gebrek zou zijn en dat bijgevolg de eisch niet meer ontvankelijk zou zijn, daar het huis sinds 1931 in zijnen huidige staat zonder voorbehoud werd aanvaard.

Aangezien als zichtbaar gebrek algemeen wordt aanzien hetgeen men kan merken na een grondig en nauwkeurig onderzoek.

Aangezien er echter niet kan geëischt worden, vooral van iemand die geen bouwmeester is, dat hij het onderzoek zoo ver zou drijven den grond te gaan omspitten om de plaats van den bornput te vinden dat in casu het nazien der pompen het meest gebruikelijke en ook voldoende onderzoek blijkt.

Aangezien het ontbreken van den bornput als een onzichtbaar gebrek dient aanzien te worden.

Om deze redenen:

Wij, Gustaaf Van den Bril, Plaatsvervangend Vrederechter van het kanton Ekeren, bijgestaan door Arthur Harrewyn, Griffier van dit rechtsgebied: beslissende tegensprekelijk tusschen partijen; geven akte aan aanlegger dat hij het geding schat op 900 fr. voor wat de bevoegdheid en beroep betreft en alle andere of strijdige beslitselen van de hand wijzende: veroordeelen verweerder om binnen de drie weken, vanaf de beteekening van tegenwoordig vonnis; met gebeurlijk aftrek der dagen dat het uitvoeren van het werk wegens weergestellenis zou onmogelijk zijn, een bornput met drie cementkuipen, kalot en deksel te steken op het erf van aanlegger op normalen afstand van

de pomp, ter plaatse door aanlegger aan te duiden en bij gebreke dit werk uit te voeren of te voltooien binnen den gestelden termijn, machtigen van nu af en voor alsdan aanlegger om de werken te doen uitvoeren of voltooien op kosten en gevaar van verweerder.

Zeggen dat, in dit laatste geval, de kosten van dit werk verhaalbaar zullen zijn op verweerder op enkel vertoon der kwijting of der faktuur.

Veroordeelen verweerder tot de kosten des gedinges begroot tot heden op 50 frank.

Verklaren tegenwoordig vonnis uitvoerbaar niet-tegenstaande alle verhaal en zonder borg.

Zeggen dat de artikelen 2, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 in acht genomen zijn geweest.

(1) In het onderhavige geval waren de pompen van den eigenaar door buizen verbonden met den bornput van den gebuur, zoodat bij het nazien der pompen het ontbreken van den bornput op zijn eigendom door den eigenaar niet opgemerkt werd.

WERKRECHTERSRAAD TE BRUGGE

Kamer voor Werklieden. — 26 Mei 1936.

Voorzitter : M. L. Brughgraeve.

Rechtskundig Bijzitter : M. L. B. Van den Bussche.

Pleiters : Mrs R. Ancot en C. Maertens.

SCHEIDSRECHTERLIJK BEDING. — ONBEVOEGDHEID VAN DE GESTELDE RECHTBANKEN. — IN LIMINE LITIS TEGEN TE WERPEN. — MINNELIJK MEDEGEDEELDE BESLUITEN TEN GRONDE.
Een scheidsrechterlijk beding moet, voor de gestelde rechtbanken opgeworpen worden voor dat het debat ten gronde aangegaan werd.

De opwerping, gedaan ter zitting, na minnelijke mededeeling van notas waarin de besluitselen ten gronde gesteld zijn is laattijdig wanneer uit deze mededeeling blijkt dat de verweerder wel het inzicht had de zaak voor de gestelde rechtbank te behandelen.

Hoenraet, t/ Liégeois & Gosset.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt de beide verweerdens te hooren verwijzen tot betaling van een som van 3079,50 frank met de rechterlijke renten en de kosten van het geding;

NOPENS DE TEGENWERPBAARHEID VAN HET SCHEIDSRECHTERLIJK BEDING

Overwegende dat de verweerder, ter zitting van 27 April opwerpt dat er in de mondelinge overeenkomst tusschen partijen een scheidsrechterlijk beding bestaat zoodat de werkrechttersraad niet bevoegd zou zijn om over dit geding te wijzen;

Overwegende dat de aanlegger daartegen inbrengt dat de onbevoegdheid die voor de gestelde rechtbanken uit een scheidsrechterlijk beding voortspuit slechts een betrekkelijke onbevoegdheid is en dat zij moet tegengeworpen worden voor alle excepties en verweermiddelen;

Dat verweerder, reeds vóór de zitting van 27 April, in een medegedeelde eenvoudige nota, excepties en verweermiddelen had laten gelden en der-

halve op deze zitting het scheidsrechterlijk beding niet meer kon inroepen;

Overwegende dat het inderdaad eerst ter zitting van 27en April was dat verweerdens, bij de mondelinge ontwikkeling van hun besluitselen deze aanvullen en het scheidsrechterlijk beding inriepen met als besluit dat de Raad deze zaak uit de handen had te geven;

Dat de partijen het eens zijn nopens het bestaan en den inhoud van de ingeroepen voorafgaande notas;

Overwegende dat het scheidsrechterlijk beding dezelfde rechtskracht heeft als alle contractten;

Dat het namelijk de partijen bindt zolang als het niet te niet gegaan is op een der gronden van vernietiging die de wet stelt of door de gemeenschappelijke wil der contracteerende partijen ontbonden werd;

Dat deze ontbinding door partijen uitdrukkelijk of stilzwijgend mag gedaan worden zooals voor alle contractten het geval is;

Dat het bestaan van den wil tot ontbinding een zuivere feitenvraag is;

Overwegende dat in het onderhavige geval, beide partijen op twee opvolgnlijke zittingen uitstel gevraagd hebben ten einde de zaak te bestudeeren en besluitselen te kunnen uitwisselen;

Dat zij inderdaad beiden hun besluitselen vastgesteld hebben en ze in eenvoudige notas, aan de tegenpartij mededeelden;

Dat, in deze besluitselen, verweermiddelen die den grond der zaak betroffen werden tegengeworpen en beantwoord zonder dat een der partijen de exceptie van onbevoegdheid, of, juister gezegd, het middel van onontvankelijkheid dat uit het scheidsrechterlijk beding zou voortspruiten, opwierp;

Overwegende dat partijen dus alle beide, tegenover mekaar, op duidelijke en onbetwistbare wijze, hun wil hebben laten kennen om het huidig geding aan de werkrechttersraad te onderwerpen en het niet voor scheidsrechtters aanhangig te maken;

Dat, door het samenloopen dier twee wilsdaden, het scheidsrechterlijk beding ontbonden is zooals met ieder contract het geval zou zijn en dat de gestelde rechtbanken opnieuw kennis mogen nemen van het geschil;

Overwegende dat niet dient onderzocht te worden welke de juridische waarde is van de besluitselen in eenvoudige notas medegedeeld onder de raadslieden der partijen;

Dat de besluitselen hier niet als dusdanig beschouwd worden doch dat hun uitwisseling en hun inhoud feiten zijn waaruit voldoende de wil van de partijen blijkt;

Dat evenmin dient onderzocht of de zoogenaamde onbevoegdheid die uit een scheidsrechterlijk beding voortvloeit «ratione materiae» of liever «ratione loci aut personae» moet heeten;

Dat zij, zelfs wanneer men ze met zekere rechtschrijvers als een echte onbevoegdheid moest beschouwen, toch stellig uitsluitend voortspruit uit het contract en verdwijnt zoodra dat laatste op een

gegeven oogenblik door de gemeenschappelijke wil der partijen ontbonden wordt;

Overwegende dat de vordering dus ontvankelijk is;

Ten gronde : (zonder belang).

Om deze redenen, na vruchteloos gepoogd te hebben de partijen te verzoenen, en na beraadslaagd te hebben in de raadkamer;

De werkrechttersraad te Brugge, kamer voor werklieden;

Verklaart ze ongegrond tegen verweerder Liégeois en verwijst de aanlegger tot de kosten der dagvaarding aan hem beteeënd;

Verwijst de verweerster Gosset tot betaling aan aanlegger van een som van 3078,50 frank;

Verwijst haar tot de rechterlijke renten en tot de overige kosten van het geding.

BIBLIOGRAPHIE

Mr. Victor VERMAST. — Inleiding tot de studie van de hervorming der burgerlijke rechtspleging. — 1936. — Boekhandel Polydoor Pée, Brussel en Gent.

Wij mogen er gelukkig om zijn dat het eerste systematisch commentaar, dat verschijnt betreffende de diepe wijzigingen, die het vorig jaar gebracht zijn geworden aan het stelsel der procedure, een werk is dat geschreven werd in onze taal en dat het tevens een werk is dat voldoet aan de strengste vereischten.

Mr Vermast heeft zich hoofdzakelijk ten doel gesteld de nieuwe maatregelen, die door den wetgever zijn uitgevaardigd geworden, klaar en duidelijk uiteen te zetten met het oog op de behoeften van de praktijk. Men vindt in zijn werk geen lange theoretische beschouwingen die aan de klaarheid van het betoog zouden schaden. Alles is beknopt doch kristalhelder. Wat vooral de bruikbaarheid van het boek terdege verhoogt is het feit dat de auteur methodisch de wijzigingen der rechtspleging behandelt voor elk van de verschillende rechtscolleges, vrederechten, rechtbanken van eersten aanleg, kortgeding, rechtbanken van koophandel en hoven van beroep. Deze uiteenzettingen vormen het eerste deel van zijn werk, waarin men dus met het grootste gemak onmiddellijk datgene vindt waarnaar men in de praktijk zoekt.

Een tweede gedeelte is gewijd aan de instructie-maatregelen: het getuigenverhoor, de expertise, de ten uitvoerlegging van vonnissen, terwijl in een derde deel gehandeld wordt over de termijnen voor beteekeningen en ten uitvoerleggingen.

Eindelijk is er een laatste deel gewijd aan de nieuwe regelen van procedure, wat betreft echtscheiding en scheiding van tafel en bed.

Prof. Kluyskens heeft voor dit uitstekend boek een inleiding geschreven, die er de zeer groote verdiensten van samenvat en waarin hij aan het werk van den schrijver een welverdiende hulde brengt.

Voor juristen, die in de praktijk staan, is dit boekje, dat op voortreffelijke wijze werd uitgegeven, een onmisbaar bezit.

Gaston LEBRUN. — Dubbel boekhouden. — Verklaring van het mechanisme, gevolgd door vijftig herhalingsvragen en een maand verrichtingen. — Bewerkt door R. Kemps. — « De Sikkel », Antwerpen.

Reeds zoo dikwijls is er over geklaagd geworden, dat vele juristen, zoowel advokaten als magistraten, die voortdurend in hunne praktijk in aanraking komen met elementen betreffende de comptabiliteit, niet over een voldoende handleiding beschikken om zich in te wijden in deze techniek.

Het boekje van Gaston Lebrun, dat onlangs door « De Sikkel » werd uitgegeven, voorziet prachtig in de behoefte aan oningewijden een uitstekende inleiding te bezorgen in het mechanisme van het dubbel boekhouden.

Een doorwerking van dit klein boekje zal aan vele juristen een inzicht geven in rekenplichtige aangelegenheden, dat hun tot nu toe had ontbroken.

Waar de gelegenheid zich voordoet om door dit klein en degelijk werkje oneindig veel wetenswaardigheden te leeren kennen, die voor de praktijk van het hoogste belang zijn, zou niemand mogen aarzelen deze gelegenheid dankbaar te baat te nemen.

INGEZONDEN BIJDAGEN

VERBREKING VAN HUWELIJSBELOFTE

Hoe vreemd het op eerste zicht ook moge voorkómen, toch is het een feit, dat voor de rechtbanken tamelijk veel vragen tot schadevergoeding wegens verbreking van huwelijksbelofte worden ingediend.

Om zich echter rekenschap te geven van het standpunt op hetwelk de rechtbanken zich stellen moeten om deze vragen te beoordeelen, is het noodzakelijk enkele algemeene begrippen nopens verloving en huwelijksbelofte voorafgaandelijk in het midden te brengen.

Vooraleer het huwelijk gesloten wordt, bestaat er tusschen de aanstaande echtelieden een akkoord dat men verloving noemt. Deze omstandigheid is steeds van zeer veel belang geweest, en ook het kerkelijk recht neemt het in acht. Het burgerlijk Wetboek echter, dat ons thans beheert, heeft afgebroken met zeer oude traditiën, nopens de verloving en de huidige opvatting op rechtsgebied ontkent de geldigheid van dit voorafgaand akkoord.

De wetgever heeft gemeend dat het huwelijk volkomen vrij moest blijven en dat beide partijen, in principie althans, hunne volle vrijheid moesten behouden tot op het oogenblik dat het huwelijk gesloten wordt. Deze opvatting spruit voort uit zekere misbruiken die vroeger bestonden en die op het oog hadden groote geldelijke schadevergoedingen te bekomen in geval van niet nakoming eener huwelijksbelofte.

Dit alles echter neemt niet wet dat de wet de huwelijksbelofte niet als onbestaande aanschouwt. Zoover is men niet gegaan. De wetgever vergenoegt zich niet aan zuikdanige belofte alle bindende kracht te ontzeggen, doch laat het akkoord als dusdanig bestaan hetwelk dan ook in bepaalde omstandigheden, verplichtingen kan opleggen aan beide partijen. Het is in dezen zin dat de rechtspraak die dus over de praktische gevallen moet oordeelen, het vraagstuk van de huwelijksbelofte en de desgevallende schadevergoeding heeft opgelost.

De rechtbanken hebben zeer juist ingezien dat, indien een huwelijksbelofte niet volstaat om iemand tot het sluiten van een huwelijk te dwingen, deze nochtans

genoegzaam is om de partij die in gebreke blijft tot schadevergoeding te verwijzen, indien de verbreking het gevolg is van een fout, en indien ze schade veroorzaakt.

De rechtbanken hebben dus in zake huwelijksbelofte de algemeene principen van de wettelijke verantwoordelijkheid toegepast.

Er moet dus vooreerst een fout zijn in den hoofde van hem die de gedane huwelijksbelofte verbreekt. Hieruit volgt dat wanneer een zulkdanige verbreking het gevolg is van omstandigheden die vreemd zijn aan den persoon van hem die het huwelijk niet wenscht aan te gaan, er geene schadevergoeding kan gevorderd worden.

De verantwoordelijkheid bestaat wanneer de verbreking te wijten is aan een fout, een nalatigheid of lichtzinnigheid en zonder ernstige redenen. Het is volstrekt niet noodig dat de verbreking het gevolg weze van een kwaadaardig opzet of een kwaadwillend inzicht. De eerbied die men aan zulke beloften verschuldigd is volstaat om tot schadevergoeding verplicht te zijn, wanneer men haar niet nakomt zonder hiervoor ernstige redenen te hebben.

De eerbied die men aan den aanstaanden mede-echtgenoot verschuldigd is, verplicht iedere mensch tot rijp nadenken alvorens zulk een gewichtige stap te doen. Daarom hebben de rechtbanken, en terecht, gemeend dat, wanneer een persoon zijn huwelijksbelofte verbreekt na zeer lange maanden kennis en omgang te hebben gehad met zijn aanstaande, om rede hij over haren persoon en eerbaarheid op het laatste oogenblik ongunstige inlichtingen heeft verworven, niettemin tot schadevergoeding veroordeelt, omdat het hem paste reeds vroeger inlichtingen in te winnen en het krenkend is slechts na maanden van houding te veranderen wanneer het erop aankomt den beslissenden stap te doen.

Zooals men ziet is het begrip van fout in zake verbreking van huwelijksbelofte zeer breed en houden de rechtbanken rekening met alle omstandigheden en gedragingen die als foutief kunnen bestempeld worden.

Zekere rechtbanken aanzien de verbreking op zichzelf, onafgezien van elke fout, als verplichtend tot schadevergoeding.

Het feit dus alleen van een huwelijksbelofte niet na te komen zou dus volstaan om tot schadevergoeding te verplichten.

Men kan echter niet zeggen dat deze opvatting in de meeste gevallen gevolgd wordt, en het lijkt trouwens voorzichtig zich te houden bij de meening dat de verbreking foutief moet zijn om tot schadevergoeding te verplichten.

Buiten de fout moet er nog een schade aanwezig zijn om schadevergoeding te kunnen bekomen. Als dusdanig komt voor de materiele schade die men kan geleden hebben door aankopen van verscheidene zaken of door nutteloos geworden onkosten. De rechtbanken echter aanzien ook de zedelijke schade als rechtgevend op schadevergoeding.

Uit deze korte schets blijkt dus duidelijk dat de rechtbanken een zeer billijke rechtspraak hebben toegepast en het is wellicht daaraan te wijten dat men in de laatste jaren meer en meer zijn toevlucht heeft genomen tot het gerecht, veel meer dan lijdzaam het aangedane verdriet en de veroorzaakte schade te verdragen.

BALIELEVEN

VLAAMSCH E CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

STAGISTENSOUPER

Op Woensdag, 3 Februari l.l., had in de lokalen der Zaal Van Helmont het jaarlijksch stagistensouper plaats waarop het bestuur der Vlaamsche Conferentie alle eerste-jaar-stagisten uitnodigt en waar deze de gelegenheid hebben te verbroederen met hunne oudere confraters.

Het was een feest vol hartelijkheid, dat aan allen de beste herinnering zal nalaten.

De Voorzitter, Mr. De Smedt, sprak tot de jonge confraters warme woorden van welkom en de zoo sympathieke pro-stokhouder Mr. J. Leclef sprak op zijn beurt een gulle tafelrede uit.

Het was daarna nog een voortdurend festijn van welsprekendheid, waarbij zich vooral de confraters C. Smeesters en G. Winkelmolen onderscheidden en daarna kwam de beurt aan enkele van de eerste-jaar-stagisten om hun indrukken mede te deelen betreffende de eerste weken van hun balieleven.

Opmerkenswaardig was het prachtig redenaarstalent, dat door enkele van de jongeren aan den dag werd gelegd en het buitengewoon sierlijk Nederlandsch, dat door hen werd gesproken en dat de algemeene bewondering afdwong. Met dergelijke jonge krachten is de toekomst van de Vlaamsche Conferentie der Balie verzekerd.

JONGE BALIE VAN MECHELEN

Enkele confraters der balie van Mechelen hebben het uitstekend gedacht opgevat over te gaan tot de stichting van een Conferentie der jonge balie, die haar openingszitting zal houden op Zaterdag, 13 dezer, in het Gerechtshof te Mechelen.

Mr. René Victor, uit Antwerpen, werd uitgenoodigd om de openingsrede te houden. Hij zal als onderwerp behandelen: « Volk en Recht ».

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr. 5. — 30 Januari 1937. — Artikelen: Prof. Mr. Dr. G. van den Bergh, Intrekking (en wijziging) van een «egco»-wet. — Mr. J. Zaaijer, Autobussen in kortgeding (II, slot).

Nr. 6. — 6 Februari 1937. — Artikelen: Prof. Dr. J. H. W. Verzijl, Een gerechtelijk naspel van het treurspel der Hongaarsche optanten (1). — Mr. J. A. Polak, Getuigen in het strafproces.

Dalloz. — RECUEIL HEBDOMADAIRE DE JURISPRUDENCE. — Nr. 4. — 28 Januari 1937. — Notes Fiscales: Les modifications apportées au régime fiscal par la loi du 31 décembre 1936.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr. 3479. — 31 Januari 1937. — La responsabilité civile devant la Cour de Cassation. — Jurisprudence. — Décision signalée. — La chronique judiciaire. — Faillites.

LA BELGIQUE JUDICIAIRE. — Nr. 2. — 15 Januari 1937. — Le recours des administrations publiques en cas d'accident causé par un tiers à leurs préposés, par Mr Alphonse Hens. — Jurisprudence. — Bibliographie.